

Jaarverslag 2023

Stichting Pensioenfonds TDV

Jaarverslag 2023

53^e Boekjaar

Stichting Pensioenfonds TDV
Zutphenseweg 51
Postbus 318
7400 AH Deventer
Telefoon: 0570 - 682116
Website: www.sptdv.nl
Handelsregister nr.: 41244237

Inhoud

1. Bestuursverslag	4
Karakteristieken van het pensioenfonds	4
Organisatie per 31 december 2023	4
Kenmerken pensioenregeling	5
Uitvoering	6
Kernpunten	7
Meerjarenoverzicht	8
1.1 Algemeen	9
1.2 Pensioenen	19
1.3 Financiële positie	21
1.4 Beleggingen	23
1.5 Risicobeheer	29
1.6 Vooruitzichten	36
1.7 Ontwikkelingen na balansdatum	36
1.8 Verslag van het Verantwoordingsorgaan	38
1.9 Verslag van de Visitatiecommissie	39
2. Jaarrekening 2023	43
2.1 Balans na bestemming van het saldo van baten en lasten	43
2.2 Staat van baten en lasten	44
2.3 Kasstroomoverzicht	45
2.4 Toelichting op de jaarrekening 2023	46
3. Overige gegevens	66
3.1 Resultaatbestemming	66
3.2 Actuariële verklaring	66
3.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	68
4. Bijlagen	73
4.1 Begrippenlijst	73

1. Bestuursverslag

Karakteristieken van het pensioenfonds

Missie

Stichting Pensioenfonds TDV (TDV) is belast met de uitvoering van de pensioenregelingen van Trivium Packaging Netherlands B.V. (Trivium) en haar rechtsvoorgangers.

De missie van TDV is om de pensioenregelingen van Trivium en haar rechtsvoorgangers uit te voeren. Deze uitvoering omvat:

- het inzichtelijk maken van pensioenzaken,
- het administreren en uitbetalen van pensioenen,
- het op solide wijze beleggen en beheren van de pensioenpremies, de beleggingsopbrengsten en het pensioenvermogen,
- helder en duidelijk communiceren met belanghebbenden.

TDV doet dit op een toekomstbestendige, betrouwbare en integere wijze.

Doelstellingen

Om deze missie te bereiken zijn de doelstellingen van TDV:

- Voor de deelnemer een pensioen bieden dat ten minste gelijkwaardig is aan het pensioen van de bedrijfstak (Metalelektro), maar bij voorkeur beter.
- Het tijdig en juist uitkeren van de pensioenbetalingen.
- Het hebben van tevreden betrokkenen (zowel intern als extern).
- Het nakomen van pensioentoezeggingen conform het pensioenreglement nu en in de toekomst. In de eerste plaats betreft dit de nominale pensioenen.
- Het streven naar een jaarlijkse, voorwaardelijke indexatie op basis van de consumentenprijs-index voor zowel de ingegane pensioenen als van de pensioenaanspraken van de gewezen deelnemers en van een indexatie van de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers op basis van de loonindex (cao).
- Het tegen aanvaardbare kosten uitvoeren van de pensioenregeling.

In de documentatie over pensioenen worden veelvuldig vaktermen gebruikt. TDV probeert dit zoveel mogelijk te vermijden, maar er valt vaak niet aan te ontkomen. Dat geldt ook voor dit jaarverslag. Daarom is achterin als bijlage (pagina 73 en verder) een uitgebreide begrippenlijst opgenomen.

Organisatie per 31 december 2023

Bestuur

Voorgedragen door de directie van Trivium:

de heer drs. W.J Morkin RA (1971), voorzitter

de heer A.M.J. de Bekker AAG (1946)

de heer drs. H.D. Panneman AAG (1968)

Voorgedragen door de Groepsondernemingsraad van Trivium:

mevrouw drs. M. Bankers (1977)

de heer drs. B.R. van Doesburgh (1956)

Voorgedragen door de pensioengerechtigden:

mevrouw mr. M.J.E.T van der Marck (1949), secretaris

mevrouw drs. W.J. Lugtenburg-Sanders (1951)

Commissies

De beleidsvoorbereiding vindt voor een belangrijk deel plaats binnen drie commissies: de beleggingsadviescommissie, de pensioencommissie en de risicocommissie. De commissies zijn samengesteld uit leden van het bestuur en externe deskundigen en hebben elk hun eigen taak.

De taak van de beleggingsadviescommissie is om het bestuur gevraagd en ongevraagd van advies te voorzien ten aanzien van het te voeren beleggingsbeleid. Tevens dient de commissie toe te zien op de uitvoering van het beleggingsbeleid van TDV.

De taak van de pensioencommissie is om het bestuur gevraagd en ongevraagd van advies te voorzien ten aanzien van de communicatie naar deelnemers en het onderhouden van de documentatie van TDV.

De taak van de risicocommissie is om het bestuur gevraagd en ongevraagd van advies te voorzien ten aanzien van het risicomanagement. Tevens dient de commissie toe te zien op de uitvoering van de risicocontrole van TDV.

Commissieleden	Beleggingsadviescommissie	Pensioencommissie	Risicocommissie
drs. M. Bankers		X	
drs. E.J. Bannet*	X		
A.M.J. de Bekker AAG	X		
H.A.G. Castillion*			X
drs. Th.W.F. Hillen RBA*	X**	X**	X**
drs. W.J. Lugtenburg			X
mr. M.J.E.T. van der Marck		X	
drs. W.M. Morkin RA	X		
drs. H.D. Panneman AAG			X

* Geen bestuurslid

** Niet stemgerechtigd

Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur. Daarnaast heeft het VO een aantal adviesbevoegdheden. Het VO is als volgt samengesteld: de heer Th.A. Tysma (1945), voorzitter, namens de pensioengerechtigden
de heer drs. K. Hopma (1950), namens de pensioengerechtigden
de heer A.J. van Oortmarssen (1958), namens de pensioengerechtigden
mevrouw A. Dauphin (1965), secretaris, namens de werknemers

Intern toezicht

Het intern toezicht is ingeregeld middels een visitatiecommissie. De visitatiecommissie heeft tot (wet-
telijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de alge-
mene gang van zaken in het Fonds. De visitatie wordt uitgevoerd door VCHolland, Utrecht.

Pensioenbureau

Het bestuur heeft het dagelijks beleid opgedragen aan een van de werkgever onafhankelijk pensioen-
bureau. Dit betreft de administratieve uitvoering van de pensioenregelingen, de financiële administratie
en het beheer van het vermogen van TDV. De medewerkers van het pensioenbureau zijn formeel wel
in dienst van Trivium, maar leggen louter verantwoording af aan het bestuur van TDV.

Personele bezetting

Directeur	de heer drs. Th.W.F. Hillen RBA
Pensioenadministratie	de heer M.C. Kuik, mevrouw P.J. Wallin-Bos en mevrouw J.G. Rauwerdink-Wamelink
Financiële administratie	de heer D.G. Schimmel
Secretariaat	mevrouw E. Peeters-Bolink

Sleutelfunctiehouders

Actuariel	de heer drs. J.J.M. Tol RBA, Triple A – Risk Finance Certification B.V.
Audit	de heer drs. R. Verweij, InAudit B.V.
Risicobeheer	de heer drs. H.D. Panneman AAG

Externe ondersteuning

Certificerend actuaaris	Triple A – Risk Finance Certification B.V., Amsterdam (Triple A)
Adviserend actuaaris	Sprenkels B.V., Amsterdam
Onafhankelijke accountant	Forvis Mazars Accountants N.V., Rotterdam
Compliance dienstverlener	Nederlands Compliance Instituut B.V., Capelle aan den IJssel
Risicomanager	C-Risk Support, Almere
Functionaris gegevensbescherming	H.A.G. Castillion, Almere

Kenmerken pensioenregeling

De pensioenregeling van TDV is een middelloonregeling en voorziet in een ouderdomspensioen vanaf 67 jaar en een partnerpensioen van 70% van het ouderdomspensioen op opbouwbasis. Er geldt geen minimum toetredingsleeftijd. Het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen bedraagt 1,76% van de pensioengrondslag. De pensioengrondslag is het vaste jaarsalaris vermeerderd met de vakantietoeslag met een maximum van € 128.810 vanaf 1 januari 2023 en € 137.800 vanaf 1 januari 2024 en verminderd met de franchise (vanaf 1 januari 2023 € 16.322 en vanaf 1 januari 2024 € 17.545). Voor de deelnemer die geheel arbeidsongeschikt raakt, wordt het deelnemerschap voor maximaal 70% voortgezet zonder dat de deelnemer daarvoor nog premie verschuldigd is. Voor gedeeltelijk arbeidsongeschikte deelnemers geldt een gedeeltelijk premievrije voortzetting van het deelnemerschap.

De pensioenregeling kent verscheidene flexibiliseringsmogelijkheden. Werknemers in regelmatige ploegdienst kunnen vrijwillig deelnemen aan een regeling die voorziet in een tijdelijke aanvulling op het nabestaandenpensioen. Dit tijdelijke nabestaandenpensioen wordt aan de partner uitgekeerd tot en met de maand waarin de deelnemer de AOW-leeftijd zou hebben bereikt.

Uitvoering

Trivium heeft TDV verzocht om de pensioenregeling voor haar personeel en voormalige personeelsleden uit te voeren. Hiertoe is een uitvoeringsovereenkomst tussen Trivium en TDV afgesloten. In deze overeenkomst zijn de afspraken tussen Trivium en TDV vastgelegd. Dit betreft onder andere de uitwisseling van informatie en de financiering van de pensioenregeling. TDV berekent jaarlijks de minimaal vereiste premie. Trivium is verplicht om ieder kalenderjaar deze premie aan TDV af te dragen. TDV brengt de maandelijkse premie per kwartaal in rekening bij Trivium. Trivium dient de premie binnen 10 dagen na afloop van ieder kwartaal te betalen.

Door de betaling van de jaarlijkse pensioenpremie voldoet Trivium volledig en definitief aan al zijn financieringsverplichtingen. Trivium is niet gehouden tot het storten van extra premies, bijdragen of herstelbetalingen.

Kernpunten

In 2023 zette de oorlog in Oekraïne zich onverminderd voort en kwam daar in oktober een nieuwe oorlog tussen Israël en de Palestijnen bij. Op de economische ontwikkeling in de wereld hadden deze oorlogen in 2023 weinig invloed.

In mei heeft de Eerste Kamer de Wet toekomst pensioenen (Wtp) aangenomen. De wet is per 1 juli in werking getreden. TDV is druk bezig om zich voor te bereiden op de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Vooralsnog is het streven om per 1 januari 2026 over te gaan.

In 2023 steeg de dekkingsgraad van 135,0% naar 136,3%. De stijging is veroorzaakt door een positief beleggingsresultaat. De beleidsdekkingsgraad steeg van 138,9% naar 139,1%. De beleidsdekkingsgraad is de graadmeter voor de financiële positie van het fonds. Aangezien de beleidsdekkingsgraad ultimo 2023 boven de vereiste dekkingsgraad (123,2%) lag, had TDV eind 2023 geen reservetekort.

Per 1 januari 2023 zijn de pensioenen en de pensioenaanspraken volledig geïndexeerd. Dat betekent dat de pensioenaanspraken van de werknemers met 8,67% (cao-loonstijging over 2022) zijn verhoogd en de pensioenen van pensioengerechtigden en de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers met 14,33% (prijsstijging over de periode oktober 2022 ten opzichte van oktober 2021).

Per 1 januari 2024 zijn de pensioenen en de pensioenaanspraken ook volledig geïndexeerd. Dat betekent dat de pensioenaanspraken van de werknemers met 3,50% (cao-loonstijging over 2023) zijn verhoogd. De pensioenen van pensioengerechtigden en de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers konden niet verhoogd worden, omdat de prijsstijging over de periode oktober 2023 ten opzichte van oktober 2022 negatief was.

In 2023 is een beleggingsresultaat van 7,9% behaald (2022: -16,2%%).

Op de matching-portefeuille bedroeg het resultaat 5,1% (2022: -27,5%) en op return-portefeuille 7,9% (2022: -11,5%).

Het rendement van de portefeuille (7,9%) was lager dan het rendement van de strategische normportefeuille (9,4%). Zowel de matching-portefeuille als de return-portefeuille presteerden slechter dan de normportefeuille.

Uit de jaarlijks uit te voeren haalbaarheidstoets kwam in 2023 een pensioenresultaat van 104,6% naar voren (2022: 106,4%). Dat betekent dat TDV over een 60-jaars periode naar verwachting gemiddeld volledig kan indexeren en ook een klein gedeelte van de in het verleden niet toegekende indexaties zou kunnen inhalen. Het pensioenresultaat van 104,6% is hoger dan de ondergrens van 90%. Er is daarom geen reden om de financiële opzet te veranderen.

Mede op advies van de visitatiecommissie (VC) heeft TDV een externe partij een onderzoek laten doen naar de houdbaarheid van het bedrijfsmodel. Hieruit kwam naar voren TDV ook in het nieuwe pensioenstelsel goed in staat is om zelfstandig voort te bestaan, maar dat het wel de nodige inspanningen met zich mee zal brengen. In het nieuwe pensioenstelsel is het voor pensioenfondsen veel lastiger om zich te onderscheiden. De pensioenregelingen zullen veel op elkaar gaan lijken. Onder andere hierom is het bestuur van mening dat na de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel een alternatief voor een zelfstandig fonds een reële mogelijkheid is.

In 2021 is een onderzoek gestart naar de invulling van het beleggingsmodel. Het bestuur heeft in 2022 de uitkomsten van het onderzoek met de beleggingsadviescommissie besproken en besloten om een fiduciair manager aan te stellen. Per 1 juli 2023 is BlackRock aangesteld als fiduciair manager.

In 2022 is Sprengels een Asset Liability Management-studie (ALM-studie) gestart. De uitkomsten van de studie zijn begin 2023 beschikbaar gekomen. Uit de studie kwam naar voren dat de huidige risicohouding en het bestaande beleggingsbeleid nog steeds de beste resultaten opleveren. Er is daarom geen aanleiding om deze te wijzigen.

Het bestuur

Meerjarenoverzicht

		2023	2022	2021	2020	2019
Aantal verzekerden per 31 december						
Deelnemers		935	949	937	939	949
Gewezen deelnemers ¹⁾		917	887	860	1.037	1.113
Pensioengerechtigden		2.327	2.365	2.447	2.519	2.609
		4.179	4.201	4.244	4.495	4.671
Pensioenen (x € 1.000)						
Premies en koopsommen ²⁾		11.113	10.520	10.031	27.628	10.011
Gedempte premie		10.929	9.685	9.581	9.414	8.885
Pensioenuitkeringen		20.076	18.081	17.697	17.931	18.068
Pensioenvermogen ³⁾		612.988	576.521	692.908	647.231	605.040
Technische voorzieningen ⁴⁾		449.808	426.933	537.117	571.542	519.568
Eigen vermogen		163.181	149.588	155.791	75.688	85.472
Dekkingsgraad		136,3%	135,0%	129,0%	113,2%	116,5%
Vereiste dekkingsgraad		123,3%	122,9%	121,8%	120,5%	122,0%
Beleidsdekkingsgraad		139,1%	138,9%	123,6%	106,6%	113,0%
Beleggingen (x € 1.000)						
Belegd vermogen		605.055	544.948	677.542	622.379	589.616
Samenstelling belegd vermogen						
- Vastgoedbeleggingen		86.068	93.799	104.775	91.057	88.824
- Aandelen		209.348	206.525	262.055	229.133	216.870
- Vastrentende waarden		317.543	252.048	299.190	271.353	264.402
- Derivaten		-7.953	-7.436	11.480	30.797	19.475
- Overige beleggingen		49	49	43	39	45
Totaal beleggingsresultaat (%)		7,9%	-16,2%	8,6%	5,5%	18,1%
Vermogensbeheerkosten (% vermogen)		0,47%	0,48%	0,43%	0,42%	0,43%
	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Pensioenuitvoeringsgegevens (x € 1)						
Salarisgrens	137.800	128.810	114.866	112.189	110.111	107.593
Franchise	17.545	16.322	14.802	14.554	14.167	13.785
Pensioenpremie						
(% van pensioengrondslag)	31,3%	31,3%	32,7%	32,7%	32,3%	32,4%
Toeslagen per 1 januari ⁵⁾						
- Deelnemers	3,50%	8,67%	2,30%	0,00%	0,71%	1,41%
- Gewezen deelnemers	0,00%	14,33%	3,21%	0,00%	0,50%	1,41%
- Pensioengerechtigden	0,00%	14,33%	3,21%	0,00%	0,50%	1,41%
Pensioenuitvoeringskosten (x € 1.000)		714	664	654	646	650
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer		217	198	191	184	181

1) Eind september 2021 zijn een groot aantal kleine pensioenen overgedragen aan de huidige uitvoerder van de gewezen deelnemer.

2) De hoge premie in 2020 is veroorzaakt door de betaling van de koopsom voor de overgangsregeling TOP-SUM(O).

3) Pensioenvermogen is het totaal aan activa minus de schulden.

4) De technische voorzieningen zijn inclusief de voorziening voor herverzekerde rechten en zijn gebaseerd op de nominale marktrente per 31 december van het betreffende jaar.

5) Per 1 januari 2022 is deelnemers een toeslag van 1,80% toegekend en gewezen deelnemers en pensioengerechtigden 2,50%. Per 1 oktober is er een extra toeslag toegekend waardoor de totale toeslag voor deelnemers op 2,30% is uitgekomen en die voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden op 3,21%.

1.1 Algemeen

1.1.1 Het jaar 2023

In 2023 zette de oorlog in Oekraïne zich onverminderd voort en kwam daar in oktober een nieuwe oorlog tussen Israël en de Palestijnen bij. Op de economische ontwikkeling in de wereld hadden deze oorlogen in 2023 weinig invloed.

In mei heeft de Eerste Kamer de Wet toekomst pensioenen (Wtp) aangenomen. De wet is per 1 juli in werking getreden. In juli viel het kabinet Rutte IV met als gevolg verkiezingen in november. De uitslag van deze verkiezingen was verrassend. De winnende partijen zijn geen voorstander van de Wtp in de huidige vorm. Of de Wtp daadwerkelijk aangepast gaat worden valt nu nog niet te zeggen.

1^e kwartaal

Financiële markten hadden een goed eerste kwartaal. Dit was enigszins verrassend gezien de niet al te rooskleurige economische omstandigheden. Veel economische indicatoren wezen op een naderende recessie. Als gevolg van de stijging van de rente waren er een aantal banken in de Verenigde Staten in de problemen gekomen. De verklaring voor het positieve sentiment werd gezocht in het feit dat de markten in 2022 al behoorlijk gedaald waren, dat veel beleggers voorzichtig gepositioneerd waren en dat het einde van de renteverhogingen in zicht leek te komen.

De rente fluctueerde nogal, maar per saldo bleef de renteverandering beperkt tot een lichte daling. De fluctuaties kwamen voort uit de regelmatig veranderende verwachting over het rentebeleid van de centrale banken. Dankzij het positieve beleggingsresultaat steeg de dekkingsgraad van 135,0% ultimo 2022 naar 136,1% per einde van het eerste kwartaal.

Per 9 februari is de heer Ben van Doesburgh benoemd als bestuurslid namens de werknemers. Voor meer informatie zie paragraaf 1.1.2.

In de eerste vergadering van het jaar heeft de adviserend actuaire een onderzoek naar de actuariële grondslagen gepresenteerd. Het bestuur heeft het onderzoek besproken en een aantal grondslagen met terugwerkende kracht per 31 december 2022 aangepast. Voor meer informatie zie paragraaf 1.1.2. Deze aanpassingen hadden ook gevolgen voor de premie in 2023. Zie paragraaf 1.3.4.

De adviserend actuaire presenteerde ook de eerste uitkomsten van de Asset Liability Management (ALM) studie. Na een uitgebreide bespreking heeft het bestuur de actuaire gevraagd nog een paar aanpassingen te maken. Zie paragraaf 1.1.2.

Het bestuur heeft stilgestaan bij het grote verschil tussen de indexatie van pensioengerechtigden (en gewezen deelnemers) en de actieve deelnemers in 2022. Oorzaak was het grote verschil tussen de prijsstijging en loonstijging in 2022. Zo'n groot verschil is uitzonderlijk. Over het algemeen middelt zich het verschil over de jaren uit. Onder andere om deze reden heeft het bestuur besloten om geen speciale maatregelen te nemen om het verschil te compenseren (in 2023 is al bijna 4%-punt van het verschil ingelopen).

Verder zijn het klachtenboek en het verslag van de vertrouwenspersoon behandeld.

2^e kwartaal

In de vergadering van april is de definitieve ALM-studie vastgesteld. De uitkomsten van de studie gaven geen aanleiding tot een aanpassing van het strategisch beleggingsbeleid. Zoals gebruikelijk zijn het verslag van de compliance dienstverlener en de Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA) behandeld. Er waren geen bijzonderheden. In deze vergadering heeft de visitatiecommissie het bestuur bezocht. Bij dit bezoek was ook het VO aanwezig. De VC stelt naar aanleiding van het door haar uitgevoerde onderzoek op basis van een ingevulde vragenlijst en de documenten van het fonds nadere vragen aan het bestuur en het VO. Verder heeft het bestuur een datakwaliteitsbeleid opgesteld. Datakwaliteit is van groot belang voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

In mei kondigde Enrico Veld aan dat hij de onderneming gaat verlaten en als gevolg hiervan zijn functie als voorzitter van het bestuur zal neerleggen.

Op 30 mei heeft de Eerste Kamer de Wtp aangenomen.

De reguliere vergadering in juni staat altijd in het teken van de jaarrekening en jaarverslag en van (her)benoemingen van bestuursleden of leden van de commissies. De heer Willem Morkin is, onder voorbehoud van goedkeuring van DNB, benoemd als voorzitter van het bestuur.

Eind mei is er een studiedag gehouden. Sprekels heeft daar een presentatie over het nieuwe pensioenstelsel gegeven. Onder andere zijn, ter oriëntatie, het beleggingsbeleid, het uitkeringsbeleid en het solidariteitsbeleid besproken. Verder is er aandacht besteed aan keuzebegeleiding. Daarnaast heeft de beoogd fiduciair manager (BlackRock) een presentatie gegeven.

Aandelen presteerden goed, aangevoerd door de VS. Daar presteerden met name de grote technologiebedrijven uitstekend door de opkomst van Artificial Intelligence (AI). Dit gaf deze aandelen een enorme boost en zij maken een groot gedeelte van de Amerikaanse beurs uit. Overige aandelen stegen veel minder. Als gevolg hiervan was de Amerikaanse aandelenmarkt wederom veruit de best presenterende. Emerging markets bleven achter als gevolg van een tegenvallend economisch herstel in China na het opheffen van de coronamaatregelen. Vastgoed had een slecht kwartaal door afwaarderingen van niet-beursgenoteerd vastgoed. De rente veranderde niet veel. De dekkingsgraad steeg naar 138,4%.

3^e kwartaal

Per 1 juli is de Wtp van kracht geworden. Vooralsnog heeft dat geen directe gevolgen voor de deelnemers.

Per dezelfde datum is BlackRock gestart als fiduciair manager van TDV. De beleggingen zullen geleidelijk aangepast worden aan de voorkeuren van BlackRock.

Het bestuur heeft op 3 juli een speciale bijeenkomst gehouden waarin Sprenkels een vragenlijst over het beleggingsbeleid, het uitkeringsbeleid en het solidariteitsbeleid onder de Wtp aan het bestuur voorlegde. Aan de hand van de antwoorden van het bestuur kon Sprenkels de eerste verkenningen voor het beleid van deze drie onderdelen opstellen. Deze eerste verkenningen heeft het bestuur in de vergadering van 28 augustus besproken.

Begin juli viel, tamelijk onverwacht, het kabinet Rutte IV. De Wtp was inmiddels in werking getreden, waardoor de val van het kabinet hierop geen directe invloed had.

In augustus heeft DNB ingestemd met de benoeming van Willem Morkin als voorzitter van het bestuur. In de vergadering van 28 augustus zijn een groot aantal documenten vastgesteld, namelijk Beleid inzake uitbesteding, de Nota Beleggingsbeleid 2023, de ABTN, de Gedragscode en de Pensioenreglementen. De eerste drie genoemde documenten worden normaliter in de laatste of eerste vergadering van het jaar vastgesteld. In verband met de aanstelling van BlackRock als fiduciair manager is besloten om dit uit te stellen tot na de daadwerkelijke overgang.

De vervuller van de interne auditfunctie (InAudit) heeft een rapport uitgebracht over de pensioenadministratie. Het bestuur heeft het rapport besproken en op de aanbevelingen gereageerd.

DNB had een brief gestuurd over de voortgang van de overgang (transitie) naar het nieuwe pensioenstelsel met het verzoek om een reactie. Het antwoord op de brief heeft het bestuur op een speciale bijeenkomst d.d. 29 september besproken.

Op de financiële markten startte het kwartaal positief. In augustus sloeg de stemming om door uitspraken van de centrale banken dat zij de rente voor een langere tijd hoog zouden houden. Als gevolg hiervan stegen de kapitaalmarkrentes fors en daalden risicovolle beleggingen. De rente steeg met name in september.

Door de stijging van de rente steeg de dekkingsgraad naar 143,3%. Dat was het hoogste punt van de dekkingsgraad in 2023.

4^e kwartaal

Op 13 oktober heeft het bestuur een tweede studiedag gehouden. De studiedag was geheel gewijd aan het nieuwe pensioenstelsel. De leverancier van de software van de pensioenadministratie hield een presentatie over hun aanpak van de overgang naar het nieuwe stelsel. Sprenkels presenteerde de uitkomsten van de keuzes die het bestuur in augustus gemaakt heeft voor de invulling van het beleid. De opzet hierbij is om hiervan kennis te nemen van deze uitkomsten en vervolgens de keuzes aan te passen om het beleid te optimaliseren. De aanpassingen heeft Sprenkels doorgerekend en in de bestuursvergadering van 3 november besproken. Dit heeft geleid tot een voorlopige voorkeursvariant voor het beleid. Het beleggingsbeleid is nog onder voorbehoud van de uitkomsten van het risicoprefentieonderzoek dat nog gehouden moest worden. In de vergaderingen van 3 november en 18 december is uitgebreid over de opzet van dit onderzoek gesproken. Het onderzoek is begin 2024 gehouden.

Verder zijn in de vergadering van 3 november het Geschiktheidsplan, het Klachtenreglement, de Incidenten- en Klokkenluidersregeling, de reglementen van de sleutelfunctiehouders, de commissies en de visitatiecommissie vastgesteld. In de meeste gevallen betreft dit een actualisatie van bestaande versies.

De interne auditor heeft in het kwartaal twee rapportages uitgebracht. Dit betrof rapportages over waardeoverdrachten en het UPO (Uniform Pensioenoverzicht). Het bestuur heeft de rapporten besproken en op de aanbevelingen gereageerd.

In de laatste vergadering van het jaar worden de premie en de indexatie voor het volgende jaar vastgesteld. De premie voor 2024 is onveranderd ten opzichte van 2023, namelijk 31,3%. Ook het werknemersgedeelte is niet veranderd (10,89%).

Uitgangspunt voor de vaststelling van de indexatie per 1 januari 2024 was de financiële positie van TDV per eind november 2023. TDV had per eind november 2023 een beleidsdekkingsgraad van 139,1%. De financiële positie was net niet voldoende om de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers volledig met 3,5% te kunnen verhogen. Door speciale wetgeving kon de indexatie echter aangevuld worden tot een volledige indexatie.

Omdat de prijsstijging tussen oktober 2022 en oktober 2023 negatief was, konden de pensioenen van pensioengerechtigden en de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers niet verhoogd worden.

Zie voor verdere informatie paragraaf 1.2.1.

Zoals gebruikelijk is in de laatste vergadering van het jaar de ABTN vastgesteld. Omdat de Nota Beleggingsbeleid in augustus was vastgesteld en er geen wijzigingen waren, is er geen nieuwe Nota Beleggingsbeleid vastgesteld.

Oktober was een zwakke maand voor de beleggingen, maar in de laatste twee maanden van het jaar trad een zeer sterk herstel op. In november raakten de markten ervan overtuigd dat de rente zijn piek had bereikt en dat de centrale banken de rente in 2024 zullen gaan verlagen. Deze overtuiging werd ondersteund door een dalende inflatie en uitingen van centrale banken dat er geen renteverhogingen

meer komen en dat renteverlagingen tot de mogelijkheid behoren. Als gevolg hiervan stegen alle beleggingen hard. De kapitaalmarktrentes daalden spectaculair en lagen per einde van het jaar onder het niveau van het begin van het jaar. Door de daling van de rente daalde de dekkingsgraad naar 136,3% per einde van het jaar.

1.1.2 Bestuur en organisatie

Bestuur en VO

Per 9 februari 2023 is de heer Ben van Doesburgh benoemd als bestuurslid namens de werknemers. De heer Van Doesburgh is voorzitter van de Raad van Commissarissen van Trivium en was sinds juni 2021 aspirant-lid van het bestuur.

Omdat Enrico Veld Trivium heeft verlaten, heeft hij zijn functie als voorzitter van het bestuur neergelegd. De heer Veld zat sinds 2002 in het bestuur. Het fonds is hem veel dank verschuldigd voor de uitzonderlijk lange periode waarin hij een bijdrage aan TDV heeft geleverd. Willem Morkin is hem opgevolgd als voorzitter. De heer Morkin was al lid van het bestuur namens de werkgever. De heer Morkin is Directeur Finance en statutair directeur van Trivium.

Margriet Bankers heeft de voorzittersrol van Enrico Veld in de pensioencommissie overgenomen. Omdat Ewoud Vriens aan het einde van het jaar Trivium heeft verlaten, heeft hij zijn lidmaatschap van het VO beëindigd. In maart 2024 is hij opgevolgd door Mark de Groot.

Visie

In de visie van het bestuur staat de deelnemer bij TDV centraal. TDV biedt deelnemers:

- een pensioen dat ten minste gelijkwaardig is aan het pensioen van de bedrijfstak (Pensioenfonds van de Metalektro, PME), maar bij voorkeur beter;
- een tijdige, juiste, gedegen en (kosten)efficiënte uitvoering van de pensioenovereenkomst;
- een goede, adequate, persoonlijke en snelle service.

Zolang TDV aan bovenstaande ambities kan voldoen, biedt TDV meerwaarde aan de deelnemers en werkgever en is dit meer dan voldoende grond om op middellange termijn als zelfstandig pensioenfonds voort te bestaan met een eigen uitvoeringsorganisatie.

TDV houdt interne ontwikkelingen en ontwikkelingen in de markt voor pensioenfondsden nauwlettend in de gaten. Als blijkt dat omstandigheden veranderen en dat TDV haar ambitie niet meer waar kan maken, zal het bestuur zich tijdig beraden over alternatieven voor de toekomst.

Mede op advies van de visitatiecommissie heeft TDV een externe partij een onderzoek laten doen naar de houdbaarheid van het bedrijfsmodel. Dit mede in verband met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Hieruit kwam naar voren dat TDV ook in het nieuwe pensioenstelsel goed in staat is om zelfstandig voort te bestaan, maar dat het wel de nodige inspanningen met zich mee zal brengen. In het nieuwe pensioenstelsel is het voor pensioenfondsen veel lastiger om zich te onderscheiden. De pensioenregelingen zullen veel op elkaar gaan lijken. De verschillen zullen vooral in de hoogte van de premie en het beleggingsbeleid zitten. Naar verwachting zullen deze niet al te ver uiteen gaan lopen. Kosten zullen een grotere rol gaan spelen. De kosten van TDV zijn in vergelijking met fondsen van vergelijkbare omvang laag, maar wel beduidend hoger dan van grotere fondsen. Op basis hiervan is het bestuur van mening dat na de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel een alternatief voor een zelfstandig fonds een reële mogelijkheid is.

Vrijstelling PME

Trivium Packaging Netherlands B.V. is vrijgesteld van verplichte deelname in en premiebetaling aan de pensioenregeling van PME. De vrijstelling is verleend onder de voorwaarde dat de eigen regeling tenminste gelijkwaardig is en blijft aan de pensioenregeling van PME. PME heeft getoetst of dit per 1 januari 2021 nog steeds het geval is. Op basis van dit onderzoek concludeert PME dat de pensioenvoorziening van Trivium tenminste gelijkwaardig is aan de pensioenregeling van PME. Hierdoor voldoet Trivium nog steeds aan het voorschrift dat aan de vrijstelling is verbonden. De vrijstelling blijft daarom in stand. De eerstvolgende gelijkwaardigheidsstoets zal normaliter plaatsvinden per 1 januari 2026.

Evaluatie actuariële grondslagen

In artikel 126 van de Pensioenwet en artikel 2 van het Besluit financieel toetsingskader is vastgelegd dat pensioenfondsen de technische voorzieningen en premies dienen te baseren op prudente beginselen. De actuariële grondslagen vormen de basis voor de vaststelling van de technische voorzieningen en premies. Deze grondslagen dienen met enige regelmaat geëvalueerd te worden, zodat wordt gewaarborgd dat deze aannames actueel blijven. In 2022 heeft de adviserend actuaaris, Sprenkels, een dergelijke evaluatie uitgevoerd. Deze evaluatie heeft het bestuur begin 2023 besproken. Dit heeft geleid tot een aantal aanpassingen (met terugwerkende kracht tot 31 december 2022). De belangrijkste aanpassing was dat de sterftekans gebaseerd wordt op het inkomen in plaats van de opleiding van de deelnemer.

Sleutelfuncties

Op grond van Europese regels voor pensioenfondsen (IORP II) dienen pensioenfondsen over 3 sleutelfuncties te beschikken. Met een houder van een sleutelfunctie wordt degene bedoeld die eindverantwoordelijk is voor de uitoefening van de taken die behoren tot de desbetreffende sleutelfunctie. Dit heeft geleid tot de volgende opzet:

- Binnen het bestuur is de heer Panneman aangesteld als houder van de risicobeheerfunctie. De risicobeheerfunctie beoordeelt, monitort en rapporteert over het risicobeheersysteem.
- In eerste instantie was het houderschap van de interne auditfunctie binnen het bestuur belegd. De interne auditfunctie betreft het uitvoeren van (interne) audits binnen de bedrijfsvoering van het pensioenfonds. Sinds 2022 vervult de heer R. Verweij deze functie. De heer Verweij is in dienst van InAudit B.V., maar vervult deze functie op persoonlijke titel.
- De actuariële functie wordt niet binnen het bestuur belegd, maar uitbesteed aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. (de heer Tol). De actuariële functie is belast met de actuariële activiteiten.

De sleutelfunctiehouders zien toe op de werkzaamheden die onder hun functie vallen, maar voeren die niet uit. Dat gebeurt door de zogenaamde vervullers. TDV heeft de werkzaamheden van deze vervullers grotendeels uitbesteed.

- Het risicobeheer wordt voor een groot gedeelte uitgevoerd door de externe risicomanager (op parttimebasis).
- De uitvoering van interne audits heeft TDV uitbesteed aan InAudit B.V., een bedrijf dat gespecialiseerd is op dit gebied. In 2023 heeft InAudit drie audits uitgevoerd. De aanbevelingen worden door het bestuur besproken en op een actielijst vastgelegd. In principe worden de aanbevelingen overgenomen. Mocht dit niet het geval zijn, dan moet het bestuur dit met goede redenen beargumenteren.
- De uitvoering van de actuariële functie heeft TDV uitbesteed aan Triple A. Triple A is ook sleutelfunctiehouder en de certificerend actuaris van TDV. Triple A stelt op kwartaalbasis een rapport op. Ook voor de actuariële functie geldt dat de aanbevelingen door het bestuur worden besproken en op een actielijst worden vastgelegd. In principe worden de aanbevelingen overgenomen. Mocht dit niet het geval zijn, dan moet het bestuur dit met goede redenen beargumenteren.

Risicohouding

De risicohouding is in 2019 voor het laatst aangepast en luidt als volgt:

- De kans op korting van totaal maximaal 22,5% (was 15%) mag niet groter zijn dan 5% (95% zekerheid). Dat wil zeggen dat de kans dat pensioenen en pensioenaanspraken met gemiddeld 1,5% (was 1%) per jaar verlaagd moeten worden over een periode van 15 jaar maximaal 5% mag bedragen.
- Het pensioenresultaat (zie paragraaf over de haalbaarheidstoets) voor actieve deelnemers dient met een zekerheid van 80% minimaal 85% (was 85%, niet aangepast) te bedragen. Dat wil zeggen dat de kans dat pensioenen van actieve deelnemers over een periode van 15 jaar met gemiddeld meer dan 1% per jaar achterblijven bij de inflatie, maximaal 20% mag bedragen.
- Het pensioenresultaat van niet-actieve deelnemers dient met een zekerheid van 75% minimaal 87% (was 88%) te bedragen. Dat wil zeggen dat de kans dat pensioenen van niet-actieve deelnemers over een periode van 15 jaar met gemiddeld meer dan 0,9% per jaar achterblijven bij de inflatie, maximaal 25% mag bedragen.

Begin 2024 is bij de deelnemers een risico preferentie onderzoek uitgevoerd. Aan de hand van de uitkomsten hiervan zal in de loop van 2024 bekeken worden of de risicohouding aangepast dient te worden.

Asset Liability Management

In 2022 is Sprenkels een ALM-studie gestart. In deze studie is onderzocht tot welke pensioenuitkomsten het huidige beleggingsbeleid naar verwachting zal leiden, wat de risico's zijn dat dit niet gehaald wordt en wat de kans is dat pensioenen zelfs verlaagd moeten worden. Vervolgens is hetzelfde gedaan voor een aantal alternatieve beleggingsstrategieën.

De uitkomsten van de studie zijn begin 2023 beschikbaar gekomen. Uit de studie kwam naar voren dat het huidige beleggingsbeleid voldoet aan alle gestelde maatstaven van de risicohouding. Dit geldt voor de kans op een voldoende hoog pensioenresultaat als ook voor de kans op een (grote) verlaging van het pensioen. Daarnaast stijgt de dekkinggraad in de mediaan en is er veel toeslagverlening mogelijk. Er was daarom geen aanleiding om het bestaande beleggingsbeleid te veranderen. De onderzochte alternatieve beleggingsstrategieën leiden, rekening houdend met de vastgestelde risicohouding, niet tot een verbetering.

Actuariële en bedrijfstechnische nota

In de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) worden naast de actuariële aspecten van de reglementaire pensioenen ook de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem, de uitvoeringsovereenkomst, de opzet van de administratieve organisatie en interne controle en het beleggingsbeleid beschreven.

In 2023 is de ABTN twee keer geactualiseerd, in augustus na de aanstelling van de fiduciair manager en, zoals gebruikelijk, aan het einde van het jaar.

Haalbaarheidstoets

Pensioenfondsen dienen jaarlijks een haalbaarheidstoets (HBT) uit te voeren. De HBT geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. In de HBT worden berekeningen gemaakt op basis van het deelnemersbestand over een periode van 60 jaar. Per geboortegaargroep wordt het verwachte pensioenresultaat uitgerekend. Het pensioenresultaat is gedefinieerd als het totaal aan verwachte pensioenuitkeringen bij volledige pensioenopbouw conform de pensioenregeling en volledige prijsindexatie ten opzichte van de som van de verwachte pensioenuitkeringen. Dat wil zeggen dat bij een score van 100%, een deelnemer een volledig geïndexeerd pensioen mag verwachten. Let wel: die 100% is het gemiddelde over de hele periode. Het wil niet zeggen dat het pensioen elk jaar geïndexeerd wordt. Er kunnen jaren tussen zitten waarin dat niet zo is, maar die worden dan later weer ingehaald.

De uitkomst van het pensioenresultaat van de in 2023 uitgevoerde HBT is 104,6% (2022: 106,4%). Het pensioenresultaat is in 2023 afgenomen. De daling wordt voornamelijk veroorzaakt door de toeslag over 2022 en de wijze waarop dit uitwerkt conform de rekenregels van de HBT.

Het pensioenresultaat van 104,6% is hoger dan de ondergrens van 90%. Er is dus geen reden om de financiële opzet te veranderen.

Inrichting van het nieuwe pensioenstelsel

De Wet toekomst pensioenen (Wtp) is per 1 juli 2023 in werking getreden. Pensioenfondsen krijgen tot uiterlijk 1 januari 2027 de tijd om de Wtp in te voeren. Minister Schouten heeft aangegeven dat zij de termijn wil verlengen naar 1 januari 2028. Dit is echter nog niet in de wet opgenomen.

Vooralsnog heeft TDV het streven om per 1 januari 2026 over te gaan naar de Wtp. Het bestuur zal periodiek bewaken of deze datum nog haalbaar is. Mocht dat niet zo zijn, dan kan de overgang uitgesteld worden. Er zijn geen specifieke redenen om per se per 1 januari 2026 over te stappen.

De implementatie is voor pensioenfondsen een ingrijpend proces waarbij veel partijen betrokken zijn. Om het proces in goede banen te leiden heeft TDV een projectgroep en een werkgroep ingericht. De projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van sociale partners (vakbonden, groeps-ondernemingsraad en de werkgever), een aantal bestuursleden en medewerkers van het pensioenbureau. Vertegenwoordigers van het verantwoordingsorgaan en de vereniging van pensioengerechtigden (VPP-TDV) wonen de vergaderingen als toehoorder bij. De projectgroep bespreekt en beslist onder andere over de inhoud van de nieuwe pensioenregeling. Verder bespreekt en bepaalt de projectgroep, in samenwerking met het bestuur, een compensatie voor het afschaffen van de doorsneepremie, de aanwending en hoogte van de solidariteitsreserve en de aanwending van eventuele overtollige middelen, maar ook hoe te handelen bij onvoldoende middelen.

De werkgroep bestaat uit een afvaardiging van het bestuur en de directeur. In de werkgroep worden het beleggingsbeleid, het uitkeringsbeleid en het solidariteitsbeleid besproken als voorbereiding voor de beslissingen van het bestuur. Voor de vaststelling van het beleggingsbeleid dient de gewenste risicohouding bepaald te worden. Hiertoe is in februari 2024 een onderzoek onder de deelnemers gehouden.

Bij alle beslissingen die genomen moeten worden, wordt nadrukkelijk naar evenwichtigheid gekeken. Dat wil zeggen dat goed bekeken wordt of de voordelen of eventuele nadelen als gevolg van de overgang tussen bepaalde groepen deelnemers niet te ver uiteenlopen.

Alle keuzes die gemaakt worden, zullen worden vastgelegd in een zogenaamd transitieplan dat voor 1 januari 2025 bij DNB ingediend moet worden.

Een belangrijk onderdeel van de overgang is datakwaliteit. Pensioenfondsen dienen een controle uit te voeren op de juistheid van de in de pensioenadministratie vastgelegde deelnemersgegevens. De Pensioenfederatie heeft hiertoe een uitvoerige handleiding geschreven. TDV gaan deze controle in 2024 op basis van deze handleiding uitvoeren.

Wat houdt de Wet toekomst pensioenen (WTP) in?

Het kabinet heeft samen met werknemer- en werkgeversorganisaties in 2019 een pensioenakkoord gesloten. De Wtp komt daaruit voort en regelt de herziening van de tweede pijler van het pensioenstelsel. De tweede pensioenpijler bevat de aanvullende pensioenen die mensen opbouwen in het kader van hun loopbaan als werknemer of zelfstandige.

De pensioenopbouw wordt anders. Iedere deelnemer in een pensioenfonds gaat via een premieregeling pensioen opbouwen voor een persoonlijk pensioenvermogen. De pensioenpremie staat centraal en wordt voor alle leeftijden gelijk. In de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel moeten de bestaande

afspraken aangepast worden naar de nieuwe regelingen. Daarvoor staan in het wetsvoorstel transitie-regels. Ook staan in het wetsvoorstel regels over het overdragen van de pensioenrechten en pensioen-aanspraken die zijn opgebouwd onder de huidige wetgeving ('invaren').

Verder geldt er in de transitieperiode een afwijkend financieel toetsingskader (transitie-FTK). Het finan-cieel toetsingskader is het stelsel van financiële normen voor pensioenfondsen dat ervoor moet zorgen dat fondsen het afgesproken pensioen ook daadwerkelijk kunnen uitkeren aan alle generaties. Tot slot worden ook de fiscale regels aangepast aan het nieuwe stelsel en de transitie. Dit onder andere om de fiscale regels over pensioenen minder afhankelijk te laten zijn van de vorm waarin arbeid wordt verricht, zoals loondienst of arbeid als ondernemer.

Naast de herziening van het pensioenstelsel regelt het wetsvoorstel ook standaardisering van het na-bestaandenpensioen, experimenten voor pensioenopbouw door zelfstandigen in de tweede pijler en verkorting van de wachttijd voor pensioenopbouw voor uitzendwerknemers.

Bron: website Tweede Kamer.

1.1.3 Goed pensioenfondsbestuur

Code Pensioenfondsen (Code)

De Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid hebben een Code Pensioenfondsen opgesteld. Doel van de Code is om de kwaliteit van het functioneren van het pensioenfondsbestuur te verbeteren en daarbij het vertrouwen van alle direct belanghebbenden, maar ook van de maatschappij in het alge-meen, te behouden en te versterken. De Code is wettelijk verankerd. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De normen in de Code zijn leidend, maar de Code laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur in de keuzes die het maakt. De pensioen-fondsen mogen de Code daarom naleven volgens het "pas-toe-of-leg-uit"-beginsel. Dit betekent dat een pensioenfonds de normen van de Code toepast of in het jaarverslag motiveert waarom het een norm niet (volledig) toepast. Er is een monitoringcommissie ingesteld, die jaarlijks onderzoekt hoe de pensioenfondsen de Code naleven.

In het najaar van 2018 is de Code aangepast. De normen zijn nu gegroepeerd aan de hand van acht thema's en het aantal normen is handzamer gemaakt. De acht thema's waar goed pensioenfonds-bestuur om draait zijn: 'Vertrouwen waarmaken', 'Verantwoordelijkheid nemen', 'Integer handelen', 'Kwaliteit nastreven', 'Zorgvuldig benoemen', 'Gepast belonen', 'Toezicht houden en inspraak waarbor-gen' en 'Transparantie bevorderen'.

In 2023 is de Code opnieuw geactualiseerd. De aangepaste code is per 1 januari 2024 in werking getreden. Pensioenfondsen hebben een jaar tijd om de nieuwe code te implementeren. In het jaarver-slag over 2024 zal conform de richtlijnen van deze versie gerapporteerd worden.

De normen waar TDV niet aan voldoet worden hierna uitgelegd.

In niet alle contracten met dienstverleners worden afspraken over het beloningsbeleid vastgelegd (norm 13). Echter, BlackRock, in zijn hoedanigheid als fiduciair manager, monitort het beloningsbeleid van de vermogensbeheerders.

TDV heeft een cyclus waarin dienstverleners periodiek geëvalueerd worden. Niet alle dienstverleners worden, zoals de Code aanbeveelt (norm 14), jaarlijks geëvalueerd. Een evaluatie vindt minstens één keer per drie jaar plaats of vaker indien het bestuur dat noodzakelijk acht.

Er is geen bestuurslid meer met een leeftijd van jonger dan 40 jaar (norm 33). Er zijn wel bestuursleden die bij benoeming jonger dan 40 jaar waren. Ook in het VO zit geen lid meer met een leeftijd van onder de 40 jaar.

Rapportagenorm	Voldoet het fonds aan de norm?	Vindplaats toelichting jaarverslag
Norm 5 Het bestuur legt verantwoording af over het beleid dat het voert, de gerealiseerde uitkomsten van dit beleid en de beleidskeuzes die het eventueel voor de toekomst maakt. Het bestuur weegt daarbij de verschillende belangen af van de groepen die bij het pensioenfonds betrokken zijn. Ook geeft het bestuur inzicht in de risico's van de belanghebbenden op korte en lange termijn, gerelateerd aan het over-eengekomen ambitieniveau.	Ja	Zie diverse plaatsen in dit jaarverslag.
Norm 31 De samenstelling van fondsorganen is wat betreft geschiktheid, complementariteit, diversiteit, afspiegeling van belanghebbenden en continuïteit, vastgelegd in beleid. Zowel bij de aanvang van een termijn, als ook tussentijds bij de zelfevaluatie vindt een check plaats.	Ja	Zie hoofdstuk 1.1.2 Bestuur en organisatie.
Norm 33 In zowel het bestuur als in het VO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.	Nee	Zie hoofdstuk 1.1.2 Bestuur en Organisatie. Het bestuur bestaat uit 3 vrouwen en 4 mannen. In het bestuur en VO zitten inmiddels geen leden meer met een leeftijd van onder de 40 jaar.
Norm 47 Het intern toezicht betreft deze Code bij de uitoefening van zijn taak.	Ja	Zie hoofdstuk 1.9 Verslag van de Visitatiecommissie.
Norm 58 Het bestuur geeft publiekelijk inzicht in missie, visie en strategie.	Ja	Zie hoofdstuk 1, paragraaf Karakteristieken van het pensioenfonds.
Norm 62 Het bestuur legt zijn overwegingen omtrent verantwoord beleggen vast en zorgt ervoor dat deze beschikbaar zijn voor belanghebbenden.	Ja	Zie hoofdstuk 1.4.3 Maatschappelijk Verantwoord Beleggen.
Norm 64 Het bestuur rapporteert in het jaarverslag over de naleving van de interne gedragscode (zoals bedoeld in de normen 15 en 16) en deze Code, net als over de evaluatie van het functioneren van het bestuur.	Ja	Zie hoofdstuk 1.1.3, paragrafen Evaluatie bestuur en educatie en Gedragscode.
Norm 65 Het bestuur zorgt voor een adequate klachten- en geschillenprocedure die voor belanghebbenden eenvoudig toegankelijk is. In het jaarverslag rapporteert het bestuur over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen of processen die daaruit voortvloeien.	Ja	Zie hoofdstuk 1.1.3, paragraaf Klachten.

Visitatie

De visitatie is uitgevoerd door de VCHolland. In hoofdstuk 1.9 is een samenvatting van het verslag van de visitatiecommissie en het commentaar van het bestuur hierop opgenomen.

Het bestuur zet alle aanbevelingen van de visitatiecommissie op een actielijst. De actielijst wordt regelmatig door de commissies, het bestuur en het VO besproken om de opvolging van de aanbevelingen te monitoren.

Niet alle aanbevelingen worden opgevolgd. Het bestuur beargumenteert waarom sommige aanbevelingen niet opgevolgd worden.

Evaluatie bestuur en educatie

Het bestuur heeft begin 2024 weer een zelfevaluatie gehouden. De uitkomsten vormen geen aanleiding voor actie. De algemene conclusie was dat het bestuur goed functioneert. Er wordt naar elkaar geluisterd en iedereen kan zich vrij uitspreken. De bestuursleden durven zich bovendien kwetsbaar op te

stellen. De bestuursvergaderingen worden goed voorbereid en indien nodig kan tijdens de vergadering om nadere uitleg gevraagd worden.

Nieuwe bestuurders volgen een cursus met betrekking tot het besturen van een pensioenfonds. Daarnaast worden studiedagen en studiebijeenkomsten georganiseerd van maximaal 2 uur in combinatie met een bestuursvergadering die (in principe) toegesneden zijn op TDV. In 2023 zijn er drie studiedagen gehouden.

Klachten

De Pensioenfederatie heeft in 2022 een gedragslijn "Goed omgaan met klachten" uitgebracht. De gedragslijn beschrijft het basisniveau hoe pensioenfondsen op een deelnemersvriendelijke, transparante en eenduidige manier met een klacht dienen om te gaan. In de gedragslijn staan verschillende aanbevelingen. Zo wordt een klacht gedefinieerd als elke uiting van ontevredenheid van een persoon. Een klacht hoeft dus niet per se een formele schriftelijke klacht te zijn. Verder wordt aangegeven dat pensioenfondsen in het jaarverslag uitgebreider over de op deze manier gedefinieerde klachten moeten rapporteren, bijvoorbeeld over de aard van de klacht.

De Pensioenfederatie houdt jaarlijks een meting in hoeverre pensioenfondsen aan deze gedragslijn voldoen. In 2022 is de eerste meting vlak na het uitkomen van deze gedragslijn gedaan (nul-meting). De tweede meting is eind 2023 afgerond. De Pensioenfederatie constateert dat de uitkomsten van de tweede meting aanzienlijk beter zijn dan van de nul-meting. Dit geldt ook voor TDV. De Pensioenfederatie heeft een norm vastgesteld van 84% vastgesteld die per 1 januari 2024 gehaald zou moeten worden. De score van TDV bedraagt 84% en daarmee voldoet TDV aan deze norm.

In 2023 heeft TDV 10 klachten ontvangen. Vijf van deze klachten waren afkomstig van dezelfde deelnemer. Deze klachten zijn van diverse aard en heeft deze deelnemer de voorgaande jaren al eerder geuit.

Van de overige vijf klachten hadden er 4 betrekking op communicatie en 1 op de indexatie per 1 januari 2024. TDV heeft deze vijf klachten afgehandeld door de betreffende deelnemers de nodige uitleg te geven of alsnog aan het verzoek te voldoen.

Integriteitsbeleid

Doelstelling van het integriteitsbeleid is de aan TDV verbonden personen te stimuleren op alle niveaus in overeenstemming met maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen te handelen. Dit betreft waarden en normen in het algemeen, maar ook de specifieke waarden en normen die gelden voor TDV in het bijzonder. Standaarden zoals de gedragscode van TDV maken deel uit van die regels. Het integriteitsbeleid is gericht op het beperken van compliancerisico's. Compliancerisico wordt omschreven als het risico van aantasting van de integriteit en daarmee van de reputatie van TDV als gevolg van het niet naleven van die ethische standaarden en (toezicht)wet- en regelgeving, die van toepassing zijn op relaties met de deelnemers, markten en/of toezichthoudende instanties.

Belangrijke aandachtspunten zijn onder andere fraude, corruptie, belangenverstrengeling, beloningsbeleid, incidentenregeling en bescherming van persoonsgegevens.

Er zijn in 2023 geen integriteitsincidenten geweest.

Privacybeleid

De documentatie en procedures van TDV inzake privacy voldoen aan de gedragslijn "Verwerking persoonsgegevens pensioenfondsen" zoals opgesteld door de Pensioenfederatie. Verder heeft TDV een functionaris gegevensbescherming aangesteld.

Er zijn in 2023 geen overtredingen gemeld.

Gedragscode

De gedragscode van TDV is gebaseerd op de modelgedragscode van de Pensioenfederatie. In 2023 heeft TDV de gedragscode geactualiseerd.

Ieder jaar verklaren bestuurders, medewerkers van het pensioenbureau en leden van het VO en de beleggingsadviescommissie dat zij de gedragsregels hebben nageleefd. De controle hierop wordt uitgevoerd door de compliance dienstverlener.

Klokkenluidersregeling

Naar aanleiding van veranderde wetgeving is de Klokkenluidersregeling opnieuw opgezet en vastgesteld. Hiermee voldoet TDV aan de vereisten van de Wet bescherming Klokkenluiders en de pensioenwetgeving. TDV kende een aparte incidentenregeling. Deze regeling is geïntegreerd in de nieuwe klokkenluidersregeling.

Compliance

De compliance dienstverlener stelt jaarlijks een rapport op over de naleving van de gedragscode en het integriteitsbeleid. In het rapport wordt geconcludeerd dat TDV de gedragscode heeft nageleefd.

Uitvoerders

Het bestuur vraagt aan haar uitvoerders diverse documenten en verklaringen op. Dit betreft onder andere het bekend zijn met fraude, fraudepreventie, het beloningsbeleid (norm 13 van de Code), de klokkenluidersregeling (norm 21 van de Code), risicobeheersing en, voor zover van toepassing, het beleid inzake Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB). Het bestuur neemt kennis van deze documenten en stelt, indien daar aanleiding voor is, verdere vragen. TDV verlangt van haar vermogensbeheerders dat zij minimaal voldoen aan de principes zoals verwoord in het handvest van de Verenigde Naties ten aanzien van MVB (UN Principles for Responsible Investment, (UNPRI)). Mocht blijken dat het beleid van een uitvoerder niet in overeenstemming is met het beleid van TDV, dan zal de uitvoerder verzocht worden om het beleid aan te passen. Indien de uitvoerder hier niet aan wil of kan voldoen, dan zal de relatie heroverwogen of beëindigd worden. Bij de huidige uitvoerders is daar vooralsnog geen aanleiding toe. TDV kijkt daarnaast kritisch naar de kosten van de uitvoerders.

1.1.4 Communicatie

Reguliere communicatie

TDV hecht veel waarde aan duidelijke en tijdige informatieverstrekking over pensioenzaken aan de deelnemers, de gewezen deelnemers en de pensioengerechtigden. Het communicatiebeleid is vastgelegd in een communicatieplan. De communicatie is een belangrijk punt van aandacht en het bestuur heeft zich als doel gesteld om de communicatie voortdurend te verbeteren.

Veel informatie is te verkrijgen via de website www.sptdv.nl. Periodiek wordt een pensioeninformatiebulletin (Pensioenblik) gemaakt. Door middel van de Pensioenblik worden deelnemers op de hoogte gebracht van actuele zaken. In de zomer wordt een verkort jaarverslag gepubliceerd. Op de schermen in de fabrieken wordt op kwartaalbasis informatie verstrekt. Jaarlijks ontvangen deelnemers een opgave van hun pensioenaanspraken (Uniform Pensioenoverzicht, UPO). De pensioengerechtigden ontvangen jaarlijks een opgave van hun pensioenaanspraken (UPO voor pensioengerechtigden) en een opgave van het in het voorafgaande jaar uitgekeerde pensioen (jaaropgave).

Mijnpensioenoverzicht.nl

Het Nationaal Pensioenregister (NPR) speelt bij de communicatie een belangrijke rol. Het NPR is bereikbaar via de website Mijnpensioenoverzicht.nl. Op de website kunnen (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden in één overzicht de AOW en het pensioen in netto maandbedragen zien. Vanuit dit overzicht kunnen deelnemers zich stap-voor-stap verdiepen in het pensioen. Er wordt inzicht geboden in welke veranderingen in de privé- en werksituatie (zoals een scheiding of het wisselen van baan) van invloed kunnen zijn op de hoogte van het pensioen. Bovendien kan een vergelijking gemaakt worden tussen het huidige inkomen en het inkomen van later. Ook kan het gezamenlijk pensioen met de partner bekeken worden.

Pensioen 1-2-3

Pensioen 1-2-3 is een gelaagd communicatiemiddel ontwikkeld door de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars dat de deelnemer in drie stappen, van hoofdlijn tot in detail, wegwijs maakt in de eigen pensioenregeling. Pensioen 1-2-3 wordt digitaal aangeboden. In laag 1 worden op twee pagina's toegankelijk en beknopt de belangrijkste elementen van de pensioenregeling aan de deelnemer uitgelegd. Indien de deelnemer geïnteresseerd is, kan in laag 2 meer informatie worden gevonden. In laag 3 zijn de fondsdocumenten te vinden, hierbij valt te denken aan het pensioenreglement, de ABTN, de statuten, het jaarverslag, het klachtenreglement en een kostenoverzicht.

1.1.5 Informatie vanuit toezicht van De Nederlandsche Bank (DNB), Autoriteit Financiële Markten (AFM) en Autoriteit Persoonsgegevens (AP)

Onderzoeken

DNB heeft bij alle pensioenfondsen ook in 2023 een groot aantal uitvragen gedaan. Dit betrof uitvragen over prudentiële risico's (Marktrisico, Tegenpartijrisico, Renterisico en Verzekeringstechnisch risico), gedrag & cultuur, informatiebeveiliging, integriteit, operationele risico's en de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

De AFM stuurt jaarlijks een informatieverzoek. Met dit verzoek vraagt AFM om een toezichtrapportage, oftewel informatie over de geadministreerde pensioenen. Daarnaast heeft de AFM een uitvraag gehouden over de Europese richtlijnen inzake maatschappelijk verantwoord beleggen en een uitvraag over de verzending van de UPO's.

Overig

Naar aanleiding van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel heeft DNB een aparte brief gestuurd. TDV heeft deze brief beantwoord en beide brieven met DNB besproken.

Het afgelopen jaar zijn aan TDV door toezichthouders geen dwangsommen of boetes opgelegd. Er zijn door de toezichthouder geen aanwijzingen aan TDV gegeven, noch is een bewindvoerder aangesteld of is bevoegdheidsuitoefening van organen van TDV gebonden aan toestemming van de toezichthouder.

1.1.6 Uitvoeringskosten

De uitvoering van een pensioenregeling brengt kosten met zich mee. Pensioenfondsen moeten de premies innen, administratie bijhouden, het vermogen beleggen en de pensioenen uitkeren. Daarnaast moeten ze de deelnemers goed informeren.

In onderstaande tabel zijn de kosten over de afgelopen 2 jaar weergegeven.

	x € 1.000		Per deelnemer in euro per jaar	
	2023	2022	2023	2022
Pensioenuitvoeringskosten	714	664	217	198
			In % gemiddeld vermogen	
Vermogensbeheerkosten ¹⁾	2.767	2.948	0,47%	0,48%
Totaal	3.481	3.612	0,60%	0,59%
Transactiekosten ²⁾	556	621	0,10%	0,10%

1) In de vermogensbeheerkosten zijn inbegrepen de interne kosten van de beleggingsfondsen waarin TDV belegt. Deze kosten zijn niet opgenomen in de jaarrekening.

2) Hetzelfde geldt voor de interne transactiekosten van de beleggingsfondsen. Deze kosten zijn niet opgenomen in de jaarrekening.

TDV heeft de pensioenadministratie in eigen beheer. De pensioenuitvoeringskosten zijn een raming van het aandeel van de pensioenuitvoering in de totale kosten van het pensioenbureau.

De pensioenuitvoeringskosten zijn in 2023 gestegen. Dit is grotendeels veroorzaakt door de hoge inflatie in 2022. Hierdoor stegen de salarissen in 2023 fors en verhoogden de dienstverleners hun tarieven aanzienlijk.

De kosten van vermogensbeheer bestaan uit externe kosten van vermogensbeheerders en beleggingsfondsen plus interne kosten. De interne kosten zijn een raming van het aandeel van de kosten van vermogensbeheer in de totale kosten van het pensioenbureau.

De kosten van het vermogensbeheer zijn afhankelijk van de gekozen beleggingsstrategie. Bepaalde strategieën zijn duurder dan andere, maar zullen naar verwachting een hoger rendement opleveren. Zo zijn kosten van actief beheerde beleggingsfondsen hoger dan van passief beheerde beleggingsfondsen. Bij TDV wordt ongeveer 20% van het totale vermogen passief beheerd. De kosten van het vermogensbeheer moeten dan ook in samenhang gezien worden met de behaalde rendementen.

De vermogensbeheerkosten kunnen worden opgesplitst in algemene kosten en kosten die toegerekend kunnen worden aan bepaalde type beleggingen. De vermogensbeheerkosten waren lager dan in 2022. Dit komt doordat er in de tweede helft van 2023 in de aandelenportefeuille meer passief belegd is. De totale kosten (exclusief transactiekosten) als percentage van het vermogen bedroegen 0,60% (2022: 0,59%).

Algemene vermogensbeheerkosten	x € 1.000	% vermogen
Bewaarloon	32	0,01%
Advieskosten	277	0,05%
Interne kosten	368	0,06%
Totaal	677	0,12%

In onderstaande tabel worden de rendementen vóór (Bruto) en na vermogensbeheerkosten (Netto) weergegeven. De vermogensbeheerkosten zijn exclusief transactiekosten.

Rendementen	Bruto	Kosten	Netto
Aandelen	15,64%	0,25%	15,39%
Private Equity	23,50%	1,71%	21,79%
Vastgoed	-5,69%	0,57%	-6,25%
Overige beleggingen	8,29%	0,43%	7,86%
Matching-portefeuille	5,49%	0,34%	5,15%
Totaal	8,21%	0,36%	7,85%

Bij het merendeel van de transacties betaalt TDV geen aparte commissie maar zijn de verdiensten van de tegenpartij besloten in de aan- of verkoopprijs van de belegging (zogenaamde netto prijzen). De transactiekosten worden dan geraamd op basis van de gerealiseerde volumes. In de transactiekosten worden ook de transactiekosten die beleggingsfondsen maken bij mutaties in hun portefeuille meegenomen.

De vermogensbeheerkosten als percentage van het vermogen liggen op een vergelijkbaar niveau als vorig jaar.

TDV heeft een abonnement op de IBI Benchmark. IBI onderzoekt gegevens op het gebied van beleggingsresultaten en pensioenuitvoeringskosten van vergelijkbare pensioenfondsen. Deze onderzoeken lopen vanwege de aanlevering van de data een jaar achter op het boekjaar waarover gerapporteerd wordt.

Het rapport van IBI bevestigt dat de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer in 2022 beduidend onder die van vergelijkbare pensioenfondsen (€ 591) en die van het totale universum van IBI (€ 355) liggen. De belangrijkste reden is dat de administratiekosten bij TDV aanmerkelijk lager zijn.

De vermogensbeheerkosten liggen met 0,48% lager dan die van vergelijkbare pensioenfondsen (0,66%). Dit komt grotendeels doordat TDV minder in alternatieve beleggingen belegt en dat de kosten hiervan ook lager zijn dan die van de meeste andere pensioenfondsen.

1.2 Pensioenen

1.2.1 Pensioenregeling

De pensioenregeling is in 2023 niet wezenlijk veranderd. Zoals gebruikelijk zijn er een aantal kleine wijzigingen doorgevoerd.

1.2.2 Verhoging pensioenaanspraken en -rechten (toeslagen)

Het toeslagenbeleid is bij TDV voorwaardelijk. Dit betekent dat het bestuur jaarlijks besluit of en in hoeverre pensioenaanspraken en pensioenrechten worden aangepast. Alleen indien het bestuur van mening is dat de financiële middelen van het fonds daarvoor toereikend zijn, zal er een toeslag worden toegekend. Er is dus geen recht op een toeslag. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen pensioenpremie betaald. De toeslagverlening wordt uit het beleggingsrendement gefinancierd.

Onder de huidige regelgeving is het niet toegestaan toeslagen toe te kennen indien de beleidsdekkingsgraad onder 110% ligt.

Per 1 januari 2023 zijn de pensioenaanspraken van de werknemers met 8,67% verhoogd. De pensioenen van deelnemers die pensioen ontvangen (pensioengerechtigden) en de pensioenaanspraken van deelnemers die in het verleden pensioen hebben opgebouwd (gewezen deelnemers) zijn met 14,33% verhoogd.

Uitgangspunt voor de vaststelling van de indexatie per 1 januari 2023 was de financiële positie van TDV per eind november 2022. TDV had eind november 2022 een beleidsdekkingsgraad van 138,7%. Op basis daarvan besloot het bestuur om de pensioenen en de pensioenaanspraken volledig te indexeren. Voor actieve deelnemers is de indexatie van de pensioenaanspraken gekoppeld aan de cao-loonstijging. Over 2022 was deze verhoging 8,67%, namelijk 3% per 1 februari 2022 en 5,5% per 1 december 2022. Voor pensioengerechtigden was de stijging van de prijzen in de periode oktober 2022 ten opzichte van oktober 2021 het uitgangspunt. In deze periode stegen de prijzen met 14,33%.

Per 1 januari 2024 zijn de pensioenaanspraken van de werknemers met 3,5% verhoogd. De pensioenen van deelnemers die pensioen ontvangen (pensioengerechtigden) en de pensioenaanspraken van deelnemers die in het verleden pensioen hebben opgebouwd (gewezen deelnemers) zijn niet verhoogd.

Voor actieve deelnemers is de indexatie van de pensioenaanspraken gekoppeld aan de cao-loonstijging. Tussen januari 2023 en januari 2024 bedroeg deze verhoging 3,5%. Voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers is de stijging van de prijzen in de periode oktober 2023 ten opzichte van oktober 2022 het uitgangspunt. In deze periode daalden de prijzen met 0,41%.

Uitgangspunt voor de vaststelling van de indexatie per 1 januari 2024 was de financiële positie van TDV per eind november 2023. TDV had per eind november 2023 een beleidsdekkingsgraad van 139,1%. Deze dekkingsgraad was net niet voldoende om de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers volledig met 3,5% te kunnen verhogen. Daarvoor diende de beleidsdekkingsgraad 139,5% te bedragen. Er was echter tot het einde van het jaar een Algemene Maatregel van Bestuur van kracht die pensioenfondsen de mogelijkheid bood om de indexatie aan te vullen tot een volledige indexatie. Hieraan waren wel een aantal voorwaarden verbonden. TDV voldeed aan deze voorwaarden en kon daardoor de pensioenaanspraken van de werknemers volledig indexeren.

Één van de voorwaarden is dat TDV deelnemers informeert over de gevolgen van de aanvulling op de lange termijn (60 jaar). Deze informatie staat op website. Omdat de aanvulling heel klein is, heeft deze geen merkbare gevolgen voor de financiële positie van het fonds (en ook niet voor toekomstige verhogingen en de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel).

Omdat de prijsstijging negatief was, konden de pensioenen van pensioengerechtigden en de pensioen-aanspraken van gewezen deelnemers niet verhoogd worden.

Doordat er tot 2021 een aantal jaren geen of geen volledige toeslagen zijn toegekend, bedraagt het totaal van de gemiste verhogingen per 1 januari 2024 voor actieve deelnemers 29,25%-punt en voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers 19,76%-punt.

1.2.3 Deelnemers

In 2023 is het totaal aantal deelnemers licht afgenomen. Het aantal gewezen deelnemers is wel toegenomen.

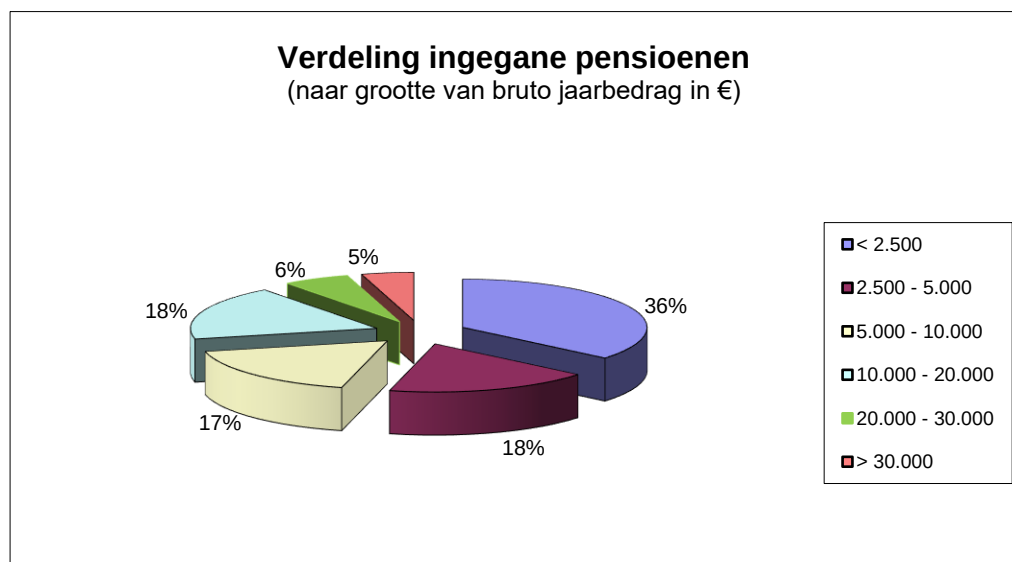
	Deelnemers 1)	Gewezen deelnemers	Ouderdoms- pensioen	Nabestaanden- pensioen 2)	Totaal
Stand per 1-1-2023	949	887	1.436	929	4.201
Indiensttreding	107	0	0	0	107
Uitdiensttreding	-88	88	0	0	0
Waardeoverdracht	0	-14	0	0	-14
Ingang pensioen	-26	-34	60	67	67
Overlijden	-2	-8	-98	-56	-164
Afkoop	0	-7	0	-8	-15
Andere oorzaken	-5	5	2	-5	-3
Saldo mutaties	-14	30	-36	-2	-22
Stand per 31-12-2023	935	917	1.400	927	4.179

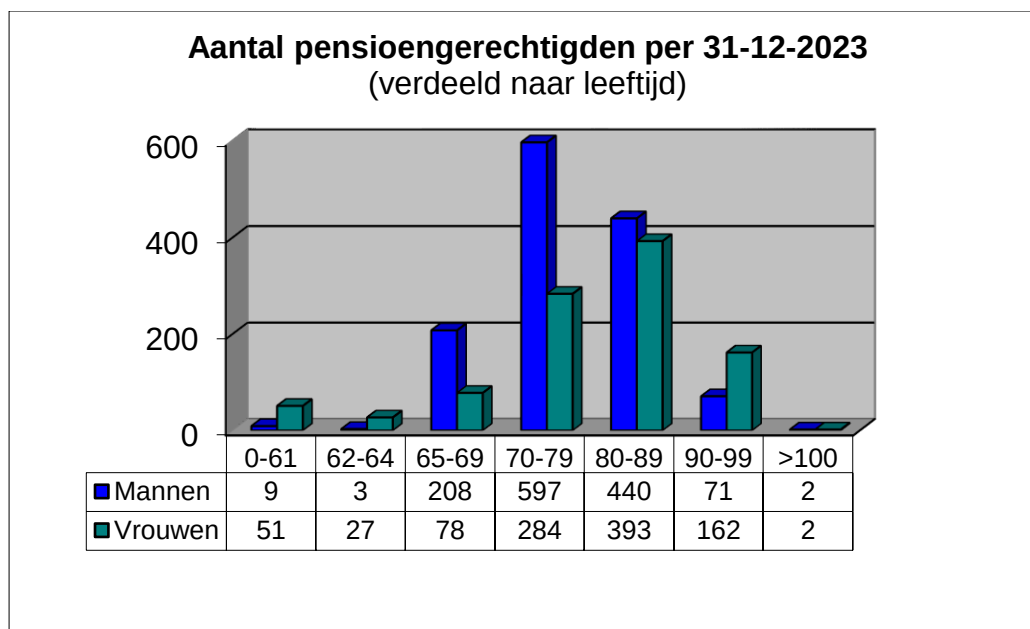
1) In de standen per 1 januari 2023 en 31 december 2023 zijn respectievelijk 63 en 55 deelnemers begrepen met een (gedeeltelijke) premievrijstelling vanwege arbeidsongeschiktheid.

2) Vanaf 31 december 2018 zijn de wezenpensioenen meegenomen bij de nabestaandenpensioenen.

1.2.4 Pensioenuitkeringen

In 2023 is in totaal € 20,2 miljoen (2022: € 18,1 miljoen) aan pensioenen uitgekeerd. Zie pagina 60 voor een uitsplitsing naar de diverse pensioensoorten.

1.3 Financiële positie

1.3.1 Algemeen

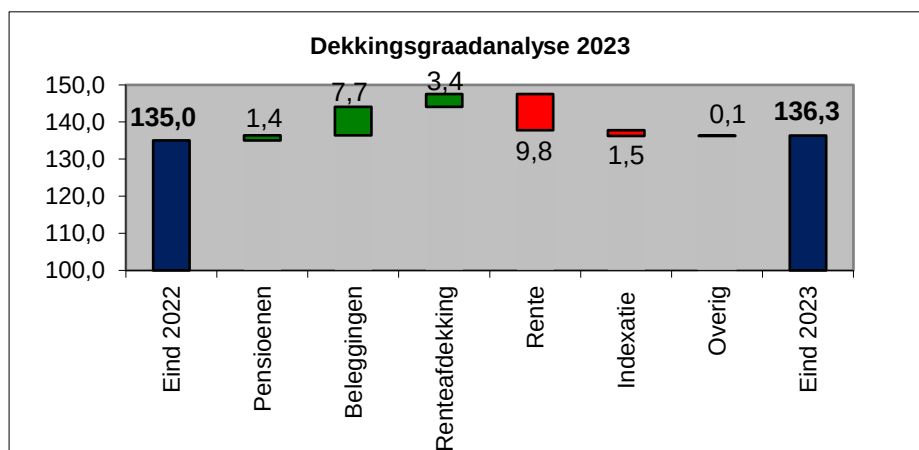
De financiële positie van een pensioenfonds wordt onder andere gemeten door de reservepositie en de dekkingsgraad. De ontwikkeling van de reservepositie en de dekkingsgraad wordt bepaald door de veranderingen in het vermogen en de verplichtingen (technische voorzieningen, verder afgekort als TV) van het pensioenfonds.

De verandering van het vermogen is sterk afhankelijk van het rendement dat behaald wordt op de beleggingen. In 2023 is een positief beleggingsresultaat behaald, waardoor het vermogen gestegen is. (zie paragraaf 1.4).

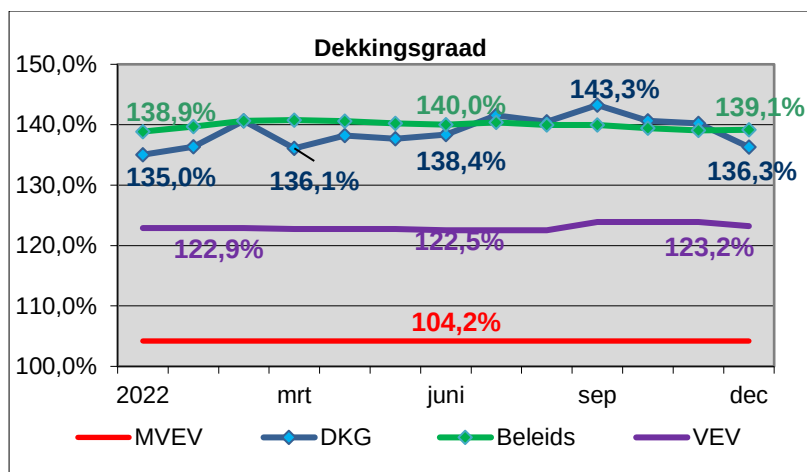
De verplichtingen die voortvloeien uit de toegezegde pensioenaanspraken en opgebouwde pensioenen, worden beïnvloed door actuariële ontwikkelingen en door de ontwikkeling van de rente. Deze rente betreft de door DNB voorgeschreven rente. Als deze rente daalt, stijgen de TV en als deze rente stijgt, dalen de TV. In 2023 is de rente gedaald, waardoor de TV gestegen zijn.

1.3.2 Dekkingsgraad

In 2023 steeg de actuele dekkingsgraad van 135,0% naar 136,3%.

De beleidsdekkingsgraad steeg van 138,9% naar 139,1%. De beleidsdekkingsgraad is het voortschrijdend gemiddelde van de dekkingsgraden over de voorgaande 12 maanden. De beleidsdekkingsgraad was ultimo 2023 hoger dan de vereiste dekkingsgraad (VDG, 123,2%). Dat betekent dat TDV geen reservetekort heeft. Op basis hiervan is het oordeel van de certificerend actuaris dat de vermogenspositie van TDV voldoende is.

bedragen x € 1 miljoen	2023	2022
Pensioenvermogen	613,0	576,5
Technische voorzieningen	-449,8	-426,9
Eigen vermogen	163,2	149,6
Vereist eigen vermogen	-104,7	-97,7
Reserve positie	58,4	51,9
Dekkingsgraad	136,3%	135,0%
Beleidsdekkingsgraad	139,1%	138,9%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,2%	104,2%
Vereiste dekkingsgraad	123,3%	122,9%

1.3.3 Actuariële analyse

De actuariële analyse laat zien wat de invloed is van de diverse ontwikkelingen op de TV en op het pensioenvermogen. Als de invloed op beide gelijk is, is er geen effect op het eigen vermogen. Een verschil kan het eigen vermogen positief of negatief beïnvloeden.

De premie wordt vanaf 2020 vastgesteld op basis van een verwacht rendement. Omdat het verwachte rendement hoger was dan de actuele rente, was de premie lager dan benodigd en was het effect op het eigen vermogen negatief (M1). Zie ook paragraaf 1.3.4.

Doordat de dekkingsgraad boven de 100% lag, leverden de pensioenuitkeringen een positieve bijdrage (M2).

De toeslagverlening leidde tot een stijging van de TV met € 4,9 miljoen (M3).

De daling van de rente leidde tot een stijging van de TV met € 15,7 miljoen (M4). Ultimo 2023 bedroeg de gemiddelde rente voor de berekening van de TV van TDV 2,36% ten opzichte van 2,67% ultimo 2022.

Het overrendement (beleggingsresultaat minus benodigde interest) zorgde voor een positieve bijdrage (€ 29,5 miljoen) aan de dekkingsgraad (M5).

In %	2023
Stand per 1 januari	135,0
Premies (M1)	-0,3
Pensioenuitkeringen (M2)	1,7
Toeslagen (M3)	-1,5
Renteverandering (M4)	-9,8
Overrendement (M5)	11,0
Overig (M6)	0,1
Stand per 31 december	136,3

M verwijst naar een indeling die DNB gebruikt voor de analyse van veranderingen in de dekkingsgraad. De indeling in de tabel wijkt iets af van de grafiek op pagina 21.

De TV zijn inclusief een voorziening voor herverzekerde rechten van € 0,6 miljoen (2022: € 0,7 miljoen).
De TV zijn als volgt opgebouwd:

	2023	2022
Voorziening voor actieve deelnemers	153.780	150.306
Voorziening voor gewezen deelnemers	68.327	58.265
Voorziening voor pensioengerechtigden	227.701	218.362
Totale TV	449.808	426.933

1.3.4 Premie

De huidige regelgeving biedt een aantal mogelijkheden om de premie vast te stellen waarbij de premie niet gebaseerd is op de actuele rentestanden. Dit om grote fluctuaties in de premie te vermijden. TDV hanteerde tot 2020 de methodiek van de 10-jaars gemiddelde rente, dat wil zeggen het gemiddelde van de renteterminstructuur (RTS) over de voorafgaande 120 maanden. Per 2020 is TDV overgestapt naar een gedempte premie op basis van een verwachte waarde van het toekomstige rendement voor een periode van 5 jaar. De op deze manier berekende premie is de minimaal te ontvangen premie.

De daadwerkelijke premie voor 2023 was iets lager dan de zuiver kostendekkende premie.

In principe wordt de premie voor de helft door de werkgever betaald en voor de helft door de werknemer. Hierbij geldt dat de werknemersbijdrage niet hoger zal zijn dan de bijdrage die werknemers bij PME betalen. Als gevolg hiervan was de bijdrage van de werknemers in 2023 gemiddeld 10,89% (2022: 10,89%) van de pensioengrondslag en die van de werkgever 20,4% (2022: 21,8%).

De reguliere premiebijdragen bedroegen in 2023 € 11,1 miljoen (2022: € 10,5 miljoen)

De premiebijdragen waren licht hoger dan de minimaal te ontvangen premie van € 10,9 miljoen.

De minimaal te ontvangen premie (conform ABTN) is als volgt opgebouwd: actuariële kostprijs (€ 6.105) plus kostenopslag (€ 250) plus solvabiliteitsopslag VEV (€ 1.407) plus een opslag voor de voorwaardelijke onderdelen (€ 3.121).

De zuiver kostendekkende premie is als volgt opgebouwd: actuariële kostprijs RTS (€ 9.162) plus kostenopslag (€ 250) plus solvabiliteitsopslag VEV (€ 2.096).

	2023	2022
Basispensioenregeling	11.101	10.504
Ploegentoeslagregeling	9	9
Overige premies	2	5
Totale premiebijdragen	11.113	10.520
 Te ontvangen premie conform ABTN (gedempte premie)	 10.929	 9.685
Zuiver kostendekkende premie	11.508	16.054

1.3.5 Herstelplan

Omdat TDV per eind 2022 geen reservetekort had, hoefde er in 2023 geen herstelplan ingediend te worden. Dit geldt ook voor 2024.

1.4 Beleggingen

1.4.1 Economische ontwikkelingen en financiële markten in 2023

Economische ontwikkelingen

In 2022 liep de inflatie, onder andere als gevolg van de oorlog in Oekraïne, sterk op. Dit was aanleiding voor de centrale banken om de rentes in 2022 in een snel tempo sterk te verhogen. In het eerste halfjaar van 2023 zetten de centrale banken dit beleid voort. Als gevolg hiervan zwakte de economie wereldwijd af. Met name de meer rentegevoelige sectoren van de economie, zoals de huizenmarkt, werden door de snelle stijging van de rente geraakt. Veel economen gingen ervan uit dat de economie in 2023 in een recessie terecht zou komen. Dat gebeurde echter niet. De economie zwakte wel af, maar hield toch verrassend goed stand. Dat was voor een belangrijk deel te danken aan de Verenigde Staten (VS). De economie werd in de VS ondersteund door een groot stimuleringspakket van de overheid (Inflation Reduction Act) en door de consumentenbestedingen. De werkloosheid in de VS ligt op een historisch laag niveau en bleef, in tegenstelling tot de verwachtingen, op dat lage niveau liggen. Daarnaast hadden consumenten tijdens de corona-epidemie veel gespaard en spraken ze hun spaarpotten aan om uitgaven te kunnen doen.

In Europa en China waren de economische ontwikkelingen minder gunstig. De overheden in Europa voerden een zuinig beleid en ook de consumenten waren terughoudend. De economie zwakte af en balanceerde op het randje van een recessie. Opvallend was dat de Zuid-Europese landen over het algemeen beter presteerden dan de noordelijke. Dit kwam doordat de toeristenindustrie, na de gedwongen stilstand tijdens de corona-epidemie, sterk opbloeiende. Aan de andere kant maakte de industriële sector een moeilijke tijd door, waar met name Duitsland last van had.

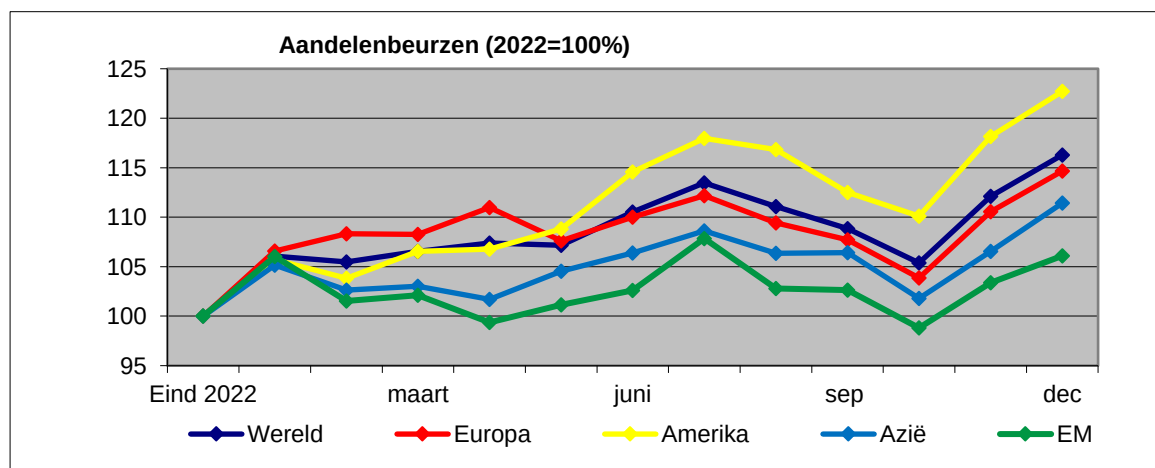
China hield heel lang vast aan de coronarestricties. Dit zette een forse rem op de economie. Daarnaast kampt China met grote problemen in de vastgoedsector. Er is te veel gebouwd en deze bouw is, zoals gebruikelijk in deze sector, grotendeels met leningen gefinancierd. Hierdoor zijn een aantal bouwbedrijven in grote problemen gekomen. Als gevolg hiervan groeide de Chinese economie veel minder sterk dan in het verleden.

Het verkrappende monetaire beleid van de centrale banken heeft wel zijn vruchten afgeworpen. De inflatie begon snel te dalen. Daarbij hielp de scherpe daling van de energieprijzen enorm. In sommige landen werd de inflatie hierdoor zelfs even negatief, zoals in Nederland. Hierdoor kon er bij een aantal pensioenfondsen (waaronder TDV, zie paragraaf 1.2.1) aan pensioengerechtigden en gewezen deelnemers geen indexatie toegekend worden.

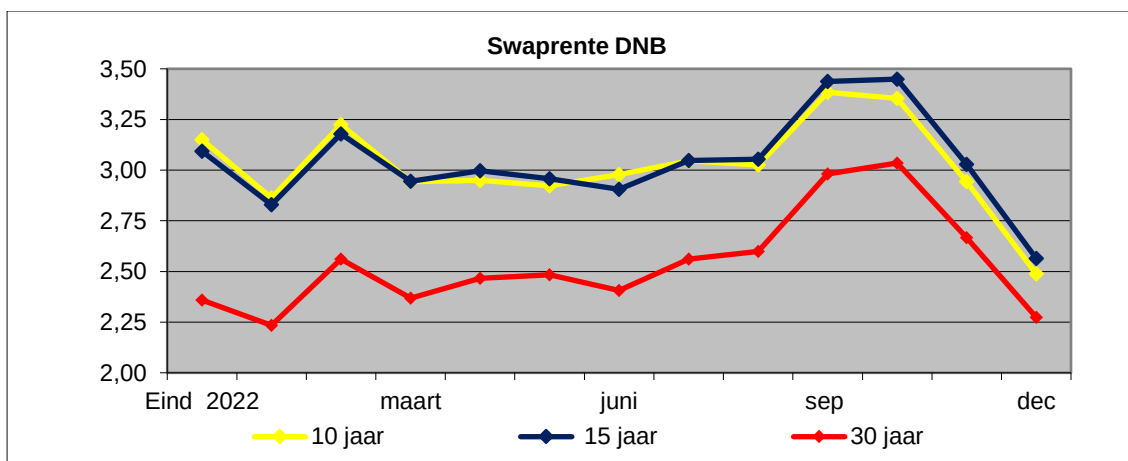
Financiële markten

Financiële markten waren de eerste 7 maanden van het jaar positief gestemd. Dit was enigszins verrassend gezien de niet al te rooskleurige economische omstandigheden. Veel economische indicatoren wezen op een afzwakkende groei. In de VS kwamen een aantal banken vanwege de stijging van de rente in de problemen. Meest aangevoerde verklaring voor het positieve sentiment was dat de markten in 2022 al behoorlijk gedaald waren. Daarnaast gaf de opkomst van Artificial Intelligence de technologieaandelen een enorme boost. Vooral de Amerikaanse beurs profiteerde daarvan, omdat daar veel technologiebedrijven gevestigd zijn. In augustus sloeg de stemming om door uitspraken van de centrale banken dat zij de rente voor een lange tijd hoog zullen houden. Als gevolg hiervan stegen de kapitaalmarktrentes fors en daalden risicovolle beleggingen. In november raakten de markten ervan overtuigd dat de rente zijn piek had bereikt en dat de centrale banken de rente in 2024 zullen gaan verlagen. Deze overtuiging werd ondersteund door dalende inflatie en uitingen van centrale banken dat er geen renteverhogingen meer zouden komen en dat renteverlagingen tot de mogelijkheid behoren. Als gevolg hiervan stegen alle beleggingen heel hard en daalde de rente spectaculair.

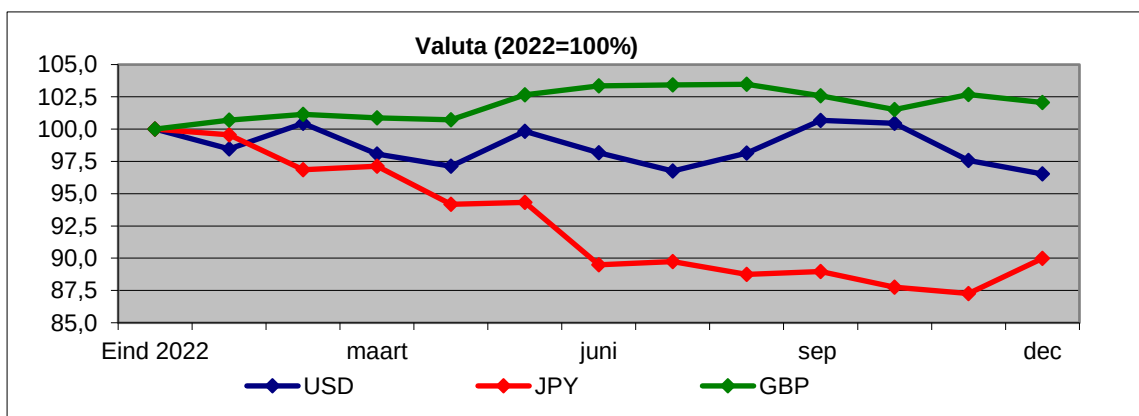
Door de dominantie van de technologiebedrijven presteerde de Amerikaanse beurs veruit het beste. De beurzen van ontwikkelende landen (EM) bleven achter door de economische problemen in China. De Chinese beurs was één van de slechtst presterende.

De eerste 7 maanden veranderde de rente weinig. In augustus en september trad een stijging op, gevolgd door een spectaculaire daling in de laatste twee maanden van het jaar. Door de daling in de laatste 2 maanden, lag de rente per einde van het jaar lager dan aan het begin.

De Amerikaanse dollar en het Britse pond veranderden niet veel ten opzichte van de euro. Daarentegen daalde de Japanse yen fors. Dit kwam doordat de Japanse centrale bank in tegenstelling tot de andere grote centrale banken de rente niet verhoogde.

1.4.2 Strategisch beleggingsbeleid

TDV heeft een scheiding aangebracht tussen de beleggingen die zorgen voor het afdekken van het renterisico (matching-portefeuille) en beleggingen die aangehouden worden om een positieve opbrengst te genereren (return-portefeuille).

De doelstelling van de matching-portefeuille is om een opbrengst te behalen die tenminste gelijk is aan de verandering in de TV (afgezien van éénmalige bijstellingen van de TV). Hiervoor worden verschillende rente-instrumenten ingezet zoals renteswaps, rente-futures en obligaties. Hierbij dient opgemerkt te worden dat, indien besloten is om het renterisico niet voor 100% af te dekken, deze doelstelling niet gehaald wordt. Ten aanzien van de renteafdekking wordt met een zogenaamde staffel gewerkt. Hoe lager de rente, hoe minder rente wordt afgedekt en vice versa. Daarnaast wordt ook rekening gehouden met de hoogte van de dekkingsgraad. De matching-portefeuille werd tot en met 30 juni beheerd door BNP Asset Management en vanaf 1 juli door BlackRock (Netherlands) B.V.

De doelstelling van de return-portefeuille is minimaal zoveel opbrengst te behalen als de jaarlijkse aangroei (interest) van de TV (naar rato van de grootte van de portefeuille) plus de kosten van eventuele toeslagverlening van de pensioenen en pensioenaanspraken. Indien TDV zich in een situatie van een reservetekort bevindt en/of niet volledig kan indexeren, wordt gestreefd naar een extra rendement, met inachtneming van het risico, ter versterking van het eigen vermogen. In de situatie dat TDV geen reservetekort meer heeft en volledig kan indexeren, is in 2022 in de ALM-studie onderzocht of de gewenste risicohouding in deze situatie nog passend is. Uit de ALM-studie kwam naar voren, dat de huidige beleggingsstrategie nog steeds de beste resultaten oplevert. Bij de overgang naar BlackRock is een gedeelte van de beleggingen van overige beleggingen overgeplaatst naar de matching-portefeuille. Hierdoor is de matching-portefeuille groter geworden (10%), de return-portefeuille kleiner en zijn de verhoudingen binnen de return-portefeuille wat verschoven.

De beleggingen van de return-portefeuille zijn als volgt verdeeld:

	2023	
	Norm in procenten	Bandbreedten in procenten
Aandelen	50	40 - 60
Vastgoed	25	15 - 35
Overige beleggingen	25	15 - 50

1.4.3 Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB)

TDV onderschrijft de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de UN Guiding Principles on Business and Human Rights. Daarbij gebruikt TDV het OESO-richtsnoer voor institutionele beleggers als leidraad. TDV verwacht van haar vermogensbeheerders dat zij conform deze internationale standaarden handelen.

Het bestuur heeft naar aanleiding van een enquête 3 duurzame ontwikkelingsdoelen uit de door de Verenigde Naties opgestelde 17 duurzame ontwikkelingsdoelen geselecteerd, die naar mening van het bestuur het beste bij TDV en Trivium aansluiten. Dit zijn in volgorde van relevantie:

12. Duurzame consumptie en productie.

8. Inclusieve, economische groei, werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen.

7. Toegang tot betaalbare en duurzame energie voor iedereen.

Argumentatie:

- Trivium is een productiebedrijf dat duurzame verpakkingen produceert voor consumptiegoederen. Het is voor Trivium en haar werknemers op lange termijn van groot belang dat de productie duurzaam is.
- Trivium wil een goede werkgever zijn en vindt het belangrijk dat andere ondernemingen dat ook zijn.
- Trivium is voor haar productie afhankelijk van energie. Duurzame en betaalbare energie is zeer belangrijk.

De aandelenportefeuille van TDV is belegd door middel van beleggingsfondsen. Hierdoor neemt TDV niet direct deel in individuele ondernemingen. Dat betekent dat TDV niet rechtstreeks in contact staat met ondernemingen. TDV belegt in fondsen die een actief beleggingsbeleid voeren en in fondsen met een passief beleggingsbeleid. Bij de laatste categorie wordt in principe in alle ondernemingen belegd die in bepaalde marktindices zijn opgenomen en komen aspecten van maatschappelijk verantwoord beleggen minder aan de orde. TDV heeft er echter voor gekozen om te beleggen in passieve fondsen waarbij aspecten van maatschappelijk verantwoord beleggen een rol spelen. Uitgesloten worden kolenmijnen en bedrijven die niet voldoen aan de UN Guiding Principles.

TDV stelt aan vermogensbeheerders die actief beleggen op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen een aantal eisen waaraan deze vermogensbeheerders en hun beleggingsfondsen minimaal moeten voldoen. Ten eerste verlangt TDV van haar vermogensbeheerders dat zij ten minste voldoen aan de principes zoals verwoord in het handvest van de Verenigde Naties ten aanzien van MVB (UNPRI). Verder eist TDV onder andere dat haar vermogensbeheerders maatschappelijk verantwoorde criteria betrekken in hun beleggingsproces en proberen bedrijven ertoe aan te zetten om maatschappelijk verantwoord te ondernemen. Verder verlangt TDV van haar vermogensbeheerders dat zij in aandeelhoudersvergaderingen zoveel mogelijk hun stem uitbrengen en daarover rapporteren.

Ook bij beleggingsfondsen die beleggen in obligaties en/of leningen wordt in toenemende mate rekening gehouden met aspecten van maatschappelijk verantwoord beleggen. Ook van deze vermogensbeheerders verlangt TDV dat zij minimaal voldoen aan de principes zoals verwoord in het handvest van de Verenigde Naties ten aanzien van MVB (UNPRI). Het creditfonds waar TDV in belegt is een zogenaamd MVB-fonds. MVB is volledig geïntegreerd in de beleggingsstrategie. Er worden leningen van bepaalde bedrijven uitgesloten (onder andere tabak).

Niet-beurssgenoteerde vastgoedfondsen die in de portefeuille zitten streven ernaar om de gebouwen die zij bezitten milieuvriendelijker te maken. Er is een instantie (GRESB, de MVB-benchmark voor vastgoed) die dat beoordeelt. TDV belegt alleen in fondsen die minstens een score van 4 sterren (maximum is 5 sterren) van deze instantie hebben gekregen.

Begin 2024 heeft TDV in het kader van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel een uitvraag onder de deelnemers gehouden naar hun houding ten aanzien van het nemen van risico bij de beleggingen (Risicopreferentieonderzoek). In die uitvraag zijn ook een paar vragen gesteld over hun mening ten aanzien van maatschappelijk verantwoord beleggen. Aan de hand van de antwoorden op deze vragen zal in de loop van 2024 in samenspraak met de fiduciair manager het MVB-beleid opnieuw bekeken worden.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR)

In 2018 heeft de Europese Commissie het EU Actieplan voor Duurzame Financiering gepubliceerd. Hiermee wil de Europese Commissie de "vergroening" van de economie stimuleren, onder andere door nieuwe wet- en regelgeving te introduceren. Één van de onderdelen betreft Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Deze regels gelden voor financiële instellingen zoals vermogensbeheerders en verzekeringsmaatschappijen, maar ook pensioenfondsen worden gezien als aanbieders van een financieel product. Pensioenfondsen dienden voor 12 maart 2021 een aantal zaken openbaar te maken.

- Wat betreft de vermelding van ongunstige effecten van beleggingsbeslissingen (artikel 4) kunnen financiële instellingen met minder dan 500 medewerkers ervoor kiezen dit niet te vermelden (opt-out). TDV heeft, onder andere vanwege het feit dat grotendeels via beleggingsfondsen wordt belegd, hiervoor gekozen. Wel zullen vermogensbeheerders die niet voor een opt-out hebben gekozen hierover aan TDV rapporteren.
- Het beloningsbeleid van TDV sluit aan bij het beloningsbeleid van Trivium Packaging Netherlands B.V. en bij de aanbevelingen van de Pensioenfederatie. In het beloningsbeleid wordt geen rekening gehouden met de integratie van duurzaamheidsrisico's (artikel 5).
- TDV heeft duurzaam beleggen niet als doel (artikel 6). TDV is echter wel van mening dat duurzaam beleggen bijdraagt aan haar lange termijn doelstelling. TDV neemt daarom duurzaamheids- en ecologische of sociale criteria mee in haar beleggingsbeleid.

Bij de keuze voor artikel 6 dient informatie over duurzaamheidsrisico's gegeven te worden, maar kwalificeren de beleggingen van de instelling in zijn totaliteit niet als beleggingen met duurzamer kenmerken. Van instellingen die gekozen hebben voor artikel 8 hebben de beleggingen duurzame kenmerken. Bij keuze voor artikel 9 hebben de beleggingen een duurzame doelstelling. Van de beleggingsfondsen waarin TDV belegt kwalificeren er 19 van 21 onder artikel 8.

1.4.4 Gevoerd beleggingsbeleid 2023

Matching-portefeuille

De hoogte van de renteafdekking wordt gebaseerd op de stand van de 15-jaars reële rente (nominale rente minus de verwachte inflatie) en de hoogte van de dekkingsgraad. Hiervoor is een dynamische rentestafel opgesteld. Door de stijging van de reële rente en de stijging van de dekkingsgraad is de renteafdekking gedurende het jaar diverse malen verhoogd. Per einde van het jaar bedroeg de afdekking 55% (2022: 45%). Per einde van het jaar bestond de matching-portefeuille voor 19% uit renteswaps (2022: 26%), voor 55% uit staatsleningen (2022: 51%), voor 30% uit bedrijfsobligaties (2022: 10%), voor 11% uit Nederlandse hypothecaire leningen (2022: 13%) en voor 7% uit liquiditeiten en een geldmarktfonds (2022: 0%).

Door de overzetting van een fonds dat in bedrijfsobligaties belegt van de return-portefeuille naar de matching-portefeuille is de omvang van de matching-portefeuille toegenomen.

Return-portefeuille

Tactische asset allocatie

Door de stijging van de aandelenmarkten liep het gewicht van aandelen in de portefeuille op. Op diverse momenten is de aandelenpositie verlaagd om de weging terug te brengen naar het gewenste niveau. Het gewicht van vastgoed is gedaald als gevolg van een forse waardedaling van niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen.

Het gewicht van overige beleggingen is gedaald door de verplaatsing van bedrijfsobligaties naar de matching-portefeuille.

De verdeling van de beleggingen naar beleggingscategorie per ultimo:¹⁾

	2023		2022	
	x € 1 mln	%	x € 1 mln	%
Matching-portefeuille ²⁾				
Balanswaarde	214,3	35,0	121,6	21,1
Return-portefeuille				
Aandelen	208,8	34,1	206,5	35,8
Vastgoed	86,1	14,1	93,8	16,3
Overige beleggingen	95,1	15,5	121,4	21,1
Liquiditeiten ³⁾	8,7	1,3	33,1	5,8
	613,0	100,0	576,3	100,0

1) In de tabel wordt de daadwerkelijke economische exposure (inclusief futures) weergegeven. Hierdoor sluit de tabel niet aan op de beleggingen uit de balans op pagina 44.

2) In de matching-portefeuille is voor € 207 miljoen in vastrentende waarden belegd.

3) Inclusief het ongerealiseerd resultaat op valutatermijncontracten.

Aandelen

Bij de overgang naar BlackRock zijn de normwegingen iets aangepast. Het gewicht van de VS is met 1,5%-punt verlaagd en dat van opkomende markten met 1,5% verhoogd.

	Norm %	Bandbreedte %	2023		2022	
			x € 1 mln	%	x € 1 mln	%
Europa	45	35 - 55	90,3	45,4	92,0	46,4
Verenigde Staten (VS)	33,5	25 - 45	66,6	33,5	66,8	33,7
Azië	10	5 - 15	19,3	9,7	20,6	10,4
Opkomende markten	11,5	5 - 15	22,5	11,3	18,9	9,5
Totaal aandelen			198,7	100,0	198,2	100,0

Bovenstaande tabel is exclusief Private Equity. Private Equity maakt ook deel uit van de aandelenportefeuille. Het aandeel van Private Equity in de aandelenportefeuille bedroeg ultimo 2023 4,9% (2022: 4,0%).

Vastgoed

De vastgoedportefeuille bestaat uit beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen. De portefeuille is strategisch verdeeld naar de helft Nederlandse niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen, een kwart Europese niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen en een kwart beursgenoteerde vastgoedfondsen.

	2023		2022	
	(x € 1.000)	%	(x € 1.000)	%
Indirecte vastgoedbeleggingen				
niet beursgenoteerd Nederland	42.377	49,2	49.285	52,5
niet beursgenoteerd Europa	23.296	27,1	26.555	28,3
beursgenoteerd	20.395	23,7	17.959	19,1
Totaal	86.068	100,0	93.799	100,0

Overige beleggingen

De portefeuille overige beleggingen bestaat voor 100% uit obligaties (met uitzondering van een minieme restantpost in een hedgefonds). Dit betreft bedrijfsobligaties, zogenaamde High Yield obligaties, obligaties van opkomende landen of andere obligaties die niet voldoen aan de criteria om in aanmerking te komen voor de matching-portefeuille. De posities in High Yield obligaties en obligaties van opkomende landen zijn verhoogd. Door de verplaatsing van bedrijfsobligaties van de return-portefeuille naar de matching-portefeuille is de portefeuille obligaties nog maar heel klein.

	2023		2022	
	(x € 1.000)	%	(x € 1.000)	%
Portefeuille obligaties	696	0,7	52.669	43,4
Beleggingsfondsen High Yield	64.558	67,9	53.531	44,1
Beleggingsfondsen EM obligaties	29.788	31,3	15.115	12,5
Overig	49	0,1	43	0,0
	95.092	100,0	121.358	100,0

1.4.5 Beleggingsresultaten

In 2023 is een beleggingsresultaat van 7,9% (2022:-16,2%) behaald.

Op de matching-portefeuille bedroeg het resultaat 5,1% (2022: -27,5%) en op de return-portefeuille 7,9% (2022: -11,5%).

Het afdekken van de Amerikaanse dollar had in 2023 een klein positief effect op het rendement, doordat de dollar licht in waarde is gedaald ten opzichte van de euro. Het afdekken van het Britse Pond tot en met juni 2023 leverde een negatief resultaat op. Naar schatting heeft de afdekking van de valuta per saldo het totale rendement met 0,2% negatief beïnvloed.

Het rendement van de portefeuille (7,9%) was lager dan het rendement van de strategische normportefeuille (9,4%). Zowel de matching-portefeuille als de return-portefeuille presteerden slechter dan de normportefeuille.

- Op de **matching-portefeuille** is een resultaat behaald van € 13,5 miljoen. Door de daling van de rente stegen de TV met € 15,7 miljoen. Daarnaast stegen de TV door toevoeging van de één jaars-rente met € 13,7 miljoen. Op basis van een renteafdekking zoals geformuleerd in de dynamische rentestafel, had de matching-portefeuille met € 19,3 miljoen moeten stijgen. Het resultaat van de matching-portefeuille was lager. Bedrijfsobligaties en hypotheeklen presteerden minder goed, doordat de rente minder daalde dan de swaprente.
- Op de **return-portefeuille** werd een resultaat behaald van € 32,9 miljoen. Uitgedrukt als percentage van het vermogen van de return-portefeuille bedroeg het rendement 7,9%. Ter beoordeling van de beleggingsprestaties wordt dit percentage vergeleken met de strategische normportefeuille. Het rendement van de strategische normportefeuille bedroeg 9,2%.
- De **portefeuille overige beleggingen** behaalde een resultaat van 7,9%. Dat was minder goed dan het rendement van de norm-portefeuille. Het rendement van obligaties uit opkomende landen was het hoogste (14,4%). De portefeuille met obligaties met een minder hoge rating (High Yield) behaalde een rendement van 8,5%. Ten opzichte van de norm-portefeuille presteerden obligaties uit opkomende landen goed, maar High Yield bleef achter.
- De **aandelenportefeuille** behaalde een rendement van 15,7%. Dat was in lijn met het rendement van de normportefeuille. Private Equity had een goed jaar met een rendement van 21,7%. Europese beleggingsfondsen bleven achter bij de norm. Een beleggingsfonds dat belegt in opkomende markten presteerde erg goed.
- De **vastgoedportefeuille** behaalde een rendement van -6,3%. Dit was minder goed dan dat van de normportefeuille. De Nederlandse niet-beursgenoteerde vastgoedfondsen bleven achter bij de normportefeuille, vooral het kantorenfonds. De beide andere categorieën (Europees vastgoed en beursgenoteerd vastgoed) presteerden wel beter dan de norm.

Performance 2023 in %

Beleggingscategorie	Rendement 2023	Index	Rendement norm 2023
Matching-portefeuille ¹⁾	5,1	Doelstelling renteafdekking	6,3
Return-portefeuille	7,9	TDV Strategische Benchmark	9,2
Overige beleggingen	7,9	TDV Benchmark	9,6
TDV Aandelen	15,7	TDV Aandelen Benchmark	15,8
TDV Vastgoed	-6,3	TDV Vastgoed Benchmark	-4,9
TDV Portefeuille	7,9	TDV Strategische Benchmark	9,4

1) Het rendement is uitgedrukt als percentage van de nominale waarde van de matching-portefeuille.

Rendementen fluctueren sterk van jaar tot jaar. Over een periode van 5 jaar was het gemiddelde rendement van TDV 4,8% (inclusief renteafdekking) per jaar ten opzichte van 4,5% van de normportefeuille. In de afgelopen 5 jaar presteerde TDV in 2020, 2022 en 2023 minder goed dan de normportefeuille.

In het verleden is het beleggingsresultaat vergeleken met de beleggingsresultaten van andere pensioenfondsen. Door het verschillende beleid dat pensioenfondsen voeren ten aanzien van de renteafdekking is de vergelijkbaarheid van de rendementen van pensioenfondsen sterk afgenomen. Het bestuur bekijkt ter indicatie of het rendement van TDV niet te ver afwijkt van het rendement van vergelijkbare fondsen. Mocht dit het geval zijn, dan kan dat aanleiding vormen voor nader onderzoek. In 2023 was dit niet het geval.

1.5 Risicobeheer

Algemeen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het risicomanagement zoals dat door het bestuur gevoerd wordt ten aanzien van de risicohouding, de doelstelling ten aanzien van het risicomanagement en maatregelen om doelen te behalen.

Doelstelling risicomanagement

De doelstelling van het risicomanagementbeleid is het beheersen van de risico's die bestaan bij het behalen van de doelstellingen van het pensioenfonds. Beheersing van de risico's vindt plaats door inrichting van goede bestuurlijke processen en het navenant handelen van personen. Door dit samenspel van procedures, processen en bemensing wordt uitvoering gegeven aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. Dit betekent dat zoveel mogelijk risico's en de daaruit voorkomende gevolgen op voor-

hand in beeld zijn gebracht om de risicohouding van het fonds te kunnen vaststellen en hierover transparant te zijn. Hierdoor worden de risico's niet per definitie weggenomen, maar worden zij beter beheerst dan wel teruggebracht tot een aanvaardbaar niveau.

Beleidsuitgangspunten

De beleidsuitgangspunten van het risicomanagement zijn:

- Risicomanagement is integraal onderdeel van alle beleidsvorming, de uitvoering en het vermogensbeheer van het pensioenfonds;
- Het bestuur is verantwoordelijk voor de implementatie en uitvoering van een effectief en efficiënt risicomanagementproces;
- Het bestuur is verantwoordelijk voor de beheersing van risico's en de keuzes die daarin gemaakt worden;
- Risico's worden integraal geanalyseerd bij de totstandkoming van belangrijke bestuursbesluiten en vormen een vast onderdeel van uit te voeren evaluaties. Een analyse van de risico's maakt onderdeel uit van voorstellen voor belangrijke bestuursbesluiten;
- Voor alle risico's worden duidelijke tolerantiegrenzen vastgesteld en indien wenselijk en mogelijk worden beheersmaatregelen geïmplementeerd;
- Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de standaarden die door de toezichthouder(s) aangereikt zijn. Daar waar deze ontbreken of niet van toepassing zijn, zal zoveel mogelijk gebruik worden gemaakt van inzichten verkregen van andere, vergelijkbare fondsen;
- Bij de invulling van Integraal Risicomanagement (IRM) worden de risico's onderverdeeld naar categorieën aansluitend bij de risicocategorieën zoals die zijn opgenomen in FOCUS, het risicoraamwerk dat DNB hanteert.

Risicohouding (bereidheid)

De risicohouding geeft aan hoeveel risico TDV per doelstelling wil en kan accepteren. Het doel van het formuleren van de risicohouding is formaliseren in hoeverre de bedreiging van de hoofddoelstellingen acceptabel is. Voor zes middellange doelstellingen is de volgende risicobereidheid geformuleerd:

Doelstelling	Risico- bereidheid	Toelichting
1. Een pensioen bieden dat ten minste gelijkwaardig is aan het pensioen van de bedrijfstak	Beperkt	De risicobereidheid m.b.t. de continuïteit is in hoofdzaak bezien vanuit het hebben en houden van een pensioenregeling voor de deelnemers, waardoor een hogere risicobereidheid mogelijk is. Immers de pensioenregeling zou in principe ook aan een andere uitvoerder opgedragen kunnen worden.
2. Juist, tijdig uitkeren	Laag	Er zijn maxima vastgesteld aan het aantal fouten en het aantal correcties op uitbetaalde pensioenen.
3. Tevreden belanghebbenden	Laag	Er is een maximum gesteld aan het aantal klachten.
4. Nakomen pensioentoezeggingen	Laag	Dit is de primaire doelstelling. Hier is weinig tolerantie.
5. Nakomen indexatieambitie	Aanzienlijk	Sociale partners zijn bereid om wat meer risico te nemen om de kans op indexatie te vergroten.
6. Aanvaardbare uitvoeringskosten	Beperkt	I.v.m. de omvang van de pensioenaanspraken, die gemiddeld genomen laag zijn, hebben hogere uitvoeringskosten een merkbare impact op de hoogte van de pensioenaanspraken.

Ten aanzien van de vijfde doelstelling is een specifieke risicohouding geformuleerd:

TDV streeft ernaar om de nominale pensioenaanspraken waardevast na te komen. Inflatie holt de waarde van de nominale uitkeringen uit en gezien het lange termijn karakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen via toeslagverlening behouden blijft. Beleggingsrisico is acceptabel in het streven naar dit koopkrachtbehoud, maar zal in de beoordeling worden gekoppeld aan de kans dat de nominale pensioenaanspraken niet kunnen worden nagekomen (korting van aanspraken en rechten). Hierbij accepteert het pensioenfonds tot op zekere hoogte een kans op korting zoals aangegeven in de risicorestricties van sociale partners:

- De kans op korting van in totaal maximaal 22,5% mag niet groter zijn dan 5% (95% zekerheid). Dat wil zeggen dat de kans dat pensioenen en pensioenaanspraken met gemiddeld 1,5% (was 1%) per jaar verlaagd moeten worden over een periode van 15 jaar maximaal 5% mag bedragen.
- Het pensioenresultaat (zie hoofdstuk 1.1.2, paragraaf Haalbaarheidstoets) voor actieve deelnemers dient met een zekerheid van 80% minimaal 85% te bedragen.

Dat wil zeggen dat de kans dat pensioenen van actieve deelnemers over een periode van 15 jaar met gemiddeld meer dan 1% per jaar achterblijven bij de inflatie, maximaal 20% mag bedragen.

- Het pensioenresultaat van niet-actieve deelnemers dient met een zekerheid van 75% minimaal 87% te bedragen.

Dat wil zeggen dat de kans dat pensioenen van niet-actieve deelnemers over een periode van 15 jaar met gemiddeld meer dan 0,9% per jaar achterblijven bij de inflatie, maximaal 25% mag bedragen.

Risicomanagementbeleid

Het document "Beleid integraal risicomanagement" (Beleid IRM) vormt de basis voor het daadwerkelijke risicomanagement. Dit document is in 2023 geactualiseerd. In dit document worden onder andere de doelstellingen en risicobereidheid van TDV beschreven. Er is een groot aantal risico's geïdentificeerd en vastgelegd. De risico's zijn ingedeeld in drie categorieën: strategische risico's, financiële risico's en niet-financiële risico's. Aan elk risico zijn beheersmaatregelen gekoppeld die ervoor moeten zorgen dat het risico beperkt wordt.

Risicocommissie

De risicocommissie houdt toezicht op het door het bestuur gevoerde risicobeleid en bereidt de besluitvorming op haar aandachtsgebieden voor. Dit betreft het integrale risicobeheer dat breder is dan het financieel risicobeheer. De risicocommissie geeft invulling aan het risicobeheer.

De commissie is verantwoordelijk voor het opstellen en actueel houden van documenten. Die worden vervolgens aan het bestuur voorgelegd. Dit betreft onder andere:

- Informatiebeveiligingsbeleid
- Privacybeleid
- IT-beleid
- Eigen Risico Beoordeling (ERB)
- Business Continuity Plan (BCP)
- Risicoregister
- Verwerkingsregister
- Incidentenregister

De risicocommissie controleert op kwartaalbasis aan de hand van een risicodashboard of er zich risico's hebben voorgedaan. De risicocommissie rapporteert hierover aan het bestuur. Het bestuur beslist of er actie ondernomen dient te worden.

In iedere vergadering van de risicocommissie wordt aan de hand van het risicoregister de werking van een aantal beheersmaatregelen gecontroleerd en besproken. De bevindingen en aanbevelingen van de risicocommissie worden aan het bestuur voorgelegd. Het bestuur beslist of de beheersmaatregelen afdoende zijn en of het risico na werking van de beheersmaatregelen acceptabel is.

Jaarlijks stelt de risicocommissie de Systematische Integriteits Risico Analyse (SIRA) op en ook jaarlijks bespreekt de commissie de rapportage van de risicomanager over de status en implementatie van het informatiebeveiligingsbeleid.

Van elk risico is een inschatting gemaakt wat de kans is dat het risico zich voordoet, wat de gevolgen voor TDV kunnen zijn, wat de risicobereidheid van TDV ten aanzien van het desbetreffende risico is en welke beheersmaatregelen getroffen kunnen worden. Bij het treffen van beheersmaatregelen dient een afweging gemaakt te worden van de kosten van de beheersmaatregelen ten opzichte van het verlagen van het risico. Dit is vastgelegd in een risicoregister dat als bijlage dient van het document beleid integraal risicomanagement.

De vergaderingen worden voorbereid door de Risicomanager en de directeur, die beide deel uitmaken van de commissie. Ook de sleutelfunctiehouder risicobeheer maakt deel uit van de risicocommissie.

Eigen Risico Beoordeling (ERB)

Pensioenfondsen zijn wettelijk verplicht in het kader van het risicomanagement minimaal eens in de drie jaar een ERB uit te voeren. In 2021 heeft TDV zijn eerste ERB bij DNB ingediend. TDV ziet ERB als een proces dat doorlopen kan worden als aanvulling op de reguliere integrale risicomanagement (IRM)-cyclus. Bij het uitvoeren van de ERB wordt gebruik gemaakt van bestaande informatie die beschikbaar is vanuit andere onderdelen van het IRM-kader.

In de ERB zijn twee centrale vragen vastgesteld:

- Wat zijn de materiële risico's, die de strategische doelstellingen van TDV kunnen bedreigen?
- Wat zijn de eventuele verbeterpunten ten aanzien van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer?

Vervolgens heeft het bestuur de volgende risicoscenario's vastgesteld:

1. Het pensioenfonds is niet in staat om bestuurders te vinden die voldoen aan de eisen van de toezichthouders.

2. Klimaatverandering heeft een negatieve impact op het fonds.
3. Tijdige implementatie van het nieuwe pensioencontract is niet mogelijk.
4. De werkgever zegt de uitvoeringsovereenkomst op.
5. De economische omgeving maakt het lastiger om de financiële doelstellingen te behalen.
6. De premiedekkingsgraad is voor langere tijd te laag.

In de ERB wordt bekeken wat de invloed van deze scenario's is op de doelstellingen van het fonds. Op basis hiervan zijn vervolgacties gespecificeerd.

In de ERB is geconcludeerd dat de bestuurscommissies voldoende aandacht hebben voor risicomanagement ten aanzien van de hen betreffende aandachtsgebieden. De bestuurscommissies bewaken de risico's door onder meer het analyseren van rapportages van de uitbestedingspartijen en het structureel doorlopen van de risico-managementcyclus.

In 2024 zal er een nieuwe Eigen Risicobeoordeling uitgevoerd worden.

Nieuwe pensioenstelsel

Het project voor de invoering van het nieuwe pensioenstelsel is voor de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer één van de topprioriteiten: hier gaat veel aandacht naar uit. Binnen dit project zijn specifieke risico's geïdentificeerd die periodiek gemonitord worden.

Sociale partners hebben in 2022 en 2023 de intentie tot invaren uitgesproken. Formele besluitvorming over de invaarmethodiek dient nog plaats te vinden.

Datakwaliteit

In 2023 is een Datakwaliteitsbeleid vastgesteld dat ervoor moet zorgen dat de kwaliteit van de pensioenadministratie geborgd is binnen de organisatie. De doelstellingen van het datakwaliteitsbeleid zijn:

- Zorgen dat de deelnemers krijgen waar ze recht op hebben;
- Zorgen voor robuuste managementinformatie.

De risicohouding van het fonds t.a.v. datakwaliteit is risicomijdend. De risicomijdende houding is vertaald in de volgende uitgangspunten:

- Het streven is om fouten in de pensioenopbouw of pensioenuitkering van deelnemers te voorkomen; en
- Voorkomen dat data fouten bevatten waarvan de omvang kan leiden tot materiele verschillen in het opstellen van de jaarrekening of vermogensbeheer rapportages.

Hoe goed de pensioenadministratie ook is, fouten zijn in de praktijk nooit volledig uit te sluiten. De wijze waarop TDV omgaat met zo'n fout, maakt het verschil of het vertrouwen van de deelnemer wordt behouden of herwonnen. Tegelijkertijd heeft elke herziening van pensioen betrekking op concrete gevallen. Daarom heeft TDV algemene en specifieke uitgangspunten vastgelegd in het Beleid herziening en correctie van pensioenen. Hieraan wordt een herziening van pensioen in het concrete geval getoetst, zodat gelijke gevallen zoveel mogelijk gelijk behandeld worden. TDV herstelt onjuistheden in de pensioenadministratie zo spoedig mogelijk nadat deze aan het licht zijn gekomen. Pensioenaanspraken en uitkeringen dienen immers in lijn te zijn met de bepalingen uit het van toepassing zijnde pensioenreglement.

Business Continuity Plan

De uitbraak van de coronapandemie en de daarmee gepaard gaande beperkende maatregelen die door de overheid werden opgelegd, vormden een goede test of de beheersmaatregelen beschreven in het Business Continuity Plan (BCP) goed werkten. Dit was het geval.

Risico's

Hieronder wordt ingegaan op een aantal belangrijke specifieke risico's. Met deze beschrijving wordt beoogd om de deelnemers inzicht te geven in de risico's binnen TDV en de wijze waarop het bestuur daarmee omgaat. Maatregelen om de risico's te beperken zijn beschreven in de ABTN. Kwantitatieve onderbouwing van een aantal van deze risico's is opgenomen in de jaarrekening.

Het bestuur ziet het marktrisico en het renterisico als de grootste risico's voor TDV.

Marktrisico's

Financiële markten kunnen heftig fluctueren. Als gevolg hiervan kunnen het vermogen en de dekkingsgraad hevig schommelen. Dit kan ertoe leiden dat TDV op enig moment onvoldoende vermogen beschikbaar heeft om alle pensioenverplichtingen volledig te dekken (dekkingsgraad onder de 100%). Door de uitbraak van het coronavirus in het eerste kwartaal van 2020 is TDV in maart 2020 daadwerkelijk in een dergelijke positie terechtgekomen. Ook in 2016 is de dekkingsgraad van TDV kortstondig (1 maand) onder de 100% gedaald.

Beheersmaatregel(en): Spreiding binnen de portefeuille (diversificatie) kan het marktrisico dempen. In maart van 2020 bleek dit maar in beperkte mate effectief. Ook in 2022 was de waarde van de spreiding beperkt, vrijwel alle beleggingen daalden toen in waarde. Door de introductie van de beleidsdekkingsgraad, worden schommelingen in de officiële dekkingsgraad overigens beperkt.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat pensioenfondsen lopen ten gevolge van de wijziging van de marktrente. Een daling van de marktrente betekent dat de pensioenverplichtingen hoger worden gewaardeerd en vice versa. Indien de beleggingen in dezelfde mate zouden bewegen als de verplichtingen, zou er geen renterisico bestaan. Echter, omdat de omvang van de verplichtingen groter is dan de omvang van de rentedragende bezittingen en veelal de looptijd van de verplichtingen langer is dan de looptijd van de rentedragende bezittingen, is dit meestal niet het geval en is er sprake van een mismatch tussen de rentegevoeligheid van de verplichtingen en bezittingen.

Beheersmaatregel(en): TDV dekt een gedeelte van het renterisico volgens een dynamische rentestaffel af.

Beleggingsrisico's

Het vermogen van TDV wordt belegd op de financiële markten. Aan beleggen is per definitie een risico verbonden. Met name zakelijke waarden (aandelen en vastgoed) kunnen heftig in koers fluctueren. De koersdalingen in 2018 en het eerste kwartaal van 2020 en 2022 hebben dit aangetoond.

Beheersmaatregel(en): TDV probeert deze risico's te verkleinen onder andere door de strategische asset allocatie te spreiden over verschillende beleggingscategorieën (zie paragraaf 1.4.2). Verder is er een maximum (60%) gesteld aan zakelijke waarden (volgens de definitie van DNB) als percentage van het totale vermogen.

Valutarisico

Valuta vormen een potentieel risico omdat alle verplichtingen in euro's luiden en een deel van de beleggingen genomineerd is in vreemde valuta.

Beheersmaatregel(en): TDV dekt een groot gedeelte van het valutarisico af. Er is een maximum (35%) gesteld aan de valutaexposuur als percentage van het totale vermogen.

Kredietrisico

Dit betreft het risico van financiële verliezen voor TDV als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop TDV vorderingen heeft. De grootste kredietrisico's voor TDV schuilen in potentie in de portefeuille vastrentende waarden.

Beheersmaatregelen: Er zijn strikte criteria gesteld aan de kwaliteit van de leningnemers. Voor de leningnemers zijn criteria aangelegd ten aanzien van de rating, zoals vastgesteld door onafhankelijke ratingbureaus, en is er een maximum percentage van het vermogen dat geleend mag worden aan één geldnemer. Een overzicht van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille staat vermeld op pagina 53.

Concentratierisico

Grote posten zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. In het algemeen geldt dat concentratierisico kan optreden als een adequate spreiding van activa en passiva ontbreekt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. Een portefeuille van leningen die sterk sectorgebonden is, kan door deze sectorconcentratie een verhoogd risico lopen. Indien aandelen in dezelfde sector worden aangehouden is sprake van een cumulatief concentratierisico.

Beheersmaatregelen: TDV zorgt voor voldoende spreiding in de aard en kenmerken van beleggingen en/of tegenpartijen. Daarnaast heeft TDV limieten (als percentage van het vermogen) aan individuele beleggingen en aan het tegenpartijrisico gesteld.

ESG risico's

Ecologische en sociale ontwikkelingen kunnen gevolgen hebben voor het bedrijfsmodel van ondernemingen. TDV belegt via beleggingsfondsen in veel ondernemingen. Mogelijk wordt het bedrijfsmodel van sommige ondernemingen geraakt door deze ontwikkelingen. Dat zou tot een waardedaling van de belegging kunnen leiden. TDV heeft wel een aantal beheersmaatregelen ingesteld die het risico hierop verminderen.

Beheersmaatregelen: TDV stelt aan vermogensbeheerders (die actief beleggen) op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen een aantal eisen waaraan vermogensbeheerders en de beleggingsfondsen minimaal moeten voldoen. Ten eerste verlangt TDV van haar vermogensbeheerders dat zij minimaal voldoen aan de principes zoals verwoord in het handvest van de Verenigde Naties t.a.v. maatschappelijk verantwoord beleggen (UNPRI). Verder eist TDV onder andere dat haar vermogensbeheerders maatschappelijk verantwoorde criteria betrekken in hun beleggingsproces en proberen bedrijven ertoe aan te zetten om maatschappelijk verantwoord te ondernemen.

Verzekeringstechnische risico's

De TV worden berekend op basis van een aantal actuariële veronderstellingen. Deze veronderstellingen kunnen niet juist blijken te zijn. Dit betreft met name de veronderstellingen ten aanzien van de levensverwachting van de deelnemers en hun partners en de overlijdensrisico's in verband met nabestaandenpensioen.

Beheersmaatregelen: TDV hanteert voorzichtige grondslagen bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen. Er wordt gewerkt met de prognosetafel van het Koninklijk Actuarieel Genootschap (KAG), rekening houdend met de ervaringssterfte van TDV. De ervaringssterfte wordt periodiek getoetst. Dit is in 2022 opnieuw gedaan.

Liquiditeitsrisico

TDV keert pensioenen uit. Daarvoor zijn liquide middelen nodig. Er bestaat een risico dat TDV niet genoeg liquide middelen zou hebben om de pensioenen uit te kunnen betalen.

Beheersmaatregelen: In het beleggingsbeleid wordt hiermee rekening gehouden door ernaar te streven een constante stroom aan beleggingsinkomsten te genereren. Mochten de inkomsten niet toereikend zijn, dan kan een gedeelte van de beleggingsportefeuille verkocht worden. Het merendeel van de beleggingen wordt dagelijks op de financiële markten verhandeld en kan dus dagelijks te gelde gemaakt worden. Voor een aantal beleggingsfondsen waarin belegd wordt, bestaat één keer per maand de mogelijkheid om te verkopen. Daarnaast is er een maximum gesteld aan illiquide beleggingen.

Operationele risico's

Bij het maken van berekeningen, het doen van opgaven, de uitvoering van transacties, etc. kunnen fouten gemaakt worden.

Beheersmaatregelen: Om dit risico te minimaliseren zijn in een "Handboek administratieve organisatie" alle administratieve procedures vastgelegd. Bevoegdheden zijn neergelegd in een directiestatuut en in door het bestuur bepaalde volmachten. Intern worden alle transacties en berekeningen gecontroleerd op basis van het "vier-ogen principe". Met externe partijen worden overeenkomsten afgesloten met een duidelijke omschrijving van de taakafbakening en verdeling van verantwoordelijkheden.

Een externe compliance dienstverlener houdt (mede) toezicht op risico's ten aanzien van effectentypische gedragsregels.

Informatietechnologie risico's

TDV maakt gebruik van hardware en software om de pensioen-, financiële- en vermogens-beheeradministratie uit te voeren. Bewust van de risico's die hiermee gepaard gaan, besteedt TDV veel tijd en inspanning om deze IT-risico's tot een minimum te beperken.

Beheersmaatregelen: Er is een informatiebeveiligingsbeleid vastgesteld waarmee deze risico's adequaat beheerst kunnen worden. Het informatiebeveiligingsbeleid is gebaseerd op de internationale ISO 27002 norm. Er is periodiek contact met externe dienstverleners over de kwaliteit en effectiviteit van de dienstverlening, maar ook over de beveiliging van de gebruikte informatiesystemen. TDV volgt de ontwikkelingen op het gebied van informatiebeveiliging en neemt, indien nodig, passende maatregelen om het gewenste beveiligingsniveau te behouden. Het voorkomen van datalekken maakt onderdeel uit van het informatiebeveiligingsbeleid.

Cyberweerbaarheid en privacy

Vanuit Risicomanagement hebben cyberweerbaarheid en privacy voortdurend aandacht. Het bestuur en de risicocommissie zijn op de hoogte van de belangrijkste toepassingen van technologische ontwikkelingen en dreigingen en nemen de risico's en kansen daarvan mee in hun besluitvorming. Ontwikkelingen in de sector worden in kaart gebracht, onder meer op het gebied van cybersecurity, waarbij ook onderwerpen als 'technologie' en 'risicomanagement' betrokken worden. De potentiële impact van al deze ontwikkelingen/dreigingen wordt gewogen. Indien van toepassing worden passende beheersmaatregelen getroffen om risico's te mitigeren.

Uitbestedingsrisico's

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit/kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden, dan wel aan deze derden beschikbaar gestelde apparatuur en ter beschikking gesteld personeel, wordt geschaad.

Per 1 juli 2023 is BlackRock Netherlands B.V. aangesteld als fiduciair manager. Een gedeelte van de effecten is in bewaring gegeven bij Caceis. De beleggingsadministratie wordt door VEC uitgevoerd. Het opstellen van de FTK-kwartaalrapportage voor DNB is (voor het grootste gedeelte) uitbesteed aan Asset Care B.V. De ICT-ondersteuning is uitbesteed aan PQR B.V. De pensioenadministratie wordt in eigen beheer uitgevoerd, maar draait op de software en servers van AxyWare (inmiddels Lumera).

Beheersmaatregelen: De risico's van uitbesteding worden beheerst door het opstellen van SLA's tussen het pensioenfonds en de uitbestedingsorganisaties, evaluaties, risicorapportages en ISAE-rapporten.

Risico's wet- en regelgeving

Het bestuur wenst vanzelfsprekend te werken binnen de wettelijke kaders en richtlijnen, inclusief die van de toezichthouders. De veelheid aan nieuwe regelgeving, de complexiteit, evenals de snelheid waarmee deze moet worden ingevoerd, brengen implementatierisico's met zich mee. Alle nieuwe wet- en regelgeving moet worden geïmplementeerd in het beleid en de documentatie van TDV. TDV wordt door diverse kanalen hierover geïnformeerd zoals de Pensioenfederatie en de adviserend actuaris.

Integriteitsrisico

DNB verstaat hieronder het risico dat de integriteit van het pensioenfonds dan wel het financiële stelsel wordt beïnvloed als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van de organisatie, medewerkers dan wel van de leiding, één en ander in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het fonds opgestelde normen.

Beheersmaatregelen: TDV heeft een gedragscode en een integriteitsbeleid. Beide zijn een wettelijke verplichting en DNB ziet actief toe op naleving. Jaarlijks wordt een systematische integriteitsrisico analyse uitgevoerd, die door het bestuur besproken wordt. Voorts toetst DNB nieuwe bestuursleden op integriteit. De compliance dienstverlener ziet toe op naleving van de gedragscode.

Fraude

In elke organisatie is er een gevaar dat er gefraudeerd wordt. Bij TDV is fraude onderdeel van de integriteitsrisicoanalyse. In deze analyse worden de risico's op fraude beschreven, geanalyseerd en beheersmaatregelen benoemd. Deze risicoanalyse wordt jaarlijks opgesteld en in een bestuursvergadering besproken.

In 2023 is geen fraude geconstateerd. Het bestuur hanteert ter beheersing van frauderisico de volgende maatregelen:

- Het fonds hanteert bij alle bindende handelingen namens het fonds het vier-ogen-principe. In geval van ondertekening geldt een gezamenlijke tekenbevoegdheid.
- Het pensioenfonds heeft een gedragscode ingesteld voor het bestuur en al degenen die voor, namens of in opdracht van het pensioenfonds werken en alle door het bestuur aan te wijzen verbonden personen, ter voorkoming van conflicten tussen het belang van het pensioenfonds en de privébelangen van betrokken alsmede ter voorkoming van het gebruik van vertrouwelijke informatie van het pensioenfonds voor privédoeleinden.
- Een externe compliance dienstverlener toetst jaarlijksof de gedragscode wordt nageleefd op basis van vragenlijsten. Hiervan wordt een rapport opgesteld.
- Het bestuur heeft een klokkenluidersregeling en een incidentenregeling ingesteld; alle functionarissen hebben de mogelijkheid te rapporteren aan de vertrouwenspersoon over onregelmatigheden, te weten gebeurtenissen van algemene, operationele of financiële aard die een ernstig gevaar vormen of kunnen vormen voor de beheerste en integere bedrijfsvoering van het fonds. De gedragscode, de klokkenluidersregeling en de incidentenregeling maken deel uit van het integriteitsbeleid dat door het fonds is vastgesteld. Tijdens de benoemingsprocedures wordt expliciet aandacht geschonken aan integriteitsaspecten. Onderdeel van de benoemingsprocedures is een toetsing van geschiktheid en betrouwbaarheid door DNB. Fiscale risico's die het gevolg zijn van fouten (zoals de BTW problematiek) worden in de jaarrekening vermeld onder de niet in de balans opgenomen verplichtingen.
- Het fonds beschikt over een beloningsbeleid en het bestuur toetst tevens het beloningsbeleid bij de uitbestedingspartners.
- Het fonds beschikt over een uitbestedingsbeleid, waarin het proces rondom een nieuwe uitbesteding is vastgelegd alsmede de eisen die daarbij aan een uitvoerder worden gesteld.
- Betalingen worden getoetst aan vooraf gemaakte schriftelijke afspraken.
- In de overeenkomsten met de uitbestedingspartners is opgenomen dat zij aansprakelijk zijn voor schade als gevolg van onder andere fraude.
- De werkgever is verplicht om alle werknemers die aan de pensioenregelingen deel moeten nemen bij het fonds aan te melden. Daarbij dient de werkgever ervoor zorg te dragen dat het fonds de beschikking krijgt over alle door het bestuur nodig geoordeelde gegevens. De werkgever dient ervoor te zorgen dat alle vereiste gegevens volledig, juist en tijdig worden verstrekt. De werkgever is aansprakelijk voor schade die het fonds lijdt als gevolg van het aanleveren van onvolledige, onjuiste of niet tijdige informatie door de werkgever.
- Het pensioenreglement bevat de informatieverplichtingen voor deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden.
- Via SUAG worden maandelijks wijzigingen in arbeidsgeschiktheid gemeld en verwerkt.

Sponsorrisico

TDV heeft een directe economische en contractuele band met de werkgever als sponsor van TDV. Deze afhankelijkheid vertaalt zich in risico's voor TDV, de zogenaamde sponsorrisico's. Sponsorrisico's zijn onder meer: faillissementsrisico, betalingsonmacht van de sponsor veroorzaakt door negatieve ontwikkelingen bij de sponsor, financieringsrisico, beëindiging van de relatie met de sponsor en belangenver-

strengeling tussen TDV en de sponsor. Het grootste risico voor TDV is dat de pensioenopbouw doorloopt, terwijl er geen premie binnenkomt.

Beheersmaatregelen: Indien een betalingstermijn van een uitstaande verplichting van de sponsor meer dan 2 weken overschreden is, wordt een aanmaning gestuurd. Indien de betalingstermijn meer dan een maand verstreken is, neemt de voorzitter van het bestuur contact op met de sponsor.

Juridische risico's

Een pensioenfonds loopt het risico in rechte aangesproken te worden. Ten einde dit risico te beperken kan het fonds maatregelen treffen. Het risico bestaat dat de fondsstukken niet voldoen aan de wettelijke bepalingen, dat een fondsbestuurder in persoon kan worden aangesproken, dat niet in voldoende mate vormgegeven wordt aan consistent beleid en niet of onduidelijk gecommuniceerd wordt naar partijen. Daarnaast is TDV aansprakelijk voor het niet of niet goed uitvoeren van werkzaamheden door partijen die het fonds heeft ingehuurd. Dit maakt TDV kwetsbaar indien het hierop wordt aangesproken.

Beheersmaatregelen:

1. TDV heeft een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten.
2. TDV ziet erop toe dat besluitvorming consistent en goed gedocumenteerd plaatsvindt. Deze documentatie zorgt ervoor dat ook derden de inhoud en werking van dit beleid kunnen volgen.
3. TDV werkt volgens een communicatieplan. Dit plan vermeldt de wettelijk verplichte communicatiemomenten. Naast deze vereisten heeft het fonds eigen communicatiemiddelen (o.a. de Pensioenblik).
4. Met alle ingehuurde partijen zijn contractuele afspraken gemaakt. Partijen dienen regelmatig te rapporteren over het wel of niet voldoen aan de gemaakte afspraken. Jaarlijks vinden er controles plaats door de actuaris en de onafhankelijke accountant op de betrouwbaarheid van de jaarrekening en de verslagstaten voor DNB. Materiële onvolkomenheden worden door hen gerapporteerd. In het algemeen draagt het bestuur er zorg voor dat zij voldoende kennis en kunde bezit om haar verantwoordelijkheid te kunnen dragen.

1.6 Vooruitzichten

In 2024 (en ook de jaren daarna) zal veel tijd opgaan aan de voorbereiding van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Dit vergt een aanzienlijke inspanning van de diverse organen van het fonds, maar ook van sociale partners. Per 1 januari 2025 zal het transitieplan bij DNB ingediend moeten worden. In de eerste maanden van 2024 zijn goede vorderingen gemaakt. Voor deelnemers zal het transitieplan de eerste echte concrete kennismaking met het nieuwe stelsel worden. TDV zal de deelnemers hier zo goed mogelijk over informeren.

1.7 Ontwikkelingen na balansdatum

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft toegevoegd dat de rentetermijnstructuur vanaf 2021 in vier stappen wordt gewijzigd. Deze wijziging volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars-voortschrijdende gemiddelde van de rente zal hierdoor een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkinggraad van ongeveer 1%-punt per jaar heeft. Per 1 januari 2024 bedroeg dit effect 0,2%-punt.

Per 1 april 2024 is de beleggingsadministratie overgezet van VEC/Blanco naar Caceis.

Het bestuur is de medewerkers en adviseurs van TDV erkentelijk voor de geleverde inspanningen.

Het bestuur van TDV heeft de jaarrekening 2023 vastgesteld op 24 juni 2024.

Het bestuur,

W.J. Morkin, voorzitter

M. Bankers

A.M.J. de Bekker

B.R van Doesburgh

W.J. Lugtenburg-Sanders

M.J.E.T. van der Marck, secretaris

H.D. Panneman

1.8 Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Het VO heeft in het verslagjaar zeven maal vergaderd en er zijn vijf adviezen uitgebracht:

1. Nogmaals de premie voor 2023, na actualisatie van een paar uitgangspunten.
2. Aanpassing van het Geschiktheidsplan.
3. Wijziging van het Klachtenreglement.
4. Reglement en samenstelling Visitatie Commissie.
5. Premie voor 2024.

Eind oktober 2023 werd het VO geconfronteerd met de mededeling dat Ewoud Vriens Trivium zou gaan verlaten. Daardoor was er geen werkgeversvertegenwoordiger meer in het VO. Het VO heeft er bij de werkgever op aangedrongen dat de vacature weer zou worden vervuld. We zijn blij dat er snel iemand kon worden gevonden. Mark De Groot van de vestiging Schiphol is begin 2024 door het bestuur benoemd als werkgeversvertegenwoordiger in het VO. Ter ondersteuning van de werknemersvertegenwoordiger, Agnes Dauphin, zit Hein van Jaarsveld sinds mei 2024 als aspirant-lid in het VO, in afwachting van de formele benoeming door het bestuur. Hij zit al namens de vakbond in de projectgroep over het Nieuwe Pensioen Stelsel (NPS).

Sinds september 2023 zitten twee afgevaardigden van het VO, Bert van Oortmarssen en Agnes Dauphin, als toehoorder bij de besprekingen van de projectgroep NPS. Ook de Studiedagen/Voorlichtingsbijeenkomsten van de Pensioenfederatie stonden allemaal in het teken van het NPS. Vooralsnog moeten de Sociale Partners eerst een aantal keuzes maken waarna het Transitieplan opgesteld kan worden. Dit Transitieplan, waarin onder andere is vastgelegd hoe de huidige opgebouwde rechten van de deelnemers worden ingevaren in het nieuwe stelsel, wordt dan voorgelegd aan het bestuur van TDV. Het voorgenomen besluit van het bestuur over de opdrachtaanvaarding zal ter advisering voorgelegd worden aan het VO, die o.a. moet beoordelen of er voldoende rekening is gehouden met een evenwichtige belangenafweging.

Het beleggingsresultaat van 7,9% was aanzienlijk beter dan het negatieve resultaat in 2022. De dekingsgraad bleef het hele jaar tussen 135% en 140% schommelen, ver boven de minimaal vereiste dekingsgraad. De pensioenaanspraken van de actieve deelnemers zijn per 01-01-2024 met 3,5% volledig gecompenseerd. De uitkeringen van de pensioengerechtigden daarentegen, die de prijsinflatie volgen, kwamen niet voor compensatie in aanmerking.

Het VO stelt vast dat het aantal klachten in 2023 is toegenomen, maar dat werd met name veroorzaakt door een gewijzigde definitie.

In dit verslagjaar, waarin het pensioenstelsel balanceert op de rand van oud en nieuw, stelt het VO wederom vast dat het bestuur ondanks een wisseling van de voorzitter, zich van haar taken heeft gekweten, en de belangen over de geledingen van de populatie evenwichtig heeft behandeld. Het VO dankt het bestuur, de directie en het pensioenbureau voor de goede samenwerking.

Th.Tysma, voorzitter

A.Dauphin, secretaris

Reactie bestuur

Het bestuur heeft kennisgenomen van de bevindingen en het oordeel van het Verantwoordingsorgaan. Het bestuur constateert met tevredenheid dat er snel een opvolger voor Ewoud Vriens is gevonden en dat het gelukt is om de bezetting uit te breiden. Het bestuur vindt het een goede zaak dat een vertegenwoordiging van het VO als toehoorder participeert in de projectgroep NPS. Hierdoor is het VO goed geïnformeerd rondom de ontwikkelingen van de transitie naar het NPS. De transitie naar het NPS vergt de komende jaren een grote inzet, ook van het VO. Het bestuur heeft er vertrouwen in dat het VO berekend is op deze taak de komende jaren. De participatie in de projectgroep NPS draagt hier zeker aan bij.

Het bestuur dankt het VO voor haar constructieve bijdrage en geleverde inspanningen.

1.9 Verslag van de Visitatiecommissie

1. Inleiding

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds TDV (hierna: Fonds) heeft VCHolland en daarmee de leden van de visitatiecommissie (hierna: VC), na advies van het Verantwoordingsorgaan (hierna: VO) van het Fonds, de opdracht gegeven tot de uitvoering van een visitatie bij het Fonds.

De visitatiecommissie (hierna: VC) heeft tot (wettelijke) taak toezicht te houden op (de totstandkoming van) het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds. Binnen dit kader vormt de VC zich een beeld van de wijze waarop het Fonds de Code Pensioenfonds naleeft.

De VC is ten minste belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken aan het VO en de werkgever, en in het jaarverslag.

Het intern toezicht vervult zijn taak zodanig dat het bijdraagt aan het effectief en slagvaardig functioneren van het Fonds en aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

VCHolland heeft voor de uitvoering van visitaties een werkwijze ontwikkeld die uiteindelijk uitmondt in een rapportage over de bevindingen en het oordeel van de VC. De visitatie strekte zich uit tot de beschikbare informatie over de periode van 1 januari tot en met december 2023.

2. Oordeel/Bevindingen

Samenvattend oordeel:

De VC heeft kunnen vaststellen dat het Fonds heeft voldaan aan een adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging. Er is sprake van een effectief en slagvaardig optreden van het bestuur en een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Samenvattend oordeel Code Pensioenfonds

De Code Pensioenfonds is ingedeeld in acht hoofdthema's. In de hierna opgenomen tabel wordt inzichtelijk gemaakt op welke wijze deze hoofdthema's zich verhouden tot de onderwerpen waarop de VC haar toezicht heeft gericht.

De VC heeft kennisgenomen van de eigen beoordeling van het Fonds met betrekking tot de naleving van de Code. Deze is naar het oordeel van de VC afdoende. De rapportage en uitleg van de uitzonderingen en de onderwerpen waarover het Fonds wettelijk of volgens de Code is gehouden te rapporteren, is toereikend en voldoende gemotiveerd. De VC merkt op dat beoordeling of goedkeuring van het jaarverslag 2023 niet tot haar mandaat heeft behoord.

	Functioneren VC	Algemeen, opvolging aanbevelingen	Governance	Geschiktheid	Beleggingen	Risico's	Communicatie
Vertrouwen waarmaken		2, 5	1, 3, 4, 5, 9		6, 7	8	
Verantwoordelijkheid nemen			10, 11, 12, 13, 14			12	
Integer handelen		22	15, 16, 17, 18, 19, 20, 21				
Kwaliteit nastreven	28		23, 24, 25	26, 27, 28, 29, 30			
Zorgvuldig benoemen			34, 39, 40	31, 32, 33, 35, 36, 37, 38			
Gepast belonen			41, 42, 43, 44, 45				
Toezicht houden en inspraak waarborgen	46, 48	47, 50	51, 52, 53, 54, 55, 56, 57				
Transparantie bevorderen		58, 59, 61, 62, 64	65		62		60, 61, 63

De gerapporteerde uitzonderingen zien op de hoofdthema's "verantwoordelijkheid nemen" en "zorgvuldig benoemen". Naar het oordeel van de VC zijn de gerapporteerde uitzonderingen en de onderstaand

gerapporteerde bevindingen niet van zodanige aard dat hiermee in materiële zin inbreuk wordt gemaakt op het naleven van genoemde hoofdthema's.

a. Opvolging bevindingen en aanbevelingen

Het Fonds heeft een overzichtelijk register waarin de acties voortkomend uit de aanbevelingen van de VC, de accountant en de certificerend actuaris zijn opgenomen. De aanbevelingen van de VC, accountant en certificerend actuaris worden afdoende opgevolgd.

b. Algemene gang van zaken

De VC is van oordeel dat de algemene gang van zaken binnen het Fonds voldoende adequaat is ingeregeld. De ontwikkelingen in de wet- en regelgeving worden goed gevolgd met als belangrijkste ontwikkeling de transitie naar de WTP. De resultaten van de in 2023 gehouden haalbaarheidstoets vielen binnen de door het bestuur eerder gestelde grenzen voor de risicohouding.

De externe accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven en uit de rapportage van de certificerend actuaris zijn geen issues geconstateerd.

Toekomst Fonds en transitie naar WTP

Het bestuur heeft besloten dat het in de overgang naar de WTP zelf invloed wil uitoefenen op de wijze waarop de pensioenvermogens aan de deelnemers worden toebedeeld. Dit betekent dat het Fonds in ieder geval tot het jaar van invaren zelfstandig zal voortbestaan. Het Fonds bereidt zich voor op de implementatie van het nieuwe pensioenstelsel. De overgang naar de WTP is vast onderdeel van de bestuursagenda en op verschillende deelgebieden worden stappen gezet. De VC constateert dat het Fonds energie steekt in de realisatie van een beheerste procesmatige transitie naar de WTP.

Ook in 2024 zal de overgang naar de WTP veel tijd en aandacht vragen van bestuur en sociale partners. De eisen die worden gesteld aan transitie- en implementatieplan zijn hoog. De VC doet een aantal aanbevelingen met betrekking tot een Beheerste procesmatige transitie naar de WTP.

c. Governance

Het Fonds kent een adequate governance-structuur. Het Fonds heeft de organisatie zodanig ingericht dat goed bestuur is gewaarborgd en er sprake is van een heldere taakverdeling. In 2023 hebben hierin geen belangrijke wijzigingen plaatsgevonden.

Er is sprake van een heldere en gedocumenteerde beleids- en verantwoordingscyclus. Hierbij maakt het Fonds gebruik van een planning- en control-cyclus ondersteund met een gedetailleerde vastlegging. Gebruikt wordt gemaakt van jaarkalenders met vermelding van de geplande beleidsissues die periodiek worden getoetst op uitvoering door de risicocommissie.

De beleidsuitgangspunten en doelstellingen zijn afgestemd met het verantwoordingsorgaan en sociale partners. Het Fonds heeft haar missie, doelstellingen en beleidsuitgangspunten opgenomen in het jaarverslag en de ABTN.

De fondsorganen handelen in overeenstemming met de statuten. De notulen van de vergaderingen van het Fonds zijn uitgebreid en bieden inzicht in de overwegingen die tot de besluiten hebben geleid. De overwegingen zijn deugdelijk vastgelegd en transparant.

De compliance dienstverlener rapporteert over de verrichte werkzaamheden in 2023 en concludeert dat er geen materiële bevindingen zijn geconstateerd. De informatieverschaffing door het bestuur aan het VO is goed en volledig genoeg voor de advisering door het VO. In 2023 is conform de wettelijke voorschriften tijdig advies aan het VO gevraagd; het VO heeft een 6-tal adviezen uitgebracht die ook zijn opgevolgd.

Het beleid inzake uitbesteding van werkzaamheden is gebaseerd op de beleidsregel uitbesteding pensioenfondsen van DNB. Met alle genoemde partijen zijn overeenkomsten afgesloten en er is een korte risicoanalyse gemaakt. Periodiek vindt evaluatie en monitoring van de uitbestedingsrelaties plaats. Het Fonds waarborgt de onafhankelijkheid van de controle c.q. de certificering en anderzijds de advisering door de certificerend actuaris en adviserend actuaris door deze van verschillende kantoren te betrekken.

d. Geschiktheid

Het Fonds beschikt over een geschiktheidsplan dat jaarlijks wordt geactualiseerd en is gebaseerd op de normen van DNB. Periodiek wordt de geschiktheid beoordeeld, ook in het kader van de jaarlijkse zelfevaluatie.

Hoewel het bestuur onderkent dat diversiteit binnen het bestuur leidt tot nieuwe inzichten en afwegingen in bestuurlijke discussies en betere besluitvorming, heeft het Fonds hier geen specifiek beleid voor opgesteld.

Het VO beschikt over voldoende middelen om zijn rol in te kunnen vullen. De bestuurders van het fonds beschikken over voldoende tijd om hun rol goed in te kunnen vullen. Binnen het VO is dit voor met name de actieven soms een uitdaging.

Het bestuur voert jaarlijks een zelfevaluatie uit, waarvan iedere 3 jaar onder externe begeleiding. Het VO heeft in 2023 geen zelfevaluatie uitgevoerd. Deze zal in 2024 onder externe begeleiding worden

uitgevoerd. De VC hecht hier zeer aan. In de overgang naar de WTP met verzwaarde adviesrechten is een sterk VO van groot belang.

e. Beleggingen

De beleggingsstrategie sluit aan op missie, visie en risicohouding van het Fonds, en is gebaseerd op de ALM-studie die in 2023 is afgerond. Er is gekozen voor een matching- en rendementsportefeuille, waarbij de mate van renteafdekking afhankelijk is van de reële rente en de hoogte van de dekkingsgraad. Het Fonds werkt met investment cases en heeft haar keuzes voor beleggingscategorieën uit het beleggingsuniversum onder meer gebaseerd op haar beleggingsoverwegingen. In 2023 is BlackRock aangesteld als fiduciair adviseur, waaronder advisering over de selectie van managers. Dit heeft inmiddels geleid tot het afscheid van enkele managers. In verband met de taakverdeling tussen de fiduciair manager en de directie doet de VC de aanbeveling deze aan te scherpen.

De BAC voert de eerste-lijns risicobeoordeling uit en neemt deze op in voorleggers voor het bestuur bij te nemen besluiten. De risicocommissie geeft zijn onafhankelijke (tweede-lijns) risico-opinie over het uitgevoerde beleggingsbeleid en voorstellen vanuit de BAC.

Het Fonds heeft een eigen MVB-beleid dat in 2023 niet is gewijzigd. Eind 2023 zijn voorbereidingen getroffen voor een risicopreferentie-onderzoek (RPO) onder de deelnemers met tevens aandacht voor de opinies t.a.v. MVB. Dit onderzoek is begin 2024 uitgevoerd; de resultaten van de MVB-uitvraag zijn meegegeven aan BlackRock t.a.v. verdere beleidsontwikkeling. De VC herhaalt hierbij de aanbevelingen van voorgaand jaar over het concretiseren van doelstellingen en kpi's alsmede het kwantificeren van de klimaatrisico's.

De beheersing van uitbestedingsrisico's wordt door de risicocommissie beoordeeld. De bevindingen van de BAC en de risicocommissie worden op hoofdlijnen aan het bestuur gerapporteerd, die hierdoor de verantwoordelijkheid voor de uitbestede taken kan dragen.

De invulling van de monitoring is in 2023 niet gewijzigd. Het bestuur wordt iedere vergadering goed op de hoogte gehouden van de beleggingsprestaties.

f. Risico's

Het bestuur voert een beleid gericht op binnen de kaders van de risicobereidheid het beheersen van de financiële en niet financiële risico's. Het beleidsdocument IRM is gestructureerd en beschrijft opzet en bestaan en omvat de belangrijke bouwstenen voor effectief risicomanagement. De risicocommissie controleert op kwartaalbasis aan de hand van een risicodashboard of er zich risico's hebben voorgedaan en rapporteert hierover aan het bestuur. Het bestuur beslist of er actie ondernomen dient te worden. De sleutelfunctiehouders rapporteren aan het bestuur.

De VC is van mening dat het Fonds systematisch de uitbestedingsrisico's kritisch analyseert en deze daardoor in voldoende mate beheerst.

Het pensioenfonds heeft een IT-beleid opgesteld, waarin de IT-principes zijn beschreven en waarin is uitgewerkt hoe het bestuur invulling geeft aan IT-risicobeheer en de IT-governance. In 2023 zijn hierin geen wijzigingen aangebracht. Het Fonds beschikt inmiddels over (een document) datakwaliteitsbeleid. Verdere actie ter zake zal in de loop van 2024 worden genomen in voorbereiding op de transitie naar het Nieuwe Pensioenstelsel. Voor de bewaking van de risico's in het traject naar het Nieuwe Pensioenstelsel is door het Fonds een risicomatrix opgesteld.

Met het oog op het nieuwe pensioenstelsel is het van belang dat de pensioenadministratie op deze veranderingen in kan spelen waarbij de ICT-systemen voldoende mogelijkheden dienen te bieden de conversie van aanspraken naar vermogen administratief te realiseren. AxyWare lijkt aan deze verwachtingen te voldoen. Er zijn in 2023 geen incidenten gemeld.

g. Communicatie

Het communicatiebeleid is in 2023 niet gewijzigd; het plan dateert van 7 februari 2022. Er is afgesproken dat het bestuur het communicatiebeleid driejaarlijks evalueert. De doelstelling is om op een duidelijke en begrijpelijke wijze voorlichting te geven aan de doelgroepen en om het pensioenbewustzijn te verhogen. De VC doet de suggestie de komende periode meer aandacht te besteden aan de communicatie naar de deelnemers, ook in verband met de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

Het Fonds heeft de keuzeomgeving ingevuld door middel van brieven, waarbij de mogelijkheid wordt geboden voor (aanvullend) een persoonlijk gesprek.

Op de website van het Fonds zijn alle lagen van het Pensioen 1-2-3 toegankelijk gemaakt, evenals de Pensioenvergelijker. De volgens de Pensioenwet vereiste informatie, zoals jaarverslagen, pensioenregeling, uitvoeringsovereenkomst, verklaring beleggingsbeginselen en klachtenregeling zijn toegankelijk op de website.

De visitatiecommissie

Eelco Blaauw
Jacques Nieuwenhuizen
Mariëtte Simons (voorzitter)

Reactie bestuur

Het bestuur heeft kennisgenomen van het verslag van de Visitatiecommissie en dankt de Visitatiecommissie voor haar inspanningen en aanbevelingen. Het bestuur heeft de aanbevelingen in de bestuursvergadering van 24 juni 2024 besproken en neemt deze ter harte om daar haar voordeel mee te doen.

Alle aanbevelingen worden op een actielijst gezet. De actielijst wordt regelmatig door het bestuur en het VO besproken.

Het NPS heeft de volle aandacht van het bestuur. Dat geldt ook voor de communicatie richting deelnemers. De voorbereidingen vinden grotendeels plaats in een projectgroep en een werkgroep. Dat functioneert naar tevredenheid. Het bestuur heeft er alle vertrouwen in dat de overgang naar het NPS op tijd gerealiseerd kan worden. Deelnemers zullen tijdig en uitgebreid geïnformeerd worden over de veranderingen.

Het bestuur en het VO zullen in 2024 een externe evaluatie van hun functioneren laten uitvoeren.

De taakverdeling tussen het fonds en de fiduciair manager gaat in de praktijk goed. In de documentatie van het fonds zal de taakverdeling nauwer worden omschreven.

2. Jaarrekening 2023

2.1 Balans na bestemming van het saldo van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

Balans (activa)

	2023	2022
Beleggingen voor risico van het fonds (1)		
Vastgoedbeleggingen (2)	86.068	93.799
Aandelen (3)	209.348	206.525
Vastrentende waarden (4)	317.543	252.048
Derivaten (5)	762	2.125
Overige Beleggingen	49	49
Totaal beleggingen	613.770	554.546
Vorderingen en overlopende activa (6)		
Vordering uit hoofde van herverzekeringen (7)	591	665
Rekening courant werkgever	2.772	2.690
Dividendbelasting	387	587
Overige vorderingen	1.403	267
	5.153	4.210
Overige activa		
Liquide middelen (8)	3.442	28.196
Totaal activa	622.365	586.952

Balans (passiva)

	2023	2022
Stichtingskapitaal en reserves (9)		
Algemene reserve	163.181	149.588
Technische voorzieningen (10)		
Voorziening voor pensioenverplichtingen	448.735	425.634
voor risico van het fonds (VPV)		
Overige technische voorzieningen	1.072	1.298
	449.808	426.933
	2023	2022
Belastingen en premies sociale verzekeringen	0	2
Nog te betalen pensioenuitkeringen	387	467
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen (5)	8.716	9.598
Overige schulden	275	365
	9.377	10.432
Totaal passiva	622.365	586.952

De tussen haakjes vermelde cijfers zijn een verwijzing naar de toelichting in paragraaf 2.4.3.

2.2 Staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)

	2023	2022
Baten		
Premiebijdragen van werkgever en werknemers (12)	11.113	10.520
Beleggingsresultaten voor risico van het fonds (13)	46.138	-111.203
Ontvangen waardeoverdrachten	1.184	4.717
Uitkeringen herverzekering	114	128
	58.548	-95.838
Lasten		
Beleggingskosten (14)	977	1.084
Pensioenuitkeringen (15)	20.192	18.081
Pensioenuitvoeringskosten (16)	714	664
Mutatie Technische Voorzieningen (TV)	22.875	-110.185
- Pensioenopbouw	8.977	12.588
- Indexering en overige toeslagen	4.904	67.799
- Rentetoevoeging	13.741	-2.623
- Onttrekking voor pensioenuitkering en pensioenuitvoeringskosten	-20.672	-18.206
- Wijziging marktrente	15.694	-162.904
- Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten	1.107	4.090
- Wijziging sterftegrondslagen	0	-9.652
- Overige mutaties	-877	-1.367
Uitgekeerde waardeoverdrachten	122	424
Mutatie vordering uit hoofde van herverzekeringen	75	296
	44.955	-89.635
Saldo van baten en lasten	13.593	-6.203
Bestemming van het saldo van baten en lasten		
Mutatie algemene reserve	13.593	-6.203
Totaal saldo van baten en lasten	13.593	-6.203

De tussen haakjes vermelde cijfers zijn een verwijzing naar de toelichting in paragraaf 2.4.4.

2.3 Kasstroomoverzicht

(bedragen x € 1.000)

	2023	2022
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	11.031	10.227
Ontvangen waardeoverdrachten	1.184	4.717
Uitkeringen herv verzekeringen	114	128
Overig	-360	683
	11.968	15.755
Betaalde pensioenuitkeringen	-20.272	-17.818
Betaalde waardeoverdrachten	0	-424
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-1.283	-1.209
	-21.555	-19.452
Saldo kasstroom uit pensioenactiviteiten	-9.587	-3.697
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	7.602	4.229
Verkopen en aflossingen van beleggingen	453.378	73.996
Aankopen beleggingen	-475.740	-56.951
Betaalde kosten vermogensbeheer	-408	-539
Saldo kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-15.167	20.736
Mutatie liquide middelen	-24.754	17.039
Liquide middelen primo	28.196	11.157
Liquide middelen ultimo	3.442	28.196
	-24.754	17.039

2.4 Toelichting op de jaarrekening 2023

2.4.1 Algemene toelichting

TDV is statutair gevestigd in Deventer. Het doel van TDV is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens voorziet het fonds in de voortzetting van de pensioenopbouw van arbeidsongeschikte deelnemers. TDV geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregelingen van Trivium Packaging Netherlands B.V. (Trivium) en haar rechtsvoorgangers.

Alle bedragen in de toelichting zijn opgesteld in euro's x 1.000.

Door afrondingsverschillen tellen in sommige tabellen van de toelichting op de jaarrekening de onderliggende onderdelen niet op tot de weergegeven som.

2.4.2 Waarderingsgrondslagen

2.4.2.1 Algemeen

De jaarrekening en de toelichting op de jaarrekening zijn opgesteld in euro's x 1.000. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Baten en lasten worden genomen in het jaar waarop ze betrekking hebben.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar met uitzondering van de schattingswijziging die hieronder is vermeld.

Schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van het pensioenfonds zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekening-posten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De coronapandemie heeft geen impact gehad op de gemaakte schattingen en de gehanteerde waarderingsgrondslagen. De continuïteitsveronderstelling kan worden gehandhaafd.

Opname van actief, verplichting, bate of last

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van activa en passiva

Activa en passiva worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

2.4.2.2 Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Het begrip marktwaarde is te beschouwen als synoniem van reële waarde. Onder waardering op marktwaarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

De waardering van participaties in beleggingsinstellingen geschiedt tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingsinstellingen is dit de marktnotering per balansdatum. De waardering in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen geschiedt tegen actuele waarde.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vastgoedbeleggingsfondsen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van de niet-beursgenoteerde vastgoedbelegging per balansdatum. De marktwaarde is gebaseerd op taxaties verricht door onafhankelijke deskundigen.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum. De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Private Equity beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers, gecorrigeerd voor de kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele negatieve gevolgen van materiele gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages. De managers bepalen de waarde op basis van lokale wet- en regelgeving.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden. Hypotheken worden ook op deze manier gewaardeerd.

De lopende interest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen. Indien een derivatenpositie negatief is, wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Securities lending

Het fonds neemt deel aan een securities lendingprogramma, waarbij bepaalde effecten voor een korte periode worden uitgeleend aan andere marktpartijen. Beleggingen die in het kader van een securities lendingcontract worden uitgeleend, blijven deel uitmaken van de balans en worden gewaardeerd conform de grondslag voor waardering en resultaatbepaling zoals die geldt voor deze beleggingen. Als onderpand ontvangen geldmiddelen worden opgenomen onder beleggingen. Indien als onderpand ontvangen geldmiddelen zijn herbelegd, worden deze beleggingen opgenomen onder de desbetreffende beleggingscategorie. De schuld uit hoofde van de ontvangen zekerheden is opgenomen onder de overige schulden. Indien uit hoofde van een securities lendingprogramma als zekerheid beleggingen zijn ontvangen worden deze beleggingen en de daarmee samenhangende verplichtingen niet in de balans van het pensioenfonds opgenomen. Alle uit het securities lendingprogramma voortvloeiende baten en lasten worden volgens het toerekenbeginsel over de looptijd van de desbetreffende transacties verantwoord in de rentebaten of -lasten in de staat van baten en lasten.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde, indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves, blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

2.4.2.3 Technische voorzieningen

Technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds

De TV voor risico van het pensioenfonds worden gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten (ook voor indexatiebesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante-condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen. Bij de berekening van de voorziening wordt

rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de constante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid. Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

Sterfte:	Volgens de AG Prognosetafel 2022 (startjaar 2024) van het Koninklijk Actuarieel Genootschap (KAG), rekening houdend met de ervaringssterfte van TDV (2022: AG Prognosetafel 2022 (startjaar 2023)).
Leeftijdsvaststelling:	De leeftijd van hoofdverzekerden wordt vastgesteld in maanden nauwkeurig. Voor de leeftijdsvaststelling van meeverzekerden wordt een man drie jaar ouder verondersteld dan een vrouw en een vrouw twee jaar jonger dan een man.
Partnerfrequentie:	CBS 2022, inclusief samenwonend, waarbij verondersteld wordt dat 100% van de deelnemers op pensioendatum een partner heeft. Na de 67-jarige leeftijd wordt het bepaalde partnersysteem toegepast.
Wezenopslag:	De voorziening van het latente partnerpensioen van de nog niet gepensioneerde deelnemers wordt verhoogd met 0,6% in verband met het wezenpensioen.
Ervaringssterfte:	Gebaseerd op het model van Sprenkels 2022.
Interest:	De gehanteerde marktrente die gebaseerd is op de Ultimate Forward Rate (UFR) per ultimo 2023 (2022: per ultimo 2022)
Kosten:	Kostenopslag ter grootte van 2,3% (2022: 2,3%) van de TV in verband met de toekomstige administratie- en excassokosten.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan een jaar.

2.4.2.4 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de TV. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen van werkgever en werknemers

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Eventuele opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

2.4.2.5 Beleggingsresultaten voor risico van het fonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten worden in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden en soortgelijke opbrengsten. Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

2.4.2.6 Mutatie technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de loonontwikkeling volgens de cao. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden.

Het pensioenfonds streeft ernaar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,26% (2022: -0,49%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-rentecurve aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de TV worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de TV herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd "Wijziging marktrente".

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de TV is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het pensioenfonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties technische voorzieningen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Waardeoverdrachten

De uitgekeerde en de ontvangen waardeoverdrachten betreffen respectievelijk de overgedragen dan wel overgenomen pensioenverplichtingen. De individuele waardeoverdrachten worden berekend volgens de wettelijke rekenregels.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

2.4.2.7 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten. De kasstromen uit directe beleggingsopbrengsten zijn inclusief de derivatentransacties.

2.4.3 Toelichting op de balans (bedragen x € 1.000)

Beleggingen voor risico van het fonds (1)

	2023	2022
<i>Vastgoedbeleggingsfondsen, stand 1 januari</i>	93.799	104.775
Aankopen	0	0
Verkopen	0	0
Waardemutaties	-7.731	-10.975
Stand per 31 december	86.068	93.799
<i>Aandelen, stand per 1 januari</i>	206.525	262.054
Aankopen	200.971	203
Verkopen	-228.684	-21.763
Waardemutaties	30.537	-33.970
Stand per 31 december	209.348	206.525
<i>Vastrentende waarden inclusief fondsen stand, per 1 januari</i>	252.048	299.189
Aankopen	274.632	56.747
Verkopen	-224.694	-52.233
Waardemutaties	16.290	-51.834
Mutatie opgelopen rente	-732	178
Stand per 31 december	317.543	252.048
<i>Derivaten, stand per 1 januari</i>	-7.473	11.480
Aankopen	0	0
Verkopen	384	6.269
Waardemutaties	-864	-25.222
Saldo positie per 31 december	-7.953	-7.473
<i>Overige beleggingen, stand per 1 januari</i>	49	43
Aankopen	0	0
Verkopen	0	0
Waardemutaties	0	6
Stand per 31 december	49	49

	Genoteerde marktprijzen	Netto contante waarde	Niet genoteerde fondsen	Totaal
Vastgoedbeleggingsfondsen	31.402	0	54.666	86.068
Aandelen	209.072	0	276	209.348
Vastrentende waarden	292.966	0	24.577	317.543
Derivaten	0	-7.953	0	-7.953
Overige beleggingen	0	0	49	49
Totaal 2023	533.439	-7.953	79.568	605.055
Totaal 2022	334.323	-7.473	218.099	544.948

Opgemerkt wordt dat schattingen naar hun aard subjectief zijn en dat de geschatte actuele waarden van financiële instrumenten derhalve inherent onderhevig zijn aan onzekerheden en waardeoordelen ten aanzien van volatiliteit, rentestand en kasstromen. Deze schattingen zijn momentopnames, gebaseerd op de marktomstandigheden en de op dat moment beschikbare informatie.

Vastgoedbeleggingen (2)

De beleggingen in vastgoed zijn als volgt onder te verdelen:

	2023		2022	
	(x € 1.000)	%	(x € 1.000)	%
Indirecte vastgoedbeleggingen				
niet beursgenoteerd Nederland	42.377	49,2	49.285	52,5
niet beursgenoteerd Europa	23.296	27,1	26.555	28,3
beursgenoteerd	20.395	23,7	17.959	19,1
Totaal	86.068	100,0	93.799	100,0

Aandelen (3)

De beleggingen in aandelen zijn als volgt onder te verdelen:

	2023		2022	
	(x € 1.000)	%	(x € 1.000)	%
Beleggingsfondsen (Actief)				
- Europa	35.786	17,1	60.876	29,5
- Emerging Markets	22.476	10,8	18.919	9,2
Beleggingsfondsen (Passief)				
- Europa	54.473	26,1	31.093	15,1
- Verenigde Staten (VS)	66.606	31,9	66.753	32,3
- Azië	19.343	9,3	20.577	10,0
Private Equity	10.117	4,8	8.308	4,0
	208.801	100,0	206.525	100,0

Beleggingen in aandelen betreffen beleggingsfondsen en Private Equity beleggingsfondsen. Er wordt niet rechtstreeks in beursgenoteerde en niet-beursgenoteerde aandelen belegd.

Vastrentende waarden (inclusief fondsen) (4)

De beleggingen in obligaties inclusief lopende interest zijn als volgt onder te verdelen:

	2023		2022	
		%		%
Rating volgens S&P				
AAA	46.210	14,6	33.986	13,5
AA	86.441	27,2	81.107	32,2
A	74.811	23,6	44.631	17,7
BBB	54.094	17,0	44.578	17,7
Lager dan BBB	50.399	15,9	37.502	14,9
Geen rating	5.589	1,8	10.243	4,1
	317.543	100,0	252.048	100,0

	2023		2022	
		%		%
Staatsobligaties	118.622	37,4	89.204	35,4
Bedrijfsobligaties	696	0,2	56.730	22,5
Hypotheekfondsen	24.577	7,7	23.540	9,3
Beleggingsfondsen in vastrentende waarden	173.647	54,7	82.573	32,8
Totaal	317.543	100,0	252.048	100,0

De omvang van de portefeuille vastrentende waarden is t.o.v. 2022 behoorlijk gestegen. Dit komt voor het grootste gedeelte doordat liquiditeiten belegd worden in geldmarktfondsen en niet op rekening

worden aangehouden. Het aandeel van leningen met een AA-rating is afgenomen terwijl het aandeel van leningen met een BBB-rating is toegenomen.

Het aandeel van bedrijfsobligaties is afgenomen en dat van staatsobligaties is toegenomen.

De duration van de obligatieportefeuille (inclusief beleggingsfondsen) bedroeg ultimo 2023 circa 16,4 jaar (2022 exclusief beleggingsfondsen: 10,65 jaar).

De positie in vastrentende waarden is inclusief de vordering uit opgelopen rente van 1.430.

Derivaten (5)

Rentefutures worden aangegaan om de duration van de portefeuille vastrentende waarden te verhogen of te verlagen. Aandelenfutures worden aangegaan in plaats van fysieke beleggingen of ter afdekking van het neerwaarts risico van fysieke beleggingen.

Renteswaps worden aangegaan ter vermindering van het verschil van de rentegevoeligheid van de bezittingen en verplichtingen (rentemismatch).

Het valutarisico van de Amerikaanse dollar (USD) wordt (gedeeltelijk) afgedekt door middel van valutatermijncontracten.

	2023		2022	
	Contractpositie	Resultaat	Contractpositie	Resultaat
Aandelenfutures	0	0	0	0
Rentefutures	0	0	0	0
Renteswaps	50.058	-8.716	55.000	-9.598
Valutatermijncontracten	75.931	762	95.033	2.125

Het resultaat is het ongerealiseerde resultaat per ultimo boekjaar. Ter zekerheidsstelling van het ongerealiseerde resultaat op de renteswaps heeft BlackRock in haar functie als collateral manager per 31 december 2023 zorggedragen voor een storting van effecten door de tegenpartijen met een waarde van € 8.732 op een gesepareerde rekening van TDV bij Caceis N.V., Amsterdam.

Valutatermijncontracten betroffen de verkoop van USD 83.904 (2022: USD 72.500).

Beleggingen in bijdragende onderneming

Er wordt niet belegd in of er worden geen leningen verstrekt aan de bijdragende onderneming.

Vorderingen en overlopende activa (6)

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan 1 jaar, met uitzondering van de vordering op de herverzekeraar (€ 591). Naar schatting heeft 90% van deze vordering een looptijd van langer dan 1 jaar.

Vorderingen en overlopende activa (6)	2023	2022
Vordering uit hoofde van herverzekeringen (7)	591	665
Rekening courant werkgever	2.772	2.690
Dividendbelasting	387	587
Overige vorderingen	1.403	267
Totaal	5.153	4.210

Vordering uit hoofde van herverzekeringen (7)

	2023	2022
Stand per 1 januari	665	962
Uitkeringen	-140	-161
Overige mutaties	66	-136
Stand per 31 december	591	665

Het gaat hierbij om pensioenaanspraken die herverzekerd zijn bij Nationale-Nederlanden, maar waarvan de uitkering door het fonds wordt verzorgd. De vordering uit hoofde van herverzekeringen wordt vastgesteld op basis van de actuariële grondslagen van het fonds. Er is geen sprake van resultaatdeling.

Liquide middelen (8)

Onder de liquide middelen worden opgenomen die kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen, die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn. Zij worden onderscheiden van tegoeden die het karakter hebben van beleggingen (looptijd langer dan een jaar). Alle liquide middelen staan ter vrije beschikking aan het fonds.

Stichtingskapitaal en reserves (9)

	2023	2022
Stand per 1 januari	149.588	155.791
Uit bestemming saldo van baten en lasten	13.593	-6.203
Stand per 31 december	163.181	149.588

In de bestuursvergadering van 24 juni 2024 heeft het bestuur besloten het resultaat over het boekjaar 2023 ad € 13.593 toe te voegen aan de algemene reserve.

Solvabiliteit

	2023		2022	
Minimaal vereist eigen vermogen	18.759	4,2%	17.743	4,2%
Vereist eigen vermogen	104.739	23,3%	97.713	22,9%

Het vereist eigen vermogen wordt berekend met behulp van de standaardmethode. Van beleggingsfondsen waarvan geen cashflow beschikbaar is, wordt gerekend met de duration en niet met de cashflow. Voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische assetmix in de evenwichtssituatie.

De dekkingsgraad bedraagt 136,3% en is als volgt berekend: pensioenvermogen gedeeld door de technische voorzieningen. De beleidsdekkingsgraad bedraagt 139,1%.

De reële dekkingsgraad per ultimo 2023 bedraagt 105,4% (2022: 92,7%). In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat TDV voldoende vermogen heeft om aan de pensioenverplichtingen te voldoen én om de pensioenen volledig te verhogen met de verwachte stijging van de prijzen. Bij een dekkingsgraad van 132,0% (2022: 149,8%) zouden de pensioen volledig kunnen worden gecompenseerd voor de verwachte stijging van de prijzen (de toekomstbestendige indexatie-dekkingsgraad). Dat is een aanzienlijke daling t.o.v. 2022. Dit komt door de sterke daling van de inflatie. Als gevolg hiervan is de reële dekkingsgraad gestegen en ligt deze nu boven 100%.

In %	2023
Stand per 1 januari	135,0
Premies (M1)	-0,3
Pensioenuitkeringen (M2)	1,7
Toeslagen (M3)	-1,5
Renteverandering (M4)	-9,8
Overrendement (M5)	11,0
Overig (M6)	0,1
Stand per 31 december	136,3

M verwijst naar een indeling die DNB gebruikt voor de analyse van veranderingen in de dekkingsgraad.

Per ultimo 2023 heeft TDV geen reservetekort.

Technische voorzieningen (TV) (10)

De TV worden weergegeven inclusief de voorziening voor herverzekerde rechten.

	2023	2022
Stand per 1 januari	426.933	537.117
Bij:		
Toevoeging aan pensioenopbouw	8.977	12.588
Indexering en overige toeslagen	4.904	67.799
Rentetoevoeging	13.741	-2.623
Wijziging rente	15.694	-162.904
Mutatie overdracht van rechten	1.107	4.090
Af:		
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	20.207	17.797
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	465	409
Wijziging actuariële grondslagen	0	9.562
Overige mutaties	877	1.367
Stand per 31 december	449.808	426.933

Overige mutaties betreft hoofdzakelijk het resultaat op sterfte. Er zijn in 2023 meer deelnemers overleden dan verwacht.

Korte beschrijving van de aard van de pensioenregelingen

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 67 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,76% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op partner- en wezenpensioen. Jaarlijks beslist het bestuur over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet kwalificeert de pensioenregeling als een uitkeringsovereenkomst.

Toeslagverlening

De indexatie van pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur. De ambitie bestaat om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. Er is geen recht op toekomstige indexaties. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige indexaties en er wordt geen pensioenpremie voor betaald. Indexatie wordt uit toekomstig beleggingsrendement gefinancierd.

Inhaalindexaties

Indien in het verleden geen volledige indexatie heeft plaatsgevonden kunnen conform de wettelijke voorschriften inhaalindexaties worden toegekend. In 2023 lieten de wettelijke voorschriften geen inhaalindexaties toe.

De technische voorzieningen zijn naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2023	2022
Voorziening voor actieve deelnemers	153.780	150.306
Voorziening voor gewezen deelnemers	68.327	58.265
Voorziening voor pensioengerechtigden	227.701	218.362
Totale TV	449.808	426.933

De TV zijn contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur per ultimo van het boekjaar zoals voorgeschreven in het nieuw Financieel ToetsingsKader (nFTK). Voor het fonds bedroeg het gewogen gemiddelde van de rente op basis van deze rentetermijnstructuur 2,37% (2022: 2,67%).

De Overige TV betreffen de voorziening voor zieke deelnemers. Vanaf 2019 wordt door TDV 5% van de ontvangen premie toegevoegd aan deze voorziening. Na twee jaar valt de betreffende toevoeging vrij, waarna deze kan worden aangewend voor de verwachte schadelast die ontstaat door arbeidsongeschiktheid.

Kortlopende schulden en overlopende passiva (11)

	2023	2022
Belastingen en premies sociale verzekeringen	0	2
Nog te betalen pensioenuitkeringen	387	467
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen (5)	8.716	9.598
Overige schulden	275	365
	9.377	10.432

Alle overige schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar met uitzondering van de post "Nog te betalen uitkeringen" (maximaal 5 jaar).

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

TDV belegt in Private Equity. Hiertoe zijn verplichtingen aangegaan voor een maximumbedrag. Betalingen hierop vinden gespreid over een aantal jaren plaats. Ultimo 2023 staan er de facto geen verplichtingen open waarop mogelijk nog een betaling opgevraagd kan worden.

TDV heeft met een aantal partijen voor onbepaalde tijd overeenkomsten afgesloten waar mogelijk betalingsverplichtingen uit voort kunnen vloeien. De belangrijkste overeenkomsten zijn die met BlackRock (Netherlands) B.V. (€ 907, maandelijks opzegbaar), VEC (€ 19, maandelijks opzegbaar), AxyWare (inmiddels Lumera) (€ 54, maandelijks opzegbaar) en PQR (€ 28, 3 maandelijks opzegbaar). In totaal bedraagt de jaarlijkse verplichting met deze partijen € 1.008 (incl. BTW). Daarnaast loopt er een huur-overeenkomst (5 jaar) met een jaarlijkse verplichting van € 42.

2.4.4 Toelichting op de staat van baten en lasten

Premiebijdragen van werkgever en werknemer (12)

	2023	2022
Basispensioenregeling	11.101	10.504
Ploegentoeslagregeling	9	9
Overige premies	2	5
Totale premiebijdragen	11.113	10.520
Te ontvangen premie conform ABTN (gedempte premie)	10.929	9.685
Zuiver kostendekkende premie	11.508	16.054

De minimaal te ontvangen premie (conform ABTN) is als volgt opgebouwd: actuariële kostprijs (€ 6.150) plus kostenopslag (€ 250) plus solvabiliteitsopslag VEV (€ 1.407) plus een opslag voor de voorwaardelijke onderdelen (€ 3.121).

De zuiver kostendekkende premie is als volgt opgebouwd: actuariële kostprijs RTS (€ 9.162) plus kostenopslag (€ 250) plus solvabiliteitsopslag VEV (€ 2.096).

Op advies van de actuaris wordt bij de vaststelling van de premie ten aanzien van de dekking van de pensioenuitvoeringskosten eerst de vrijval van excassokosten meegenomen. Mocht deze vrijval onvoldoende zijn om de pensioenuitvoeringskosten te dekken, dan dient er een kostenopslag toegevoegd te worden. In 2023 was dit het geval.

Bovengenoemde premies dienen vergeleken te worden met de ontvangen reguliere premiebijdragen.

De ontvangen premiebijdragen zijn lager dan de zuiver kostendekkende premie. Dat komt doordat TDV de premie berekent op basis van een gedempte premie. Hierbij wordt uitgegaan van een verwacht rendement voor de komende 5 jaar. Dit gemiddelde was per ultimo 2022 hoger dan de door DNB vastgestelde rentetermijnstructuur per ultimo 2022. De rentestanden per ultimo 2022 zijn de uitgangspunten voor de premie over 2023.

De feitelijk ontvangen reguliere premie (€ 11.113) was hoger dan te ontvangen premie conform ABTN (€ 10.929).

Beleggingsresultaten voor risico van het fonds (13/14)

Beleggingsresultaten voor risico van het fonds (13/14)	Directe beleggings-opbrengsten	Indirecte beleggings-opbrengsten	Beleggings-kosten	Totaal
2023				
Vastgoedbeleggingen	1.930	-7.731	-114	-5.915
Aandelen	505	30.536	-440	30.601
Vastrentende waarden	5.109	16.290	-228	21.171
Overige beleggingen	195	0	0	195
Derivaten	103	-799	-195	-891
	7.843	38.295	-977	45.161
2022				
Vastgoedbeleggingen	2.958	-10.970	-109	-8.120
Aandelen	920	-33.970	-572	-33.621
Vastrentende waarden	6.173	-51.834	-223	-45.884
Overige beleggingen	14	0	0	14
Derivaten	726	-25.221	-180	-24.675
	10.791	-121.994	-1.084	112.287

Beleggingskosten (14)

	2023	2022
Bewaarloon en provisies	69	62
Vermogensbeheer	394	534
Salarissen / sociale lasten	333	310
Controle en advies	145	138
Overige	36	40
	977	1.084

Naast bovengenoemde kosten, worden er ook kosten gemaakt door beleggingsfondsen waarin TDV belegt. Bij veel fondsen worden deze kosten rechtstreeks ten laste gebracht van de beleggingsresultaten en komen daardoor niet tot uitdrukking in bovenstaande opsomming.

Pensioenuitkeringen (15)

	2023	2022
Ouderdomspensioen	15.053	13.281
Partnerpensioen	4.990	4.413
Wezenpensioen	33	12
Afkopen	116	375
	20.192	18.081

Pensioenuitvoeringskosten (16)

	2023	2022
Salarissen / sociale lasten	333	310
Pensioenadministratie	142	125
Controle en advies	145	138
Overige	95	91
	714	664

De kosten zijn verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Medewerkers

Bij TDV waren per 31 december 2023 6 personen werkzaam (2022: 6). Uitgedrukt in fte's bedroeg dit 5,2 (2022: 5,2). Deze medewerkers zijn in dienst van Trivium en gedetacheerd bij TDV. De loonkosten worden (voor 90%) aan TDV doorbelast. Alle werknemers zijn werkzaam in Nederland.

Kosten onafhankelijke accountants

In het boekjaar en voorgaand boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

	Accountants	Overig netwerk	Totaal
2023			
Controle van de jaarrekening	73	0	73
Andere controlewerkzaamheden	0	0	0
Fiscale advisering	0	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0	0
Totaal	73	0	73
2022			
Controle van de jaarrekening	69	0	69
Andere controlewerkzaamheden	0	0	0
Fiscale advisering	0	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0	0
Totaal	69	0	69

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de stichting zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2023, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het pensioenfonds, de aangesloten onderneming en hun bestuurders. Behoudens premiefacturatie en kostenverrekeningen vinden er geen andere transacties tussen de aangesloten partijen plaats.

Voor zover van toepassing zijn transacties met verbonden partijen tegen marktconforme voorwaarden gerealiseerd.

Inzake de vergoedingen van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting onder "Vergoedingen". Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

Vergoedingen

Bestuursleden die niet in dienst zijn van Trivium ontvangen een vaste vergoeding. Voor 2023 bedroeg deze vergoeding in totaal € 4 (2022: € 4). Bestuursleden die in dienst zijn van Trivium ontvangen geen aparte vergoeding voor hun bestuurswerkzaamheden.

De vergoeding voor leden van het Verantwoordingsorgaan die niet in dienst zijn van Trivium bedroeg € 2 (2022: € 2) en die voor de leden van de beleggingsadviescommissie die niet in dienst zijn van Trivium € 28 (2022: € 29).

2.4.5 Risicoparagraaf

(bedragen x € 1.000)

Solvabiliteitsrisico

TDV is onderhevig aan vele risico's. De belangrijkste doelstelling van TDV is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor de realisering van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit.

Het belangrijkste risico voor TDV is het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat TDV niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen.

Ter dekking van de verschillende risicofactoren dienen pensioenfondsen extra vermogen (buffers) aan te houden. Conform artikel 131 van de Pensioenwet, bestaan deze buffers uit het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) en het vereist eigen vermogen (VEV).

Het MVEV is afhankelijk van de risico's die het fonds loopt. Het gaat hierbij om risico's met betrekking tot sterfte en arbeidsongeschiktheid, maar ook financiële risico's die worden gelopen over de beleggingen. TDV heeft het MVEV per ultimo 2023 berekend op 4,2%.

Onder het nFTK worden pensioenfondsen tevens getoetst op het VEV. De toets op het VEV leidt via een aantal risicofactoren uiteindelijk tot het VEV. Deze risicofactoren betreffen het renterisico, het risico zakelijke waarden, het valutarisico, het grondstoffenrisico, het kredietrisico en het verzekeringstechni-

sche risico. Het VEV is bepaald aan de hand van het zogenaamde standaardmodel. Hierbij wordt uitgegaan van het maximum zoals berekend onder de strategische beleggingsmix en zoals berekend onder de feitelijke mix. Het VEV voor TDV bedraagt per ultimo 2023 23,3%. De samenstelling van het VEV ziet er als volgt uit:

	2023	2022
S1: Renterisico	18.740	22.506
S2: Zakelijke waarden risico	71.840	70.369
S3: Valutarisico	31.341	17.858
S4: Grondstoffenrisico	0	0
S5: Kredietrisico	26.984	20.093
S6: Verzekeringstechnisch risico	13.917	13.712
S10: Risico actief beheer	11.563	11.668
Totaal volgens wortelformule A	104.739	97.713
Technische Voorzieningen (B)	449.808	426.933
Vereist Eigen Vermogen (A / B)	23,3%	22,9%

De stijging t.o.v. 2022 is grotendeels veroorzaakt door het hogere valutarisico. Vanaf 1 juli 2023 wordt er minder van het valutarisico afgedekt.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat pensioenfondsen lopen ten gevolge van de wijziging van de marktrente. Een daling van de marktrente betekent dat de pensioenverplichtingen hoger worden gewaardeerd en vice versa.

Indien de beleggingen in dezelfde mate zouden bewegen als de verplichtingen, zou er geen renterisico bestaan. Echter omdat de omvang van de verplichtingen groter is dan de omvang van de rentedragende bezittingen en veelal de looptijd van de verplichtingen langer is dan de looptijd van de rentedragende bezittingen, is dit meestal niet het geval en is er sprake van een mismatch tussen de rentegevoeligheid van de verplichtingen en bezittingen.

Het is gebruikelijk om de omvang van deze mismatch uit te drukken in duration. Bij TDV was de omvang van de mismatch per ultimo 2023 ongeveer 7,4 jaar. Dat betekent in concreto dat als de rente met 1%-punt daalt (stijgt) de verplichtingen met ongeveer 7,4% meer stijgen (dalen) dan de waarde van de totale bezittingen.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat de waarde van de bezittingen daalt door veranderingen in de markten waarin belegd wordt. Door de beleggingen over meerdere markten te spreiden wordt voorkomen dat het fonds sterk afhankelijk is van één markt. Wel is het zo dat een aantal markten een bepaalde samenhang vertonen, waardoor een daling van een markt ook leidt tot een daling van andere markten. Er zijn echter ook markten die juist tegengesteld op elkaar reageren. In het laatste kwartaal van 2023 vertoonden de meeste markten een grote samenhang. De rente daalde waardoor beleggingen in vast-rentende waarden stegen. De daling van de rente had ook een positieve uitwerking op meer risicovolle beleggingen. Deze stegen fors. TDV spreidt haar vermogen over een veelheid van markten en er zijn maxima gesteld aan het gewicht dat in één markt belegd mag worden.

Valutarisico

Valuta vormen een potentieel risico omdat alle verplichtingen in euro's luiden en een deel van de beleggingen genomineerd is in vreemde valuta. Bij TDV komt een groot gedeelte van het valutarisico voort uit posities in beleggingsfondsen. In veel van deze fondsen wordt geheel of gedeeltelijk in vreemde valuta belegd. Een aantal fondsen is genoteerd in buitenlandse valuta. TDV ontvangt regelmatig een opgave van de valutaire verdeling van deze fondsen. Het valutarisico van de dollar was over 2023 voor een groot gedeelte structureel afgedekt. Het valutarisico van het Britse pond was tot 30 juni 2023 structureel afgedekt. Vanaf 1 juli wordt het valutarisico van het Britse pond niet meer afgedekt. Belangrijkste overblijvende valutarisico's betreffen valuta van Aziatische en opkomende landen. Per 31 december 2023 besloegen de in buitenlandse valuta genoteerde beleggingen ongeveer 18,2% (2022: 17,3%) van het totaal belegd vermogen (na valutaafdekking). Dit is als volgt opgebouwd:

	2023
Valutaexposure voor valutaafdekking	281.399
Valutaafdekking	108.668
Valutaexposure na valutaafdekking	172.731

Deze opstelling is gebaseerd o.b.v. de FTK-rapportage waarbij het zogenaamde volledige look through-principe wordt gehanteerd.

Kredietrisico

Dit betreft het risico van financiële verliezen voor TDV als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop TDV vorderingen heeft. De grootste kredietrisico's voor TDV schuilen in potentie in de portefeuille vastrentende waarden. Er zijn echter strikte criteria gesteld aan de kwaliteit van de leningnemers. Voor de leningnemers zijn criteria aangelegd ten aanzien van de rating zoals vastgesteld door onafhankelijke ratingbureaus en is er een maximumpercentage van het vermogen dat geleend mag worden aan één geldnemer. Een overzicht van de kredietwaardigheid van de debiteuren van de vastrentende portefeuille staat vermeld op pagina 53.

Bij het afhandelen van beleggingstransacties wordt in principe gehandeld op basis van levering tegen betaling. Hierdoor is het tegenpartijrisico minimaal. Bij een beperkt aantal beleggingsfondsen is dit overigens niet mogelijk. Het kredietrisico op een beleggingsfonds is echter geringer dan dat op een gewone tegenpartij.

Het risico bij handel in futures is sterk ingeperkt door dagelijkse afrekening via een bankrekening van TDV.

Bij het afsluiten van renteswaps is het kredietrisico beperkt tot de eventuele winst op de transactie. Hiertegenover staat onderpand dat de tegenpartij moet storten op een rekening van TDV.

Concentratierisico

Grote posten kunnen leiden tot concentratierisico. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2,5% van het balanstotaal uitmaakt.

Per 31 december 2023 betreft dit de volgende posten:

	2023	% vermogen
Blackrock US Fund	66.606	10,9%
PGIM Global corporate Bond Fund	64.601	10,5%
Blackrock Europa (Ex CW) Fund	54.473	8,9%
Wellington European Equity Fund	35.786	5,8%
CBRE Dutch Residential Fund	35.114	5,7%
Robeco High Yield Fund	30.588	5,0%
Colchester Local Mrk.	29.788	4,9%
ASR Hypothekenfonds	24.577	4,0%
Blackrock Pacific Fund	19.343	3,2%
Fasanara Gl.Div.Alt.Debt	18.481	3,0%
Barings Global Loan Fund	15.489	2,5%

Verzekeringstechnische risico's

TDV hanteert voorzichtige grondslagen bij de bepaling van de TV. Er wordt gewerkt met de overlevingstafels van het Koninklijk Actuarieel Genootschap (AG Prognosetafel 2022) rekening houdend met de ervaringssterfte van TDV. Echter, deze tafels kunnen niet actueel genoeg blijken te zijn. Dit is in 2009 en 2010 gebleken met de bekendmaking van nieuwe overlevingskansen door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de nieuwe AG Prognosetafels. Hierdoor heeft TDV moeten besluiten om de TV met in totaal € 27.600 te verhogen. De nieuwe prognosetafels houden rekening met een verdere stijging van de levensverwachting. Hierdoor zouden in de toekomst zulke grote correcties zoals zich in 2009 en 2010 hebben voorgedaan, niet meer voor moeten komen. Het kan echter goed zijn dat ook deze tafels te conservatief blijken te zijn. Dat bleek wederom in 2012 toen TDV opnieuw € 4.800 aan de TV moest toevoegen voor de hogere levensverwachting. Ontwikkelingen in de medische wetenschap spelen hierbij een belangrijke rol en deze zijn moeilijk te voorspellen.

Actief beheer

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles die worden ingenomen ten opzichte van de strategische portefeuilles verstaan. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van de tracking error. De tracking error meet de mate van afwijking tussen het rendement van een beleggingsportefeuille en het rendement op een normportefeuille. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen norm ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van een norm afwijkt. Een hogere tracking error impliceert daarmee een hogere mate van actief risico.

Het VEV voor actief beheer wordt bepaald als het maximale verlies door actief beheer dat met een waarschijnlijkheid van 2,5% zal optreden. Dit verlies wordt bepaald met behulp van de (ex-ante) tracking error.

Liquiditeitsrisico

TDV keert pensioenen uit. Daarvoor zijn liquide middelen nodig. In het beleggingsbeleid wordt hiermee rekening gehouden door te streven naar een constante stroom aan beleggingsinkomsten. Mochten de inkomsten niet toereikend zijn, dan kan een gedeelte van de beleggingsportefeuille verkocht worden. Het merendeel van de beleggingen wordt dagelijks op de financiële markten verhandeld en kan dus dagelijks te gelde gemaakt worden. Voor een aantal beleggingsfondsen waarin belegd wordt, bestaat één keer per maand de mogelijkheid om te verkopen.

Bij een aantal niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen vergt liquidatie een langere periode. Bijzondere omstandigheden daargelaten kan minstens 70% van het belegd vermogen binnen één maand liquide gemaakt worden.

2.4.6 Actuariële analyse

	2023	2022
Resultaat op premies en koopsommen (17)		
Benodigde premies en koopsommen	-9.369	-13.652
Feitelijke premies en koopsommen	11.113	10.520
	1.744	-3.132
Resultaat op toeslagen (18)		
Benodigd voor toeslagen	-4.904	-67.799
Resultaat op kosten (19)		
Beschikbaar door excasso-opslag en premie	714	664
Pensioenuitvoeringskosten	-714	-664
	0	0
Resultaat op levenskansen (20)		
Verzekeringen met langlevensrisico	810	1.903
Verzekeringen met kortlevensrisico	-329	183
	481	2.086
Resultaat op interest (21)		
Benodigde interest	-13.741	2.623
Wijziging marktrente	-15.694	162.904
Directe en indirecte beleggingsopbrengsten	46.138	-111.203
Beleggingskosten	-977	-1.084
	15.726	53.240
Resultaat op arbeidsongeschiktheid (22)	371	364
Overige resultaten (23)	175	9.038
Totaal resultaat	13.593	-6.204

Toelichting op de actuariële analyse

(bedragen x € 1.000)

Resultaat op premies en koopsommen (17)

Het resultaat op premies en koopsommen is het verschil tussen aan de ene kant de van werkgevers en werknemers in het boekjaar ontvangen nettobijdragen en aan de andere kant het voor de tijdsevenredige opbouw van de pensioenaanspraken benodigde bedrag.

Het resultaat op de reguliere premie was voor het eerst sinds jaren positief. De rente waarmee de kostprijs van de inkoop van de pensioenaanspraken wordt berekend lag iets hoger dan het rendement waarmee de daadwerkelijke premie is vastgesteld.

Resultaat op toeslagen (18)

In 2023 zijn de opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers verhoogd.

Resultaat op kosten (19)

De vrijval van de excasso-opslag uit de TV was onvoldoende om de werkelijke pensioen-uitvoeringskosten te dekken. Het verschil (€ 250) is als opslag aan de premie toegevoegd.

Resultaat op levenskansen (20)

Dit resultaat wordt verklaard doordat de werkelijke sterfte afwijkt van de verwachte sterfte. Het resultaat bestaat uit een positief resultaat op langlevens (ouderdomspensioen en ingegaan partnerpensioen) van € 810 en een negatief resultaat op kortlevens (nieuwe ingang van partnerpensioen) van € 329. Uit het positieve resultaat op langlevens kan worden geconcludeerd dat er bij het fonds meer verzekerden zijn overleden (dit betreft zowel gepensioneerden als partners van (oud) deelnemers) dan op grond van de gehanteerde overlevingstafels werd verwacht. Het negatieve resultaat op kort leven betekent dat er een hoger bedrag aan partnerpensioenen is ingegaan dan verondersteld.

Ten opzichte van 2022 is het positieve resultaat op het langlevensrisico afgenomen.

Dit zou verband kunnen houden met de coronapandemie (in 2022 meer overlijdensgevallen vanwege corona), maar daar is (nog) geen bewijs voor.

Resultaat op interest (21)

Het resultaat op interest is gelijk aan de behaalde netto beleggingsopbrengsten plus de mutatie in de TV vanwege de verandering van de marktrente gedurende het boekjaar (van 2,67% naar 2,36%) plus de technisch benodigde interest voor één jaar. De benodigde interest voor één jaar was voor het eerst sinds een aantal jaar weer positief (geen negatieve rente meer). De daling van de rente zorgde voor een stijging van de TV. De netto beleggingsopbrengsten compenseerden beide rentefactoren ruimschoots.

Resultaat op arbeidsongeschiktheid (22)

Het resultaat op arbeidsongeschiktheid wordt verklaard door invaliderings- en revalideringsgevallen, de wijziging van arbeidsongeschiktheidspercentages, het vrijvallen van een deel van de voorziening voor zieke deelnemers en de correctie voor de loonindex voor inactieve deelnemers. In 2023 is er een positief resultaat op arbeidsongeschiktheid behaald.

Overige resultaten (23)

In 2022 was er een groot positief overig resultaat door de aanpassing van de fondsspecifieke ervaringssterfte. Deze aanpassing is gebaseerd op een door Sprenkels uitgevoerd onderzoek naar de ervaringssterfte bij TDV. De tweejaarlijkse aanpassing van de AG Prognosetafels is ook in deze post verwerkt.

In 2023 waren er geen bijzondere posten.

2.4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2023 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars-voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan, wat een drukkend effect op de dekkingsgraad van ongeveer 1% per jaar zal hebben. Per 1 januari 2024 bedroeg dit effect 0,2%.

Het bestuur van TDV heeft de jaarrekening 2023 vastgesteld op 24 juni 2024 te Deventer.

Het bestuur,

W.J. Morkin , voorzitter

M. Bankers

A.M.J. de Bekker

B.R van Doesburg

W.J. Lugtenburg-Sanders

M.J.E.T. van der Marck, secretaris

H.D. Panneman

3. Overige gegevens

3.1 Resultaatbestemming

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. Het bestuur bepaalt jaarlijks de bestemming van het resultaat.

3.2 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds TDV te Deventer is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2023.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaire ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds TDV, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 3.064.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 91.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. Aangezien het pensioenfonds gebruik maakt van de versoepelde toeslagregels opgenomen in het Besluit toeslag in bijzondere omstandigheden 2023 is artikel 137 van de Pensioenwet niet volledig van toepassing. Ik heb onderzocht of is voldaan aan de voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden. Hierbij is in aanmerking genomen dat het pensioenfonds gebruik maakt van de versoepelde toeslagregels opgenomen in het Besluit toeslag in bijzondere omstandigheden 2023, waardoor artikel 137, tweede lid, onderdelen a en b van de Pensioenwet niet van toepassing zijn. Het pensioenfonds heeft onderbouwd te hebben voldaan aan de in dat besluit gestelde voorwaarden voor het gebruik van de versoepelde toeslagregels.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds TDV is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheden tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amsterdam, 28 juni 2024
drs. J.J.M. Tol AAG RBA
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

3.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds TDV

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting Pensioenfonds TDV (hierna ook: "het pensioenfonds") te Deventer gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds TDV op 31 december 2023 en van de staat van baten en lasten over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds TDV zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3,0 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze relevant is voor de berekening van de (beleids)dekingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 91.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's en niet naleven van wet- en regelgeving

Frauderisicobeheersing door het pensioenfonds

Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en de omgeving waarin zij opereert, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het toezichthoudend orgaan het toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan.

In hoofdstuk 1.5 Risicobeheer paragraaf Fraude van het bestuursverslag beschrijft het bestuur de procedures ten aanzien van de risico's op fraude.

Onze frauderisico-analyse

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en corruptie. Wij

hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

Het veronderstelde frauderisico met betrekking tot de opbrengstverantwoording is weerlegd, gezien de aard van de opbrengsten. De opbrengsten bestaan uit premiebijdragen die per deelnemer over de pensioengrondslag met een vastgesteld tarief wordt berekend en daardoor op objectieve wijze zijn vast te stellen. De beleggingsopbrengsten bestaan uit directe en indirecte (gerealiseerde en ongerealiseerde) beleggingsopbrengsten. De directe beleggingsopbrengsten betreffen homogene en niet-complexe opbrengstenstromen, zonder significante schattingselementen. Ten aanzien van de indirecte gerealiseerde beleggingsresultaten hebben wij het veronderstelde frauderisico weerlegd omdat er geen verhoogde druk is op het bestuur van het pensioenfonds om de opbrengstverantwoording te sturen en de gelegenheid om de opbrengstverantwoording materieel te beïnvloeden zeer beperkt is, mede door de inrichting van het proces en de daarbinnen aangestelde partijen. Ten aanzien van de indirecte ongerealiseerde beleggingsopbrengsten geldt dat deze op eenvoudige wijze af te leiden zijn van de waardering van de beleggingen.

Bij al onze controles besteden wij aandacht aan de risico's van het doorbreken van interne beheersing door het bestuur. Wij hebben bijzondere aandacht gehad voor posten met een hogere schattingsonzekerheid, waaronder de technische voorzieningen specifiek ten aanzien van veronderstellingen die beïnvloedbaar zijn door het bestuur. We verwijzen hierbij ook naar de kernpunten van onze controle voor onze specifieke controle-aanpak voor dit risico.

Onze specifieke controle-aanpak voor het frauderisico

Ten aanzien van het risico op doorbreking van de interne beheersing door het bestuur hebben wij werkzaamheden uitgevoerd zoals het toetsen van de aanvaardbaarheid van de in het grootboek vastgelegde journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht.

Verder hebben wij geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving. Tevens hebben we elementen van onvoorspelbaarheid opgenomen in onze controlewerkzaamheden. Ook hebben wij de uitkomsten van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving. Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur.

Onze specifieke controleaanpak voor het risico op het niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben gesprekken gevoerd met het bestuur om inzicht te verkrijgen in welke mate er is voldaan aan wet- en regelgeving. Ook hebben wij communicatie met De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) doorgenomen. Wij hebben een schriftelijke bevestiging verkregen van het bestuur dat alle bekende aangelegenheden van vermoede non-compliance aan ons zijn gemeld.

Onze observaties

De hiervoor vermelde werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van de controle van de jaarrekening. Ze zijn daarom niet gepland en uitgevoerd als een specifiek onderzoek gericht op fraude en het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Deze werkzaamheden hebben niet geleid tot bevindingen die van materieel belang zijn voor de jaarrekening.

Controleaanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode van minimaal twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening.

Wij hebben de beoordeling van de continuïteitsveronderstelling met het bestuur besproken en geëvalueerd. Bij deze beoordeling hebben wij in ogenschouw genomen dat de vermogenspositie van het pensioenfonds toereikend wordt geacht en het niet nodig is een herstelplan in te dienen bij De Nederlandsche Bank. Deze beoordeling levert geen informatie op die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur met betrekking tot de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
Waardering van beleggingen De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan naast beursgenoteerde effecten uit belangen in beleggingsfondsen en derivaten. In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In paragraaf 2.4.2.2 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet.	Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het: • beoordelen van de monitoring door het bestuur van de uitvoering van het beleggingsbeleid; • beoordelen van de effectieve werking van interne beheersingsmaatregelen bij het pensioenbureau. Met betrekking tot door het pensioenfonds uitbestede activiteiten hebben wij voor zover relevant en mogelijk gebruikgemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II rapportages; • voor beursgenoteerde effecten: toetsen van de juiste waardering van de beleggingen op basis van marktnoteringen; • voor de beleggingen in beleggingsfondsen: vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen overeenkomen met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens de laatste door een onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekening overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde waarde; • voor de derivaten: beoordelen of de gehanteerde waarderingsmethoden en technieken geschikt zijn om binnen de geldende verslaggevingsregels te komen tot de marktwaarde van deze beleggingen. Daarnaast uitvoeren van re-pricing waarvoor wij een eigen waarderingspecialist hebben ingeschakeld; • toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting in overeenstemming is met de geldende verslaggevingsregels.
Waardering van de technische voorzieningen De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds. In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. In paragraaf 2.4.2.3 zijn de gehanteerde waarderingsmethoden en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de technische voorzieningen uiteengezet.	Bij de vaststelling van de nauwkeurige waardering, waaronder de toereikendheid, van de technische voorzieningen hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaris, hebben wij zijn onafhankelijkheid in de rol van certificerend actuaris vastgesteld en hebben wij de bevindingen en het certificeringsrapport met hem besproken. Door ons is tevens nagegaan of: • de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaris worden gehanteerd bij het certificeren van de actuariële berekening van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, daarvoor geschikt zijn; • de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's;

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
	- de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; - administratieve gegevens zijn afgestemd met de opgave van externe partijen en de werkgever.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie bestaande uit het bestuursverslag, de overige gegevens en bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel

belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 28 juni 2024

Forvis Mazars Accountants N.V.

drs. C.A. Harteveld RA

4. Bijlagen

4.1 Begrippenlijst

Actief beheer: Bij het beheer van het vermogen wordt afgeweken van de benchmark met de bedoeling om een hoger resultaat te bereiken dan het resultaat van de benchmark.

(Koninklijk) Actuarieel Genootschap ((K)AG): Vereniging van actuarissen.

Actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN): In deze, door de wet verplichtgestelde nota, worden naast de actuariële aspecten van de reglementaire pensioenen ook de hoofdlijnen van het interne beheersingssysteem, de uitvoeringsovereenkomst, de opzet van de administratieve organisatie en interne controle en het beleggingsbeleid beschreven.

Actuariële grondslagen: Dit zijn de veronderstellingen die de actuaris gebruikt bij de vaststelling van de pensioenverplichtingen en de pensioenpremie. Deze veronderstellingen hebben onder meer betrekking op de gehanteerde rekenrente, de kansstelsels en de kostenopslagen.

Actuaris: De actuaris combineert economische en wiskundige technieken en is gespecialiseerd in verzekeringswiskunde. De actuaris bepaalt koopsommen en premies voor pensioenverplichtingen, verricht risicoanalyses en bepaalt toekomstige pensioenverplichtingen.

Afkoop: Afkoop van pensioenrechten is het vervangen van de toekomstige betalingen door betaling van een bedrag ineens.

Algemene maatregel van bestuur (AMvB): Een algemene maatregel van bestuur (AMvB) is een besluit van de regering waarin regels uit een wet verder worden uitgewerkt

AOW (Algemene Ouderdomswet): De AOW is een volksverzekering die geldt voor alle ingezetenen van Nederland en voor degenen die in dienst zijn van een Nederlandse werkgever en wordt gefinancierd door middel van het omslagstelsel. De AOW voorziet in uitkeringen bij ouderdom.

Asset allocatie: De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën.

Asset Liability Management (ALM): ALM omvat het beleggings-, indexatie- en premiebeleid, waarbij rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van de bezittingen (assets) en verplichtingen (liabilities) van het pensioenfonds in samenhang met de economische omstandigheden en de risicohouding van het pensioenfonds.

Autoriteit Financiële Markten (AFM): De AFM is de toezichthouder op het gedrag van en de informatieverstrekking door alle partijen op de financiële markten in Nederland.

Autoriteit Persoonsgegevens (AP): De AP is de onafhankelijke toezichthouder in Nederland die de bescherming van persoonsgegevens bewaakt.

Beleggingsfonds/-instelling: Een beleggingsfonds/-instelling verzamelt geld van meerdere beleggers en belegt dit namens hen.

Beleidsdekkingsgraad: Gemiddelde van de dekkingsgraad over de voorgaande 12 maanden.

Benchmark: Een objectieve maatstaf voor zowel de samenstelling als de performance van het belegde vermogen, ter vergelijking met de prestaties van beleggers.

Bewaarloon: Bedrag dat men aan zijn bank of commissionair verschuldigd is voor het hebben van een effectenrekening of effectendepot.

Buffer: Extra vermogen dat dient te worden aangehouden ter dekking van beleggingsrisico's.

Business Continuity Plan (BCP): In dit plan zijn de acties vastgelegd die dienen te worden uitgevoerd nadat een calamiteit is ontstaan.

CDC-regeling (Collective Defined Contribution-regeling): Pensioenregeling waarbij de werkgever jaarlijks de overeengekomen premie aan het fonds afdraagt, maar verder geen enkele andere verplichting jegens het fonds heeft.

Code Pensioenfondsen (Code): De Code bestaat uit 65 normen. Doel van de Code is om de kwaliteit van het functioneren van het pensioenfondsbestuur te verbeteren en daarbij het vertrouwen van alle direct belanghebbenden, maar ook van de maatschappij in het algemeen, te behouden en te versterken. De Code is te vinden op de website van de Monitoringcommissie Code Pensioenfondsen <http://mcpf.nl/publicaties/>.

Collateral management: Beheer van onderpand. Manier om het kredietrisico op tegenpartijen uit hoofde van derivatentransacties te beperken. Het risico is dat de tegenpartij op afloopdatum niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen. Het collateral reduceert dit risico doordat er gedurende de looptijd van de transactie door de tegenpartij onderpand wordt gestort ter dekking van de marktwaarde van de transacties.

Compliance dienstverlener: Een onafhankelijke al dan niet interne toezichthouder die (actief) toetst of de gedragscode en/of wettelijke regelingen met betrekking tot koersgevoelige informatie en privé effectentransacties worden nageleefd.

Contante waarde: Het bedrag dat op dit moment nodig is om in de toekomst betalingen mee te kunnen verrichten, waarbij rekening is gehouden met de actuariële grondslagen.

CWO: collectieve Waarde Overdracht

Dekkingsgraad: De procentuele verhouding tussen het aanwezige pensioenvermogen en de technische voorzieningen.

Dekkingstekort: Een fonds heeft een dekkingstekort indien het eigen vermogen kleiner is dan 5% van de technische voorzieningen.

De Nederlandsche Bank (DNB): Bij wet ingesteld toezichthoudend orgaan dat onder andere de naleving van de Pensioenwet bewaakt.

Derivaten: Afgeleide financiële instrumenten, dat wil zeggen financiële contracten, waarvan de waarde wordt afgeleid van een onderliggende waarde (bijvoorbeeld een aandeel), een referentieprijs of een index (bijvoorbeeld de AEX-index). De bekendste vormen van derivaten zijn opties, futures contracten en forward contracten.

Duration: Aanduiding van de koersgevoeligheid van vastrentende waarden als gevolg van veranderingen in de rentestand in relatie tot de resterende looptijd.

Eigen Risico Beoordeling (ERB): De ERB is een instrument voor pensioenfondsen om inzicht te krijgen in de samenhang tussen de strategie, de materiële risico's en de mogelijke consequenties hiervan voor tenminste de financiële positie, en de rechten van pensioengerechtigden en van (gewezen) deelnemers van het fonds.

Eigen vermogen: Pensioenvermogen minus de technische voorzieningen.

Ervaringssterfte: Correctiefactoren voor ervaringssterfte worden toegepast om de overlijdenskans van een verzekerde bij het fonds te verlagen.

European Central Bank (ECB): De ECB is de centrale bank voor de Europese gemeenschappelijke munt, de euro.

Excasso: Het verzorgen van uitbetalingen anders dan uit dienstverbanden, zoals pensioen-, VUT-, WAO/WIA- en lijfrenteuitkeringen.

Federal Reserve (Fed): Stelsel van federale banken in de VS welke fungeren als centrale bank voor de VS.

Fiduciair manager: Een fiduciair manager overziet en integreert alle aspecten van vermogensbeheer. Hij neemt een organisatie alle dagelijkse beheeractiviteiten uit handen.

Franchise: Het drempelbedrag (deel van het jaarsalaris) waarover geen pensioenopbouw plaatsvindt.

Fte (Fulltime-equivalent): Een rekeneenheid waarmee de omvang van een functie of de personeelssterkte kan worden uitgedrukt.

Fund of Funds: Een beleggingsfonds dat in beleggingsfondsen belegt.

Future: Een verhandelbare overeenkomst tussen twee partijen om een bepaalde onderliggende waarde te kopen of te verkopen op een vooraf afgesproken tijdstip in de toekomst tegen betaling van een eveneens vooraf overeengekomen prijs. Futures contracten worden verhandeld op een beurs.

Gedragscode: De code bevat voorschriften ter voorkoming van belangenconflicten en oneigenlijk gebruik van de bij het fonds aanwezige informatie.

Haalbaarheidstoets (HBT): Deze toets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. In de HBT worden berekeningen gemaakt op basis van het deelnemersbestand over een periode van 60 jaar. Per geboortegaargroep wordt het verwachte pensioenresultaat uitgerekend.

Hedgefonds: Fonds waarbij gebruik wordt gemaakt van een breed scala aan beleggingsstrategieën en -instrumenten om onder alle marktomstandigheden een absoluut (positief) rendement te behalen.

Herstelplan: Plan om op termijn een reservetekort (lange termijn) en/of dekkingstekort (korte termijn) weg te werken.

Herverzekerde rechten: Pensioenverplichtingen die ondergebracht zijn bij een verzekeringsmaatschappij.

High Yield obligaties: Obligaties met een credit rating van BB en lager.

IORP II: Europese richtlijnen voor pensioenfondsen.

ISAE (International Standard on Assurance Engagements): ISAE is een internationale assurance standaard die klanten van een organisatie voorziet van een waarborg dat de organisatie voldoende interne controles heeft ingesteld.

Koopsom: Eenmalige betaling om een pensioenaanspraak mee in te kopen bij de uitvoerder van een pensioenregeling. De eenmalige betaling van een koopsom dient hetzelfde doel als de periodieke betaling van premies, namelijk de financiering van pensioenen.

Kostendekkende premie: Hiermee wordt de premie bedoeld die nodig is om volledig te kunnen voldoen aan de onvoorwaardelijke en - in voorkomende gevallen - voorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst. Deze premie bestaat, kort samengevat, uit de actuariële benodigde premie voor de inkoop van het onvoorwaardelijk deel van de uit de pensioenovereenkomst voortvloeiende pensioenverplichting, een opslag voor solvabiliteit, een opslag voor uitvoeringskosten en de actuariële benodigde premie voor het voorwaardelijk deel van de pensioenovereenkomst.

Liquide middelen: Gelden die niet belegd zijn en op rekening van het fonds bij een bankinstelling staan.

Matching-portefeuille: Beleggingen die worden ingezet om het renterisico van TDV te beperken.

Middelloodregeling: Pensioenregeling waarin de hoogte van het (behaalbare) ouderdomspensioen is gebaseerd op de gemiddelde pensioengrondslag die tijdens het deelnemerschap aan de pensioenregeling heeft gegolden.

Minimaal te ontvangen premie: Te ontvangen premie zoals beschreven in de ABTN.

Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV): Wettelijk minimum vereist eigen vermogen zoals vastgelegd binnen het nFTK.

Nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK): Benaming van het nieuwe toezichtregime dat van toepassing is op de financiële positie en het financiële beleid van pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen.

Normportefeuille: De inrichting van de beleggingsportefeuille naar verschillende beleggingscategorieën die in het jaarlijkse beleggingsplan staat. De normportefeuille geldt als richtlijn voor de beleggingsportefeuille. De daadwerkelijke portefeuille mag binnen een vooraf vastgestelde bandbreedte ten opzichte van de norm afwijken.

Over-/onderweging: Een hoger of lager belang in een beleggingscategorie dan overeenkomt met de normportefeuille van het pensioenfonds.

Paritair bestuur: Het bestuur dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van de werkgever, werknemers en pensioengerechtigden.

Pensioenfederatie: De Pensioenfederatie behartigt namens de pensioenfondsen de belangen van deelnemers, gepensioneerden en gewezen deelnemers. De Pensioenfederatie is voortgekomen uit een samenwerking van de koepels voor ondernemings- (OPF), beroeps- (UvB) en bedrijfstakpensioenfondsen (VB).

Pensioengerechtigde: Persoon voor wie het pensioen is ingegaan.

Pensioengevend salaris: Het vaste jaarsalaris inclusief vakantietoeslag.

Pensioengrondslag: Pensioengevend salaris minus de franchise. De pensioengrondslag vormt de basis voor de berekening van het pensioen en de pensioenpremie. Voor de berekening van de pensioengrondslag wordt het pensioengevend salaris afgetopt.

Pensioenresultaat: Het totaal aan verwachte uitkeringen ten opzichte van de som van de verwachte uitkeringen bij volledige pensioenopbouw conform de pensioenregeling en volledige prijsindexatie. Dat wil zeggen dat bij een score van 100%, een deelnemer een volledig geïndexeerd pensioen mag verwachten.

Pensioenvermogen: Het saldo van de belegde middelen, vorderingen en schulden.

Pensioenwet (PW): Afkorting voor Pensioenwet, de wet waarin de wettelijke bepalingen zijn opgenomen die pensioenfondsen dienen na te leven.

Performance: Berekeningsmethode waarbij zowel de inkomsten als de gerealiseerde en niet-gerealiseerde vermogensmutaties worden uitgedrukt als percentage van het tijdsgewogen geïnvesteerde bedrag.

PME Pensioenfonds (PME): Het pensioenfonds dat de pensioenregeling uitvoert voor alle werknemers van ondernemingen binnen de bedrijfstak Metalektro, met uitzondering van grafici, vakantiewerkers en bestuurders van NV's en BV's. Voor ondernemingen bestaat de mogelijkheid dispensatie aan te vragen voor de verplichte deelname aan de bovengenoemde pensioenregeling.

Premie: De jaarlijkse bijdrage van werkgever en werknemers aan het pensioenfonds.

Private Equity: Beleggingen in niet ter beurse genoteerde ondernemingen.

Reële dekkingsgraad: In de reële dekkingsgraad wordt de verwachte stijging van de prijzen meegenomen als pensioenverplichting. Een reële dekkingsgraad van 100% wil zeggen dat TDV voldoende vermogen heeft om aan de pensioenverplichtingen te voldoen én om de pensioenen volledig te verhogen met de verwachte stijging van de prijzen.

Renteafdekking: Vermindering/eliminatie van het renterisico.

Renterisico/-mismatch: Omdat de omvang van de verplichtingen groter is dan de omvang van de rentedragende bezittingen en veelal de looptijd van de verplichtingen langer is dan de looptijd van de rentedragende bezittingen, is er sprake van een mismatch tussen de rentegevoeligheid van de verplichtingen en bezittingen.

Renteswap (Interest Rate Swap): Transactie waarbij leningen tegen elkaar worden geruild. De koper betaalt een korte rente en ontvangt een lange rente.

Rentetermijnstructuur (RTS): Tabel (of grafiek) die het verband geeft tussen de looptijd van een lening enerzijds en de rente van de lening anderzijds.

Reservepositie: Het verschil tussen het aanwezige pensioenvermogen en het vereist eigen vermogen.

Return-portefeuille: Beleggingen waarmee, met inachtneming van limieten die gesteld zijn aan het risico, een zo hoog mogelijk rendement nagestreefd wordt.

Securities lending (verbruikleen): Het uitlenen van effecten waarbij het juridische eigendom wordt overgedragen, maar het economische eigendom in bezit van het fonds blijft.

Service Level Agreement (SLA): Overeenkomst waarin de kwaliteit van de diensten die door een leverancier worden geleverd is vastgelegd.

Solvabiliteitstoets: Een door de actuaire opgestelde toets met betrekking tot de toereikendheid van het eigen vermogen om de aangegane pensioenverplichtingen op langere termijn te kunnen nakomen.

Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR): Set van regels voor financiële instellingen uitgevaardigd door de Europese Commissie. Doel van de regels is om beleggers inzicht te geven hoe duurzaam een belegging is. De regels verplichten financiële instellingen om een aantal zaken betreffende de duurzaamheid van hun beleggingen openbaar te maken.

Technische voorzieningen (TV): Voorziening voor pensioenverplichtingen plus alle overige verplichtingen van het fonds.

Toeslagen: Verhoging van een pensioen of van een aanspraak op pensioen op grond van een in het pensioenreglement omschreven regeling.

Uitvoeringsovereenkomst: Overeenkomst tussen Trivium Packaging Netherlands B.V. en Pensioenfonds TDV omtrent de uitvoering en financiering van de pensioenregeling(en).

Ultimate Forward Rate (UFR): DNB schrijft deze rente voor om de pensioenverplichtingen mee te berekenen. Bij de UFR-methode wordt de rekenrente voor de pensioenvoorzieningen boven een looptijd van 20 jaar nog maar deels bepaald door de marktrente. Het andere deel komt uit een model.

Uniform Pensioenoverzicht (UPO): Pensioenopgave zoals afgesproken tussen pensioenfondsen en verzekeraars om pensioenopgaven makkelijker vergelijkbaar en optelbaar te maken.

Verantwoordingsorgaan (VO): Het VO adviseert het bestuur over beleid en de gevolgen daarvan voor deelnemers. Het Verantwoordingsorgaan geeft vooraf advies, maar oordeelt ook achteraf of het bestuur goed gehandeld heeft.

Vereist eigen vermogen (VEV)/Vereiste dekkingsgraad: Het eigen vermogen/de dekkingsgraad waarbij met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van een jaar over minder vermogen beschikt dan de hoogte van de TV.

Vereniging van Pensioengerechtigden van Pensioenfonds TDV (VPP-TDV): De VPP-TDV vertegenwoordigt pensioengerechtigden en gewezen deelnemers van Stichting Pensioenfonds TDV.

Visatiecommissie (VC): Commissie die het functioneren van het bestuur toetst. De VC wordt benoemd door het bestuur en bestaat uit ten minste drie onafhankelijke deskundigen.

Voorziening voor pensioenverplichtingen (VPV): Bedrag dat aanwezig moet zijn om samen met de toekomstige premieontvangsten aan de reeds bestaande pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.

VRW: vastrentende waarden

Waardeoverdracht: Het conform de wettelijke overdrachtsregels overdragen van de contante waarde van pensioenaanspraken wanneer een werknemer van werkgever wisselt. Pensioenaanspraken worden afgekocht door de pensioenuitvoerder van de oude werkgever en de afkoopwaarde wordt rechtstreeks overgedragen aan de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever.

Wet Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA): Deze wet vervangt sinds 29 december 2005 de Wet op Arbeidsongeschiktheid (WAO). De WIA kent twee aparte regelingen: de WGA (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten) en de IVA (Inkomensverzekering Volledig Arbeidsongeschikten).

Zuiver kostendekkende premie: Zie het begrip "kostendekkende premie".

Jaarverslag 2023

Uitgave:
Stichting
Pensioenfonds
TDV